NOSZTALGIA RÁDIÓ HÍRÚJSÁG

69.

2009. NOVEMBER-DECEMBER

XII. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

Boldog 2009-es karácsonyt!

Philips 2514 Modernvevő 1929

Telefunken 440V 1939-40

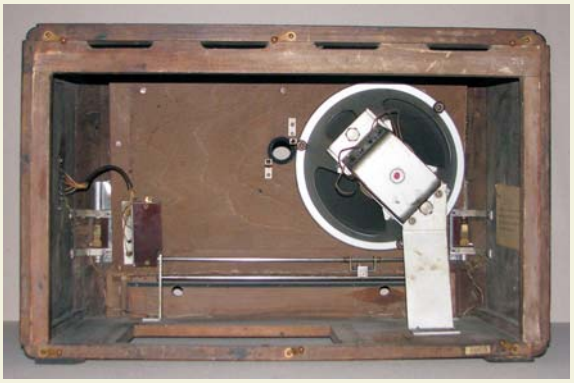
RFT Beethoven II. 1956-57

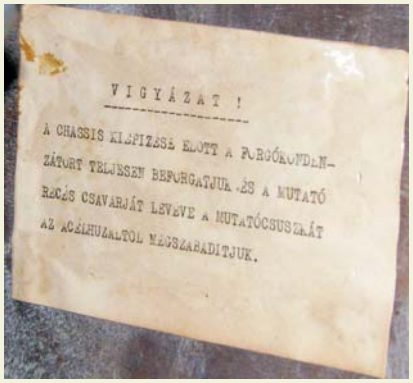
48 oldalas ünnepi szám színes melléklettel

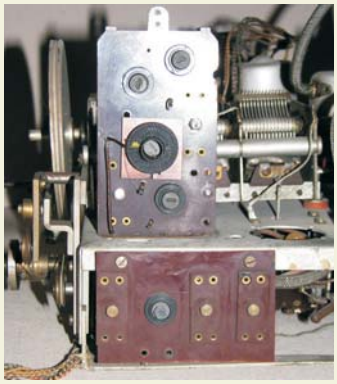
TARTALOMBÓL:

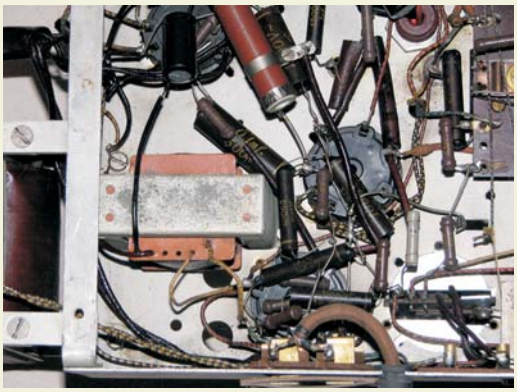
Telefunken 440 V 1939-40
Philips 2514 Modernvevő 1929
Egylámpás készülék 1929
Beethoven II. NDK 1956-57
Kiállítás Budakalászon
Látogatás Diósdon
Rádióélet egyveleg 1929
A román rádióipar

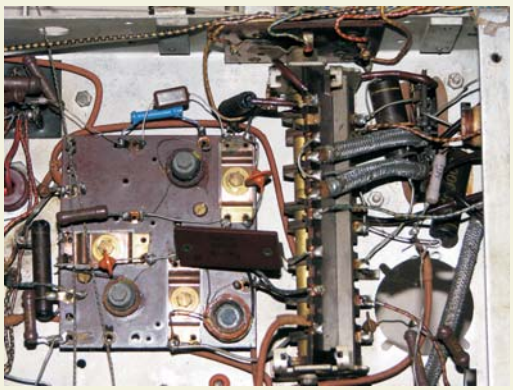
Telefunken 440V

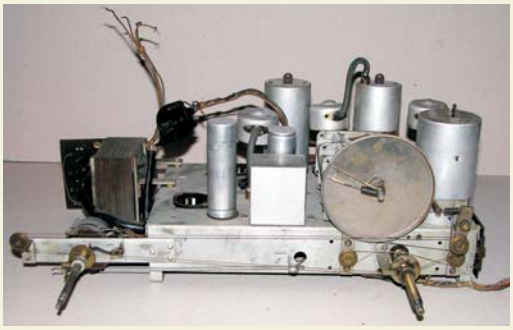

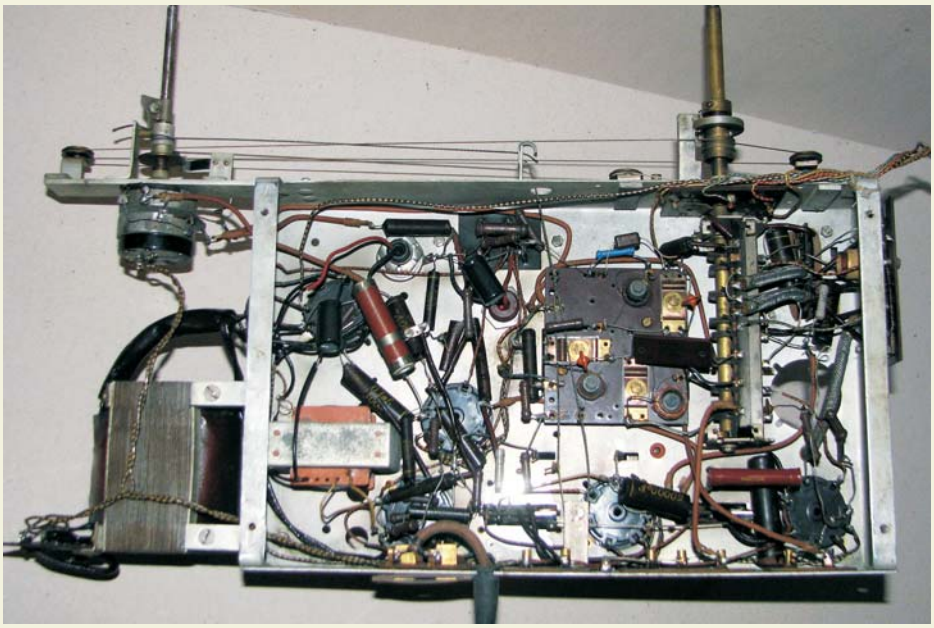

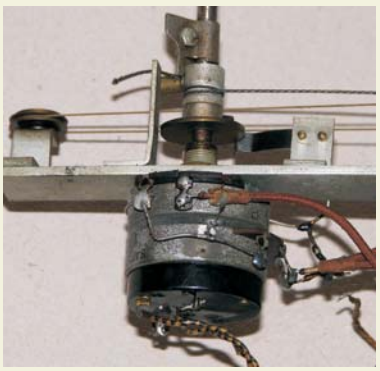

NOSZTALGIA
RÁDIÓ
HÍRÚJSÁG

2009. november-december
XII. évfolyam 6. szám

RMK Nosztalgia Rádó Egyesület lapja

Megjelenik kéthavonta, ingyenesen az Egyesület tagjai részére

Főszerkesztő: Kóger László
Szerkesztés: Biliczky István
Kiadás: Szécsényi Lajos

A kiadványt támogatja:
GraphiCool Design Stúdió
Budapest, tel.: 212-7326
Pirehab Kft.
Debrecen, tel.: 52/458-900

RMK Nosztalgia Rádó Egyesület székhelye:
1800 Bp., Bródy S. u. 5-7.

Elnök: Kóger László
tel.: (06-30) 378-6633
kogerradio@citromail.hu

Titkár: Simoncsics László
tel.: (06-1) 410-6193
simoncsics.laszlo@t-online

Pénztáros: Irházi Sándor
tel.: (06-30) 986-0696

Adószám: 18167663-1-42

Hírdetések feladása:
Kóger Lászlónál
tel.: (06-22) 381-649,
(06-30) 378-6633
Postai úton:
Kóger László
8000 Székesfehérvár,
Sajó u. 9.
e-mail-ben:
biliczky.istvan@guardian.hu

Klubhírek

Bővített karácsonyi lapszámot olvashat az olvasó, középen színes betétoldallal. Ezt Kollár Ernőnek köszönhetjük, aki szép kiállítást rendezett Budakalászon, melyről örömmel számol be egy rövid cikk keretében. A szép színes képek megjelentetésének plusz költségeit ő vállalta magára, így lett mostani lapszámunknak plusz színes betétoldala.

Még ilyen terjedelmű sem volt a lapunk, a tavalyi jubileumi kiadványunk után úgy gondoltam, az idén télen legalább egy bővítettebb lapszámot olvassunk, ha már külön kiadványt nem sikerült megjelentetni, mint ahogy terveztük. A Rádióélet egyveleg 1929. című részben egy kis ízelítőt kívántam adni a 80 évvel ezelőtti rádióélet hangulatából, a Rádióélet c. folyóirat cikkeinek segítségével. Ezt a régi rádiós újságot olvasva (és a többit is) mindig érzem ezt a hangulatot, melyből talán sikerül egy kis ízelítőt adnom ezen a néhány oldalon. Külön kiemelem a műszaki részt, az új készülékek bemutatását, itt más készülékeket ismerhetünk meg 1929. év végéről, mint amilyenekről az előző lapunk Rádiószaklap ismertetésénél olvashattunk. Érdekes olvasgatni az igen gazdag 20-as évek végi rádiós szaklapokat, egy nagyon fejlődő iparágról tudósítanak. Ezt próbáltam bemutatni, tapasztalatom szerint csak kevés gyűjtőtársunknak van lehetősége a korabeli szaklapokat átolvasni.

Diósdi múzeumlátogatásunk jól sikerült, 25-30 fő zarándokolt el megtekinteni a régi rádiós ereklyéket. Rövid beszámolót és színes képeket láthatunk lapunkban. Három komoly készülék leírását is olvashatjuk a karácsonyi számunkban.

A jövő évi közgyűlések, börzék időpontjait a január-februári számban olvashatjuk, az időpontokat a novemberi börzén határozzuk meg.

Jövőre már a 13-ik évfolyamot kezdjük, én főleg az 1930-40-50. évben gyártott készülékekre koncentrálok, illetve azok bemutatására. Persze ezen kívül bárkitől bármilyen leírást szívesen veszek leközlésre.

Újabban ismét írtak olyan gyűjtőtársak is lapunkban, akik eddig még nem ragadtak tollat. Ennek én nagyon örülök, hisz őket új oldalukról ismerhetjük meg.

Szerintem jó érzés és büszke is lehet rá bárki, ha írása, cikke jelenik meg egy szaklapban, még ha az olyan kicsi lap is, mint a mi hírújságunk. De ez a mi lapunk, mely a mi hobbink elismert lapja. Büszkén mutathatjuk meg bárkinek, laikusoknak is. Jönnek a hosszú esték, tehát akinek kedve van, bátran ragadjon tollat és írjon!

Az előző számban említett reklámrádió egyik kivitele előrehaladott állapotban van, erről is a következő lapszámunkban már bővebben olvashatunk.

Felmerült egy rádió szépségverseny gondolata is, illetve egy rádió restauráló tanácsadó szolgálat igénye is. Felhívom a figyelmet a jövő év eleji adóbevallásra, már most fejtsünk ki propagandát ismerőseinknél, rokonainknál, adójuk 1 %-át juttassák egyesületünk részére.

Kóger László

Az adó 1 %-ával támogasd Egyesületünket!
Adószám: 18167663-1-42
Név: Rádiógyűjtők Magyarországi Klubja Egyesület.

Laptársaink tartalmából

Funkgeschichte Nr. 187 (www.gfgf.org)
Címlapkép: R – F – T Color 20 (40 éves az NDK színes televíziózás). Katonai: Iránymérő kommandó és a visszajelző berendezések. Formatervezés: Dizájn az elméletben és a gyakorlatban. Rádiózástörténelem: Szikratávíró kapcsolat az Atlanti óceánon át (1). Készülékleírás: Blaupunkt szükségrádiók.

La Scala Parlante 2009. szeptember (www.aireradio.org)
Katonai: Olasz – amerikai AN/GRR5 vevő (1. kép). Készülékismertetés: Sachsenwerk Olympia 405 (nyomógombos állomásválasztás). Detektoros: The Mystery Crystal Set (1932). Elektroncsövek: Erősítő áramkörök. Restaurálás: Bertoncini mod. Toti (2. kép). Különleges dizájn: Marconiphone mod. 1531 (3. kép)

Antique Radio Magazine No. 91 (www.antiqueradio.it)
100 éve kapott Marconi Nobel-díjat (4. kép). Katonai: SAFAR mod. 772M. Készülékismertetés: ALLOCHIO BACCHINI (ismeretlen típus). ZENITH RADIO mod. 7G605, WATT RADIO mod. AR 48. Top Radio: UNDA RADIO tipo 3. Luigi Covello: Miniatűr csöves: Radio Sina (EAF 42, ECL 80 csövekkel, 5. kép), MAGNADYNE mod. SV 52. Galéria: Marconi vevők 1920 – 1930. Restaurálás: UNDA RADIO mod. Tri – Unda 5.

Radiobote 2009. szeptember-október (fc@minerveradio.com)
Detektoros: ERICSSON LA 20w (6. kép). Elektroncsövek: A modern katódok fejlesztése (2).
Hordozható készülékek gyűjtése és restaurálása. Katonai: Csapatgondozó készülékek: Nora K41.

Simoncsics László

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Telefunken 440 V, 763WK. 1939-40

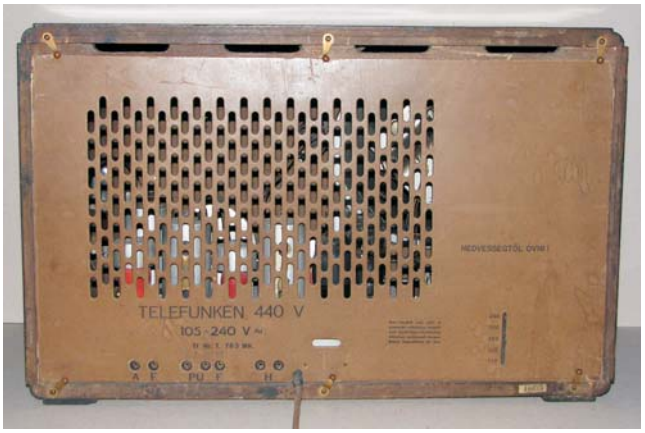
Telefunken készülékről kicsit ritkábban olvashatunk lapunkban, a 30-as évek végéig évenként csak 2-3 típust hozott ki a gyár. A 39-40-es évjáratnál viszont már 5 féle árkategóriájú készüléket, ezek közül a 440 V nagyobb típusnak számít.

Ezt a tekintélyes mérete is igazolja, figyeljük csak meg ettől az időtől kezdenek megjelenni a hatalmas méretű Telefunken rádiók. A komoly méretekhez jó minőség is párosult, ennek ellenére nem került többe, mint a többi gyár hasonló kategóriájú készüléke. Alapára: 369 Pengő volt megjelenése idején, és ezért a pénzért talán a legjobb minőségű rádiót kapta a vevő ebben az európa-vevő luxuskategóriában. Az óriási hangszórójának köszönhetően a hangminősége verhetetlen, bár a lapunkban nemrég bemutatott hasonló áru Orion 055, majdnem ilyen jó hangzást produkál sokkal szerényebb kinézetű hangszórójával. A Standard gyár a Szuper 40-et hozta ki ezzel az árral, melynek minőségét egyenrangúnak ítélem a 440 V-vel. A Standard (EKA) is nagyon jó minőségű és szép belső szerkezeteket tudott építeni legalábbis mai gyűjtői szemmel, igaz a 127 KHz KF a vételkészség minőségét csökkenti. A Philips-nél a 62 VR volt a „versenytárs", én ezt egy kicsit gyengébbnek tartom.

Visszatérve a 440 V-re a kávája robosztus, erős kivitel, itt nincs vetemedés, rétegelt lemezből készült és bordákkal is jól meg van erősítve. A furnérozásra adtak, oldalai, teteje diófurnér, eleje válogatott, berakásos alul a gombok körül. Középen külön diógyökér, függőlegesen csíkok bele intarziázva. Ide került középre a szép réz Telefunken embléma is. A nagyméretű vászon hangfalrész körül is szép furnérozott díszkeret vezet körbe. A káva alul felül lekerekített fekete sávval van határolva. Mindenképpen elegáns külsőre az egész.

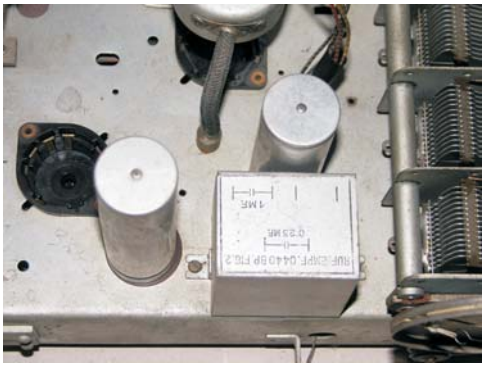
A hatalmas a rádió egész elejét betöltő vászon is újdonság, tipikus Telefunken konstrukció, előtte a nagyméretű színes skálával. Jobb oldalt színes kis ablakocskák világítanak a hullámkörzet és a skála színének megfelelően. Rövidhullán zöld szín, közép a sárga, a hosszú a piros színt kapta. Gramofon állásban egy G betű világít. Hangszóróvászna durva szövésű világosbarna anyag, mint a zsákvászon. Skálamutató piros.

Csak elől van két dupla kezelőszerv, baloldalt külső gomb a ki-be plusz hangerő, belső nagy gomb hangszín plusz sávszélesség szabályzás, jobboldalt külső a hullámváltó, belső nagy a hangolás. A gombok csak külsőre egyformák, mind a négy más, köszönhetően a nem egyforma tengelyeknek. Baloldalt a hangerő-hangszínpótméter 4-es és 6-os tengellyel rendelkezik, a hullámváltónak hatszögletű tengelye van, az állomáskereső 8-as tengelyt kapott. Tehát a hangerő és a hullámváltó gombja egyforma külsőre, alumínium díszkarikát is kaptak, annak ellenére, hogy nem egyforma tengelyre valók, számuk mégis egyforma: 575. Ugyanez a helyzet a belső nagyobb gombokkal is, 6-os és 8-as tengelyre egyformán 600 a gombok száma. Gondolhatnánk, hogy a 6-ost nyilván csak felfúrták 8-asra, de nem, látni, hogy külön présszerszám készítette őket azonos számmal. Ezt a kivitelű gomb készletet több évig használta a Telefunken, volt évjárat ahol rézkarika volt a díszítés, volt ahol nikkelezett vaskarika. Volt amikor a hullámváltógomb gravírozást is kapott itt a 440 V-nél nem. Tehát a pótlásnál még ezekre is kell figyelni.

A hátlap erős vastag karton, az „orion" hosszúkás kivágásokkal, rászerelve alul középen a feszültségmentesítő rövidzár érintkező. A szükséges feliratok, jelzések között ott a T763 WK jelzés is, ez nyilván egy eredeti, vagy központi Telefunken típusszám, de ilyen jelzéssel ott nem készült készülék. Az hogy eredeti német verziója volt-e a 440 V-nek nem néztem utána, de szerintem Németországban ekkor már a 11-es vascsöveket használták.
A fenéklap már egy gyengébb anyag, ez sokszor tönkrement az idők folyamán, a képen látható hogy a hálózati trafó alatt szellőzőlyukakkal is el van látva eredetileg. Belső fele alumínium lemezzel van ellátva árnyékolásként.

7 hangolt körrel, kombinált hangszín- és sávszélesség-szabályozóval, mellyel a szelektivitást és hangminőséget tetszés szerint változtathatjuk. Uj, érzékeny hangolásjelző varázsszemmel, nagy hatásfokú, navidinamikus hangszóró óriás hangfallal. Második hangszórókivezetés, többszörös fadding-kiegyenlítés. Ellencsatolás, a hangenergia tökéletes torzításmentes visszaadására, optikai jelzőberendezés a rövid-, közép- és hosszúhullámsávok jelzésére, gramofón-csatlakozás stb.

Elegáns, művészi kivitelű luxusdiófaház, gyönyörű hangszóróselyemmel, intarziákkal és rózsafakerettel. Az alkalmazott legmodernebb Telefunken csövek: ECH 3, EBF 2, EF 9, EL 3, EM 4, AZ 1.

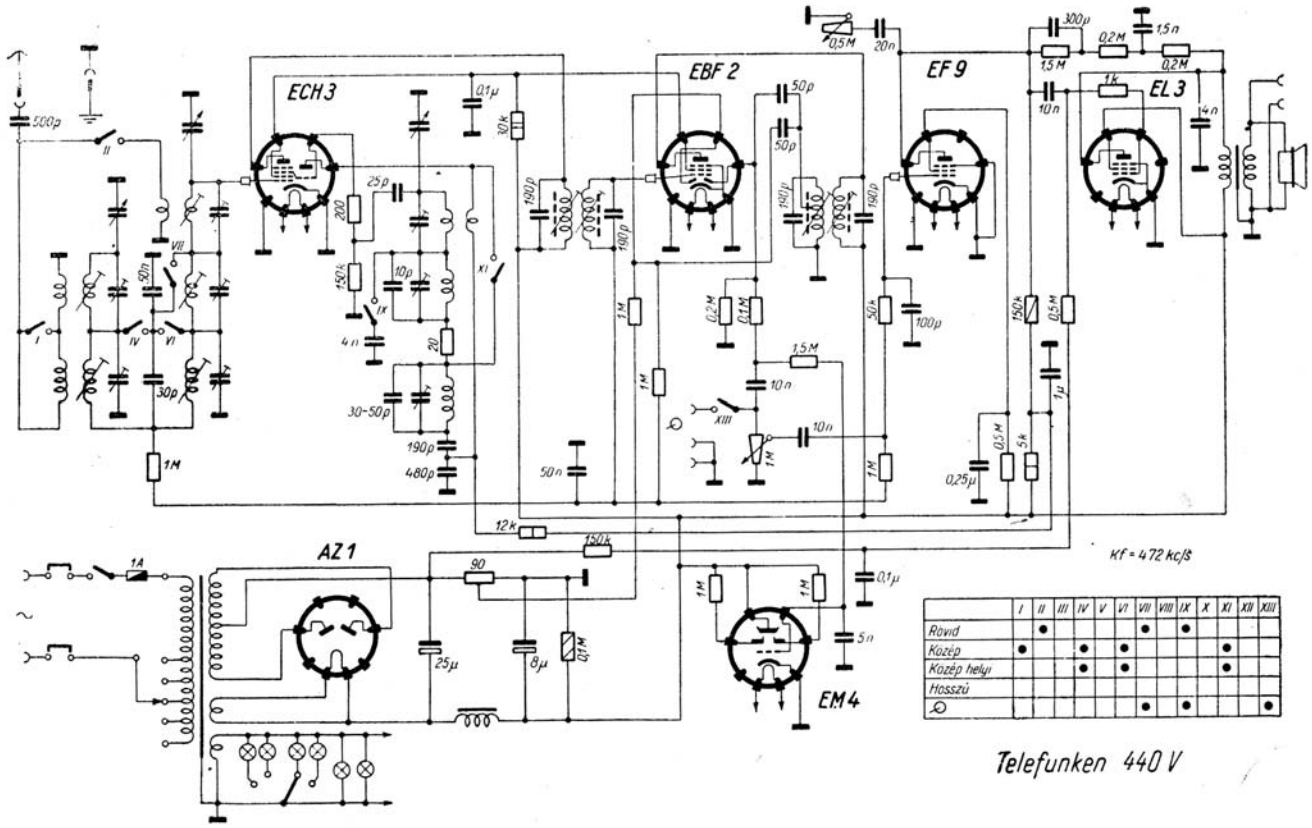
T 440 V készpénzára P 369.—		
	6 havi részlet	12 havi részlet
Részletár	P 388.—	P 427.—
Előleg	P 58.—	P 31.—
Részlet	P 55.—	P 33.—

TELEFUNKEN HANGMINŐSÉG

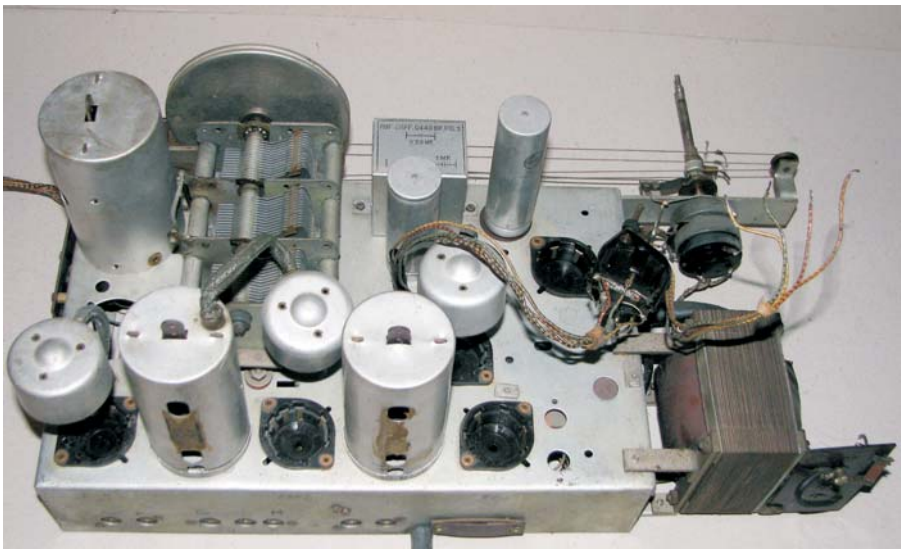
A TELEFUNKEN RÁDIÓ MAGYAR GYÁRTMÁNY

A készülékbe belepillantva hátulról szembeötlő a hatalmas hangszóró külön alátámasztása, a nagy súly miatt. A tartólemez miatt a shasszit nehezen lehet a helyéről kiemelni, jobb, ha a tartólemezt is kiszereljük a shasszi kivételekor. A nagy kávához képest a belső szerkezet nem túl nagy, pont akkora, mint ahogy szükséges, a hálózati trafó így is az oldalára került. Az ikerpótméter is külön kis nyúlványra. Ennek van előnye is, a shasszi könnyen szerelhető. Szembetűnőek a nagy KF serlegek és az antenna-modulátortekercsek nagy árnyékolóserlege. A hármasforgó és a rácssapkák azonosak az Orionban használatosakkal. A szűrő elkók Philips típusok, ezek még eredeti gyáriak ebben a készülékben. Érdekes a skálahúrozás, külön van a hajtás a hangoló tengelyről, és külön a skálamutató húrozása, utóbbi még rugós feszítőgörgővel is el van látva. A hangoló tengely egyszerű és szellemes végállás ütközővel is el van látva. Ennek értelme, az hogy a két véghelyzetet a skálahúron keresztül ne a forgókondenzátor véghelyzete adja. Így hozzá nem értő vagy gondatlan kezelés esetén a skálahúrt kíméljük meg a szakadástól. Gondolom azoknál a készülékeknél ahol hosszú skálahúrozást kellett beépíteni, feltétlenül indokolt ennek alkalmazása. A 440 V-nél a hangoló tengelyen van egy menetes rész, mely egy elfordulni nem tudó anyában fut. A menet rész pont annyi hogy az megadja a két véghelyzetet. Nincs tovább menet, nem lehet továbbforgatni a hangolótengelyt, mert az anya nem tud elfordulni. Egyszerű és jó megoldás. A hangfal előtti skálaüveg tette szükségessé hogy a skálamutató szerelvény külön lett beépítve a kávába a skálavilágítással, és a hullámhosszt jelző izzósorral. A shasszi mérete ezekkel is egyszerűsödött csupán a ki-be szerelésnél kell vigyázni, a skálahúrt oldani kell a skálamutatótól, erről külön figyelmeztetés is olvasható a készülék belsejében. Ezen kívül le kell forrasztani az izzók vezetékeit.
A hullámváltó egyszerű bontóérintkezős 10 érintkezővel, eredetileg 13-as lenne de 3 érintkező nincs beépítve. Ellenállások sötétbarna színűek, Remix típusok, a szűrőkondenzátorok egy része közös blokktömbbe került. A szerelés jól áttekinthető, a huzalozás színes acetáthuzal, több helyen ahol viszont kellett árnyékolt huzalt használtak.

A nagyfrekvenciás részben vastag porcelánszigetelésű kiskapacitásút, mint a csősapkáknál, a kisfrekvenciás részben vékonyabb szövetszigetelésűt. A hálózati trafó mellé alulra került a kimenőtrafó is. Nem túl nagyméretű, de elegendő az EL 3 végcsőhöz, nem is hajtja ki teljesen a hatalmas gerjesztett dinamikus hangszórót.
A kapcsolás klasszikus kiforrott szuperkészüléket mutat HH, KH, RH sávokra. Az első kettőn sávszűrővel külön antennakörrel, RH-n csak modulátorkörrel. A hálózati feszültség átkapcsolható 105-240 V-ig, a készülék el van látva gramofon bemenettel, hangszórókimenettel. A sávszélesség szabályzó mindkét KF-re dolgozik. Csövek: ECH 3, modulátor-oszcillátor, EBF 2 KF és demodulátor, EF 9 hangfrekvenciás előerősítő, EL 3 végerősítő, AZ 1 egyenirányító, EM 4 hangolásjelzőcső. Itt használt először a Telefunken EM 4 csövet. Érdekesség, az AGC szabályzás a hangfrekvenciás előerősítőt is szabályozza. Az „előreszabályzás" még tökéletesebb szabályzást lesz lehetővé, a hangerő azonos szinten marad szinte bármelyik térerejű állomásnál is. Az AGC szabályzás természetesen késleltetett rendszerű. A hangfrekvenciás rész is jól kimunkált kapcsolás, az előerősítő pentóda alkalmazása nagyobb erősítést eredményez, mely gramofonerősítésnél is előnyös. Az erősítés-tartalék lehetővé teszi nemcsak az előre szabályzást, hanem megfelelő magas-mély kiemelést is. Az R-C tagok az EF 9 és az EL 3 anódjai közé van beiktatva. Az EF 9 anódkörében van a hangszínszabályozás is.

A bemutatott példány még a 80-as években került hozzám jó állapotban, és már majdnem 15 éve átesett egy felújításon. Gyári száma: 046654, ez a shassziba bele van ütve, ezen kívül a gyárilag belehelyezett csőgarnítúra is meg van jelölve a gyári számmal. Az egyik cső az EF 9 még eredeti, rajta a kis papírmatrica a sorszámmal. A kávát is megjelölték a sorszámmal hátul a jobb alsó élen. A gyári szám itt ennél a típusnál is érdekes a gyártási mennyiség megállapításához. Én hosszú idő alatt nem sok példánnyal találkoztam, a Telefunken amúgy sem gyártott sok készüléket nálunk, néhány ezres széria készülhetett belőle becslésem szerint.
A felújítást egyszerűen megúsztam, a készüléknek szinte minden alkatrésze eredeti volt. A kötelező tisztítás után mindössze egy-két ellenállást és egy-két kondenzátort kellett cserélni az oszcillátor környékén. Az eredeti szűrőelkok már gyengék voltak nem szűrtek rendesen, ennek ellenére nem akartam kicserélni őket valami új Remixre. A legegyszerűbb megoldást választottam, lekötöttem egyik kivezetésüket és bekötöttem két teljesen modern új kicsi méretű elkót. Így maradhat az eredeti is az új pedig bármikor kivehető cserélhető. Ez így látható a fotókon is. Sajnos tapasztalatom szerint a mai elkók nem bírnak valami sokat, nem célszerű nagyon beépíteni őket a régi elkók belsejébe, mert lehet, hogy egy idő után újra cserélni kell őket. Már volt három ilyen esetem régen felújított készülékeimmel. A skálaüvegen a piros szín már kifakult, ezt más készüléken is tapasztaltam már, a piros szín annyira ki tud fakulni, mintha fehér lenne.
Érdekes volt újra üzembe helyezni ezt a készüléket, legalább 8 éve nem kapcsoltam be. Nem is indult meg újra, első pillanatban minden rendben volt, de süket maradt. Csupán kontakthiba volt a végcső anódkörében, a végcsövet megmozgatva újra hallhattam a 440 V szép hangját.

Kóger László

Kiegészítés a Standard Super-Superhez

A múlt lapszámban a Standard „Szuper-szuper" készülékről írottakat kissé „emlékezetből" írtam, és a következő kiegészítéseket kell tennem. Egyben köszönöm Háder József segítségét is.

1. A KF értéke pontosan: 456 KHz.
2. A demodulátor cső: EB 4.
3. Az antenna bemeneten van egy szívókör (az én készülékemen már csak volt). Mivel a kör hangolható, ez valószínűleg hullámcsapda a középhullámú sávban. Lehetne KF szívó is, de akkor fixen be lenne hangolva. Többet sajnos nem tudok róla, mert én ezt még csak nem is láttam, és a rádió vidáman működik nélküle is.
4. A leglényegesebb kiegészítés a következő. A memória gombnál valójában három lemez van: egy csúszka, amin a gomb csúsztatható (ez látható kívülről), és még két, ezzel párhuzamos lemezke a doboz belső oldalán. A csúszka földelt (ezáltal a memória gomb is), az egyik párhuzamos lemez a végcső rácsára csatlakozik (mint ahogy írtam), a másik pedig az AFC ki-be kapcsolóval paralell kötött. A memória gomb benyomásával a gomb „szárnyai" mindkét belső lemezt földelik. Így egyrészt ez némítja a készüléket (ezt írtam le), másrészt kikapcsolja az AFC-t a hangolás idejére. Erre azért van szükség, mert ha a program gombbal kiválasztandó állomás mellett egy nagy térerejű adó van és ezen „áttekerem" a hangoló gombot, az AFC erre behúzna, és magánál tartaná a kismértékű további hangolás ellenére is. Ne felejtsük el: a fázisdiszkriminátor kimenőjele nem csak az elhangolástól, de az adó térerejétől is függ, ezért erős adónál jóval „hatásosabb" az AFC (szélesebb az S görbe), mit gyenge adó esetén. Továbbá a bent tartási tartomány mindig szélesebb a behúzási tartománynál! Az AFC tehát – múltkor leírtakkal ellentétben – csak a memória gomb felengedése után húz be. Persze sokkal egyszerűbb lenne ezt egy kis processzorral megoldani, de akkor nem lehetne a már réges-rég elveszett gombok pótlásával meg a lemezekkel piszmogni…

Irházi Sándor

1929

A romániai rádiótársaság kérelme a közönséghez.

A román rádiótársaság *(Societatea de difuzione radiotelefonica diu Romania)* lapunk útján a következő kéréssel fordul a magyar rádióközönséghez:

„Tisztelettel jelentjük, hogy a bukaresti rádiótársaság kísérleteket folytat az új nagyadóval. Felkérjük a rádiózó közönséget, hogy próbaleadásainkat hallgatni szíveskedjék; az esetleges észrevételeket

Societatea de difuzione radiotelefonica diu Romania Strada General Berthelot 60. Bucuresti II.

címre kérjük megküldeni.

Főleg a következőkre kérünk észrevételeket:

1. a vétel módja és lámpaszáma;
2. a szelektivitás; mely állomások homályosítanak bennünket és melyeket zavarunk mi;
3. a vétel tisztasága;
4. a vétellehetőség egyik napról másikra való javulása, az észleletek időpontjával.

Az értesítéseket előre is hálásan köszönjük."

Forrás: RÉ 1929/4.

FÉLSZÁZEZER SÜSS

DETEKTOROS ÉS TIZEZER LÁMPÁS VEVŐGÉP MIND NAGYSZERŰEN MŰKÖDIK MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN ÉS BIZONYITJA A

Süss rádiógyártmányok

NÉPSZERŰSÉGÉNEK JOGOSSÁGÁT.

Vevőgépeinket és alkatrészeinket a legnemesebb nyersanyagokból, legmodernebb konstrukcióink alapján tökéletes precizitással gyártjuk. Aki tehát a rádiót valóban élvezni akarja, kikerülve minden bosszúságot — akár kész gépet vásárol, akár alkatrészekből mint amatőr állítja azokat össze, a kereskedőjétől csak

SÜSS GYÁRTMÁNYT

kérjen — ez a név és védjegyünk a legjobb minőséget biztosítja

Ujdonságaink:

Süss 3V
3-csöves magasteljesítményű váltóáramú hálózati vevőgép bakelitházban

Süss 5V
5-csöves transzponáló, keretvevő váltóáramú hálózati vevőgép

Super Royal
5-csöves transzponáló keretvevő telepes vevőgép (már megjelent)

Süss Royal Mikrofarad-os blockkondenzátorok egyen- és váltóáramú vizsg. feszültséggel

Süss Super Royal logaritm. görbéjű forgókondenzátor

Süss „Concert“ alacsonyfrekv. transzformátor stb.

Ujdonságainkat bemutatjuk a X. hó 2-án megnyíló rádiókiállításon (Ernszt-múzeum)

SÜSS NÁNDOR R.-T.

Budapest, V, Vigadó ucca 1

Forrás: RÉ. 1929/1.

Philips 2514 Modernvevő 1929.

Igazi rádiórégiség és ritkaság a Philips 2514-es Modernvevő. Mérföldkő volt a rádiógyártás terén a kisebb 2515-ös, és a nagyobb 2511-es testvérével együtt a nagyvilágban, a Philips gyár részéről nálunk 1929. őszén jelentek meg először a közvetlen hálózati táplálású készülékek. Bár a 2515-ös már év elején biztosan forgalomban volt, itt Magyarországon az 1929-ben induló Műszaki Újdonság Lapja I. évfolyam 3. számában ismertették. Egy ilyen világcégnél a pontos megjelenés országonként eltérő lehetett, Hollandiában valószínű előbb forgalomba került az első váltóáramú sorozat. Mindenesetre nálunk a korabeli reklámokra hagyatkozhatunk, a 29-es év elején Philips rádiókészülékeknek híre-hamva sem volt, csupán csöveket, anódpótlókat, hangszórókat, reklámozott a gyár. A 2514-es legkorábbi megjelenése a hazai piacon 1929. októbere körül lehetett, a Magyar Rádió Amatőr októberi számában teljes oldalas reklám jelent meg a készülékről. Vele párhuzamosan a Rádióélet 1929. október 11-i 3. számában található ugyanaz a hirdetés. Ha figyelembe vesszük a korabeli árjegyzékeket is, azok közül a legelterjedtebb Barta és Társa cégét, az 1929. májusi 28.a számú jegyzékük szerint még itthon nem forgalmazták a 2514-est, viszont a novemberi 29.a számú rádió árjegyzék szerint a 2515 és a 2514 már forgalomban volt. Még hozzá igen borsos áron, a 2514-es Modernvevőt csövekkel 650 Pengőért kínálták, persze hangszóró nélkül. Ez a hasonló külföldi itthon kapható hálózati készülékekhez képest is igen magas volt. Ezek alapján aztán elég pontosan be is határolható a 2514-es hazai megjelenése.

A hazai ipar is a hálózati készülékek gyártásának kezdetén állott 29. őszén, például a Barta és Társa a Locodyn W készüléket hozta ki, a Telefongyár a Stabilodynt, a Standard pedig a 4B hálózati adapterrel ellátott, hálózati készüléknek kikiáltott típust.

Emellett megfigyelhető az is, hogy a hazai rádióipar teljes mértékben lépést tartott a világ rádióiparával, a hazai Ericsson cég már legkorábban 29. nyarán kihozta az első hangszóróval egybeépített hálózati készüléket, vele szinte egyidőben a Telefongyár a Glóriát, mint hálózati 2+1-es hangszóróval egybeépített készüléket, és nem sokra rá az Orion a 7021-est.

Visszatérve a 2514-esre, tehát a Philips cég még nem hangszóróval egybeépített hálózati készülékekkel kívánta meghódítani a magyar piacot, ami sikerült is neki, köszönhetően erőteljes reklámpolitikájuknak. Hatalmas reklámhadjáratot folytatott a Philips, amire tellett is a drágán mért készülékek árából. Persze ehhez hozzájárult a kiváló minőség is. Mert az tény, hogy a Philips csövek, anódpótlók, hangszórók, rádiók kiváló minőségűek voltak, és az emberek meg is vették még drágábban is őket. Mostani szerencsénkre, mert elég sok Philips termék maradt az utókorra, a gyűjtők örömére. A Philips eleinte a Velez Rezső féle cég képviselte Magyarországon, majd 1929-re a magyar Philips Rádió és Villamossági RT. komoly céggé nőtt ki magát. Itt merül fel a hazai Philips készülékgyártás kérdése. Nyilván először a holland anyavállalatnál összerakott készülékeket forgalmazták nálunk is, aztán elég hamar beindult a hazai gyártás, fontos információ ehhez a lapunk 43. oldalán olvasható cikkünk a Philips magyarországi telepéről. Itt pontosan megemlítik hogy ekkor már nálunk is szerelték a Philips rádiókészülékeket, nyilván az első hálózati típusokat, nyilván kintről hozott alkatrészekből, közöttük a 2514-est.

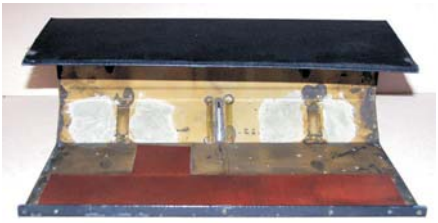

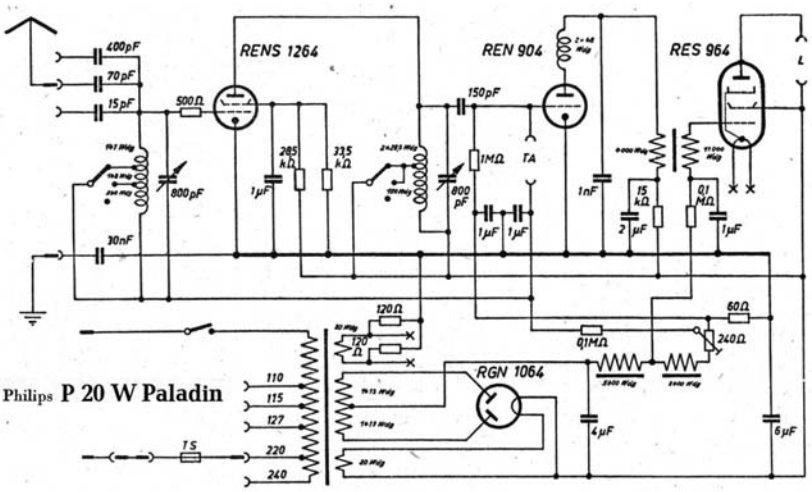
Persze ez csak az én következtetésem, mivel a régi és a későbbi forrásokban sehol nem volt egyértelmű információ a hazai Philips rádiókészülék-gyártással kapcsolatosan. Még a Koroknai Ákos féle Vatea és Magyar Philips Művek című könyvében sem. Van forrás mely szerint 1929-től vám és az árpolitika miatt megszűnt a külföldi behozatala a cégnek és átállt az itteni gyártásra. Tehát az a feltevésem, hogy az első hálózati Philipseknél, a 2514-esnél is találkozhatunk eredeti holland és hazai gyártású darabokkal. És persze ezenkívül más országban is készülhettek a Philips termékek. Fontosnak tartottam körbejárni ezt a tényt, hogy honnan is számíthatjuk a hazai Philips rádiókészülék-gyártást. Néhány típusnál a készülékeken található is egy plusz réz embléma, mely igazolja, hogy ez a készülék a magyarországi forgalomba készült, tehát az valószínűleg itt készült.

A többi Philips készülékkel együtt a 2514-es is bőséges, a magyar rádióiparra nem jellemző mennyiségű reklámmal lett bevezetve: se szeri se száma a Philips reklámoknak ebben az időben, csak találomra mutatok be a legjobbak közül. Szinte bele sulykolták a rádiózó közönségbe, hogy a Philips a legjobb a legszebb.
Az hogy a legjobb az nem vitás, hogy legszebb? Ez kérdéses főleg mai szemmel. Persze nézzük korabeli szemszögből azért ehhez is kell értenünk egy kicsit. A 20-as években megszokott faláda készülékekhez képest jelentős lépés volt a 2514-es kivitele. Már a mérete is meglepően kicsi, mint 3+1-es, hálózati tápegységgel. Faládás kivitelben el sem lehetne készíteni ilyen kicsi méretben egy 3+1-est. A kicsi méretet a kiváló tervezés, és a megfelelő műszaki kivitelezés adja. A „luxust" a bakelit felhasználása az oldalaknál, illetve a műbőr borítás jelképezi. Ennek ellenére laikus szemmel úgy néz ki, mint egy akkumulátortöltő. Persze nekünk most is így is tetszik, mi meglátjuk benne ma is a szépséget.
A csövek alul vízszintesen, és keresztbe nyertek elhelyezést egy kihúzható fenéklemez mögött. A fenéklemez egy feszültségmentesítő rövidzárt is tartalmaz, kihúzva áramtalanítja a készüléket. A fenéklapon találjuk az adattáblát is. A csövek teljesen árnyékolva vannak egy középső szerelőlemezzel, a felül található tekercsektől, forgókondenzátoroktól. A kezelőszervek oldalt találhatók, kivéve a hullámkapcsoló karját, mely elől középen található. Mellette kétoldalt két kicsi ablakon át a hangoló tárcsák láthatók 0-180 beosztással. Baloldalra került az antenna bemenetek hüvelyei A1, A2, A3, és a hálózati zsinór bekötése is, jobb oldalra a hangszórókimenet. Az elrendezés mindenképpen szokatlan de praktikus.
A belső elrendezés a kicsi méretnek köszönhetően zsúfolt, az alkatrészek szorosan egymásmellé kerültek, a huzalozás alig követhető. Alul a hálózati transzformátor és az alsó blokktömb annyira zárt helyen van, hogy a kivezetéseiket nem is lehet látni. A nagyméretű réz forgókondenzátorok a jó minőséget képviselik, az audion rezgőköre szinte azonos a 2515-ös rezgőkörével, tipikus Philips konstrukció. Felül középen egy hatalmas nagyfrekvenciás toroid rezgőköri tekercs foglal helyet, mely ekkor a nagyfrekvenciás technikában a nagyobb gépeknél általános volt. Külön csőfoglalatok nincsenek, azok egy bakelit szerelőlapot képeznek az alsó részben. Csupán a huzalozás és egy-két ellenállás van a kivezetéseikhez kötve. A nagyobb ellenállások üvegcsőre tekercselt ellenálláshuzalból vannak kialakítva, ez is tipikusan Philips konstrukció.
A csövek a legújabb Philips „csodacsövek", legalábbis így reklámozták őket, E442 nagyfrekvenciás erősítő, E424 vagy E415 detektor, B vagy C443 végerősítő. Az egyenirányító 506 vagy 1801-es. Ezek a csövek is elég drágák voltak 20-25 Pengő körül mozgott az áruk.
A korabeli rajz ennél a hazai Philips készüléknél is problémás, nálunk Magyarországon semmilyen korabeli szakirodalomban nem publikálták. A rajzot én a német szakirodalomból vettem át, ott P20 Paladin néven futott a készülék, némi eltéréssel. Nálunk csak fix feszültségekre gyártották a készüléket 105V-110V-222V-ra, a használható feszültségértéket a sorszám előtt jelezték. Németországban átkapcsolható volt a transzformátor a kapcsolási rajz szerint, ezenkívül egyéb apró eltérések is lehetnek, illetve itt a végcső anódkörében kimenő transzformátor is van. A kimenőtrafó és a nidertrafo egy zárt fémdobozban nyert elhelyezést alul a végcső mellett.

Typus	6 hóra			12 hóra			18 hóra		
	Bruttó ár P.	Előleg	Havonta	Bruttó ár P.	Előleg	Havonta	Bruttó ár P.	Előleg	Havonta
2514 2016	629	95	89	660	60	50	692	44	36
u. a. tartalékcs.	711	105	101	747	63	57	783	45	41
2514 2003	679	97	97	713	53	55	747	45	39
u. a. tartalékcs.	761	113	108	799	67	61	837	45	44
2514 2007	694	100	99	729	57	56	763	43	40
u. a. tartalékcs.	776	116	110	815	71	62	854	62	44
2514	559	85	79	587	47	45	615	39	32
2524	559	85	79	587	47	45	615	39	32
u. a. tartalékcs.	641	95	91	673	61	51	705	39	37

A rajzon a német Telefunken csőtípusokat olvashatjuk, nyilván ott ezekkel forgalmazták a P20 Paladint. A végerősítő cső közvetlen fűtésű, míg a két erősítőcső közvetett.

Az anódfeszültséget negatív ágban szűri a leágazásos fojtótekercs, a rácselőfeszültségeket is innen lehet levenni.

A készülék három sávra osztva veszi a KH-HH sávokat. 1. állás 1000-2000 m, 2. állás 300-600 m, 3. állás 200-400 m, tehát a középhullám két részre van osztva. Ez nyilván a lineális kapacitásváltozású forgóknak köszönhető. Az anódfeszültségszűrő kondenzátorok felül a toroid mellett kerültek egy fémházas blokkba, közvetlen mellé került a fojtótekercs. A többi szűrőkondenzátor alul a hálózati trafó mellé került egy blokktömbbe.

A bemutatott példány már nagyon régóta gyűjteményem darabja, sorszáma: 41989, és szerencsére 222 V-ra készült ez a ritkább eset. Az előkerült példányok többsége sajnos 110-120 V-os. Igen jó állapotban került hozzám még a hálózati zsinór is eredeti, érdekesség: a hálózati zsinór mellett található egy plusz vezeték egy banánhüvellyel ez egy földelő zsinór. A hálózati zsinór két fekete szövetszigetelésű vezeték összesodorva ugyanez a plusz földelő vezeték is.

Így restaurálásról nem tudok írni, mert csupán tisztításon, portalanításon esett át a készülék. A jó konstrukciónak és a minőségnek köszönhetően teljesen eredeti működőképes állapotban „élte meg" az elmúlt 80 évet. Csupán a fémburkolatot rögzítő M3-as csavarokat kellett pótolnom mivel nem volt meg mind.

Az elmúlt évek alatt több példányt láttam, és általában elég jó állapotban voltak, a jó minőségnek köszönhetően bizonyára sok éven át hibátlanul szolgálták gazdájukat. Egy-egy előkerülő példánynál legtöbb esetben a csövek nem eredetiek, az az igazi, ha régi Philipst csövekkel tudjuk felcsövezni a készüléket. Ha belül hiba hiányosság van, mindenképpen ajánlatos megnézni egy másik ép készüléket, mert hisz itt minden alkatrész speciális. A régi Philips készülékekhez való alkatrészek általában nem hevernek alkatrészkészleteinkben, inkább az esetleges hiányzó alkatrészek utángyártására gondolhatunk.

A bemutatott példány a májusi börzén megtekinthető lesz.

Kóger László

UJDONSÁGOK

Ebben a rovatban a piacra kerülő uj készülékeket, alkatrészeket ismertetjük.

A 25—14-es Philips-vevő

Négy évvel ezelőtt 8—10 lámpa kellett ahhoz, hogy Európa-vételre gondolhassunk. Persze majdnem ruhásszekrény nagyságu vevő, hatalmas fütő- és anódakkumulátorok és a velük járó folytonos gond.

S mégis milyen kinosan-bizonytalanul „fogtunk" valamit.

Milyen ellentéte ennek a *modern ma*, mely négy év után

a 25—14-es vevőt produkálta.

Akkora ez a vevő, mint régebben az egycsöves volt, s mégis háromcsöves! Mégpedig

a legmodernebb háromcsöves.

A legmodernebb csövek ezek, egy árnyékolt rácsu *csodacső E 442, egy tökéletes audion E 415* és a legerősebb végerősitő cső, *C 443, a 3 rácsos csodacső*. Mind a három váltóáramu fütésü.

Az összes alkatrészek a tudomány jelenlegi állása szerint, a legjobbak, mindenütt olyan anyag van, amilyennek ott lennie kell.

Sok száz mérnök és fizikus gondos munkájának az eredménye

a 25—14-es Philips-vevő

és ez magyarázza meg

összehasonlithatatlanul szép hangszinezetét.

Az *összes* állomások vehetők vele 200—2000 méter hullámkörzetben.

Hogy az állomások *ne torlódjanak*, ezért 3 fokozatu hullámváltó gondoskodik az állomások kényelmes szétválasztásáról.

A készülék szelektiv, mert még Budapesten is elválasztható Bécs és Budapest egymástól a szokásos rövid antenna használata mellett.

A készülék kezelése rendkivül egyszerü, mindenki feljegyezheti magának állomásait, ugy, hogy a teljesen laikus is pár pillanat alatt beállithatja a kivánt állomást.

Ismeretes, hogy minden zenének, szobának és hangszórónak megvan az a kivánt hangerőssége, melyet az emberi fül a legkellemesebbnek, legtermészetesebbnek ismer el.

A Philips 25—14-es

vevőnél rendkivül finoman még árnyalatokat is kifejezésre juttatva, szabályozhatjuk a hangerősséget egy gomb forgatásával.

Elvitathatatlanul további nagy előnye, hogy

a hangszóró nem kap egyenáramot.

a nagy anódfeszültség le van választva ugy, hogy a készülék kezelőjét sem érhetik váratlan ütések.

A készülékhez hozzátartozik egy hangnemesitő csatlakozó is, melynek segitségével a leghübb és legtermészetesebb hangvisszaadás érhető el.

A 25—14-es Philips-vevő

ideális hálózati vevő.

Házi gramofon-koncert is rendezhető vele, mert van gramofon pick-up csatlakozása.

A készülék igen tetszetős, fémháza bőrrel van boritva, mely izléses külsőt kölcsönöz az amugy is formás vevőnek.

Forrás: MRU 1929/49.

A hiba az ön készülékében!

Egy tévé-szerelő naplójából

Bár délutánra voltam Kordován ügyvédékhez bejelentve, úgy jött ki a lépés, hogy 11 óra körül érkeztem. Abban a reményben, hogy találok valakit a lakásban, becsengettem, ugyanis azért még senki sem panaszkodott, hogy előbb mentem.

Több csengetés után bozontos férfifej jelent meg a kémlelőablakban.

— Mit akar? — förmedt rám barátságtalanul.

— A tévészerelő — mondtam a bűvös varázsszót. Az arc nem enyhült, de azért kinyilt az ajtó. Elegáns lakásba léptem. A szobában egy ifjú hölgy éppen öltözködött.

— A feleségem — mondta az ügyvéd. A hölgyről megállapitottam, hogy osztályon felüli márka, luxus kivitel, alig valamivel túl a garanciális időn, csak az ellenállása látszik gyengének. Mindenesetre a lánya lehetne a férfinak.

— Jó tévé, ifjú hitves a boldog élet titka — humorizáltam, de csak a hölgy vette a lapot. Elmosolyodott, olyan hangosan, hogy a dobhártyám majd belerepedt, és önkéntelenül azt a gombot kerestem, ahol ezt a nőt le lehetne halkitani.

A „Szigma" tévé vadonatu volt, sajnos még garanciális. Itt nem sokat lehet keresni. Kirámoltam a szerszámaimat. Aztán gondterhelt képpel leszereltem a hátlapot. Ezek a legizgalmasabb pillanatok. Hosszasan fürkészem a gépet, időnként hümmögök, ráncolom a homlokom. A tulaj ilyenkor úgy csüng arcomon mint kismadár a fán. Egyrészt, mert fintoraimból a számla mennyiségét próbálja megállapitani, másrészt, hogy meló közben ki ne cserélhessek valamit a gépében. Mert mind azt hiszi, hogy é... ...mes...

De ez az ügyvéd rám s... nézett. A feleségével volt elfoglalva, őt bámulta, őt becézgette, és az arca is azt sugározta, hogy a leghelyesebb minél hamarabb eltünni.

— Nincs semmi baj — adtam meg a diagnózist. — Csak egy biztositékcsere, és már itt sem vagyok.

Mindketten hálásan bólintottak. Bizonyára nagyon fiatál házasok. Ezeknek esténként még nem kell a tévé. Az ügyvéd urat nem érdekli, hogyan áll a Luna-program, mit mondott Garrison ügyész, és a nőt sem izgatja az Apolló rakéta sorsa, mert itt van ez az ügyvéd, aki kopasz, tehát nem egy Apolló, de legalább kéznél van.

Egy mozdulat, és máris felvillant a monoszkóp.

— Kész vagyok.

— Csodálatos — sóhajtott az ügyvéd, de nem a tévé, hanem a nő csupaszemébe nézve.

Már éppen csomagolni akartam, amikor az előszoba ajtajában kulcs csörrent, majd ideges csengetés harsant. Csak az ügyvédre kellett néznem, és máris megértettem a helyzetet. Olyan fehér lett mint a fal.

— A feleségem! — rebegte az ügyvéd.

— Nyisd ki! Tudom, hogy nem vagy egyedül — szirénázott kintről őnagysága hangja.

— Máris szivem... — vacogta a férfi és elindult. Igy nehet valaki az akasztófa alá.

— És velem mi lesz? — sikkantott a lányzó, de nem kapott választ.

— Semmi! Álljon mellém — mondtam neki. Kint nyilt az ajtó, én is kinyomultam.

— Ügyvéd úr, mi is készen vagyunk. Nem volt nagy hiba. Az inasom megcsinálta.

Az asszony mindkettőnk... ...tekintetével az útból.

— Maga kicsoda? — fö... ...dt a lányra.

— Mondom! Az inasom. Kell az utánpótlás. Igaz doktor úr?

— He-he — kedélyeskedett az ügyvéd, de már kezdett némi szin visszatérni az arcára.

— Na, ugrás kislány, rakd fel a hátlapot... Ne olyan idétlenül te! — oktattam az ügyvéd feleségének első helyettesét, akinek kezében még reszketett a csavarhúzó. — Apropos! A nagymodulációs kisfrekvencia amplitudóját megnézted?

— Igen... — válaszolt.

— Az jó. Merthogy azt mindig meg kell nézni.

— Miért az inassal csináltatja azt a drága gépet? — áriázott ezúttal hozzám az ügyvédné. — Az én lakásom nem tanműhely. Vegye tudomásul, hogy az én uram véres verejtékkel keresi a pénzt. Mi nem tudunk minden héten új tévét venni...

— Hamd, szivem — igy az ügyvéd úr. — A kislány egészen ügyes...

— Akár mester is lehetne — tóditottam meg az elismerést.

— Igazán jőzhetnél nekik egy feketét — ajánlotta az ügyvéd, és kituszkolta az asszonyt.

— Te csak menj vissza, nehogy ellopjanak valamit.

— Ezt kikérjük magunknak! Nem kell a feketéje, asszonyom. Gyere, Kati. Megyünk. Fogd a táskát...

Az ügyvéd elővett a tárcájából egy ötvenest, majd meggondolta magát és százasra cserélte...

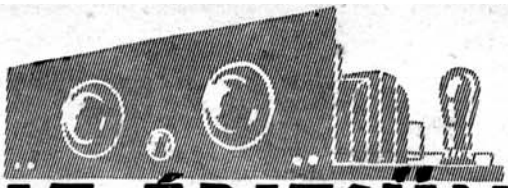
A lány a kapu előtt megkérdezte:

— Honnan tudtad, hogy Katinak hivnak?

— Olyan Katis a képed. De jegyezd meg, hogy az inast nem tegezi le a mestert. Legfeljebb, ha hivatalosan megkisszák a pertut — utasitottam rendre, és a szertartást elvégezni bevonultunk egy presszóba. Az itt töltött időt az ügyvéd munkalapjára irtam. De azt még nem tudom, hogy az esti randit kinek számolom el.

Ősz Ferenc

Forrás: Kisalföld 1968 március 31.
Közreadta: Csenár Imre
Győr

MIT ÉPITSÜNK!

Egy lámpás készülékkel Európán végig

Akkumulátorok nélkül müködő vevő vidék részére

Ezt a készüléket még a nyár elején készitette el egy kataszter-mérnök. Hivatásánál fogva sok helyen megfordul, nagyvárosokban épugy, mint istenhátamögötti falucskákban. A kulturát nem akarja hátamögött hagyni, ezért elhatározta, hogy rádiót visz magával. Természetesen nem jöhetett számitásba semmiféle hálózati vevő, de még csak akkumulátoros sem, mert mit csinált volna vele olyan faluban, ahonnan a legközelebbi töltőállomás 30 km-re van... Mult évben és azelőtt kristályos vevőkkel kisérletezett, mig végre az idén elhatározta, hogy komolyabb lámpás vevőt csinál, de akkumulátor nélkül.

Megcsinálta és elutazott vele Kaposvárra, ahol kiváncsian kapcsolta be. Meglepetése nagy volt, mikor Budapesten kivül a külföldi állomások egész sorozata jelentkezett, anélkül, hogy egymást zavarták volna...

Ezeket az állomásokat jegyzékbe foglalta, melyet alább közlünk.

Mit lehetett az egylámpás vevővel hallgatni Kaposvárott?

Az antenna házak között volt kifeszitve 4 méter magas (a földtől számitva) és mindössze 18 méter hosszu. A dült betüvel szedett állomások mindig tisztán, erősen jöttek. (A számok a kondenzátor skála állását jelentik).

Ljubljana	174.2	Barcelona	113
Budapest	*170*	*Brno*	*110*
München	166	*Napoli*	*105*
Wien	*160*	*Breslau*	*101*
Milano	*157*	Göteborg	100
Praha	155	Dresden	99
Daventry	153	(Cardiff?)	95
Langenberg	152	*Kassa*	*86*
Lyon	152	*Torino*	*83*
Róma	144.9	*Kopenhága*	*78*
Berlin	138	*Pozsony*	*77*
Odessa	*236.4*	*Königsberg*	*74.5*
Katowice	*134.9*	*Catalana*	*39*
Bern	133.1	*Mor. Ostrava*	*66.5*
Bukarest	*129.3*	*Leipzig*	*63*
Frankfurt	*128.5*	*Hörby*	*61*
Genova	127	*Gleiwitz*	*58*
Toulouse	*125*	Francia	48
Stuttgart	*117.5*	*Nürnberg*	*43*
London	*115.5*	Köln	30
Graz	*114.2*		

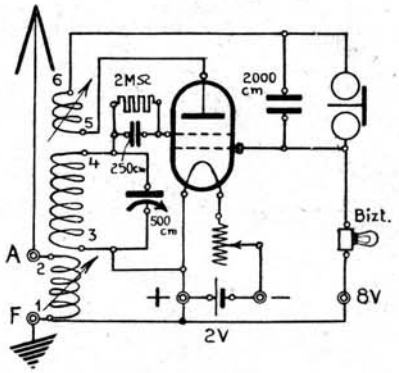
A készülék kapcsolása.

Rendkivül egyszerü. Egy forgókondenzátor és egy tekercs van benne. Hogy a készülék ilyen kiváló eredményt mutat föl, az a *megfelelő alkatrészek helyes összeválogatásából áll.*

Elvi kapcsolási rajza 1-ső ábránkon látható.

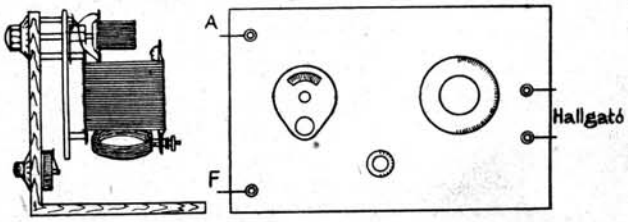
Anyagszükséglet.

1 darab szerelőszekrénk 1 lámpás vevő részére,
1 „ Erco Univerzál couplingtekercs,

1. ábra.

1 „ csőfoglalat,
1 „ 2 rácsos, 1 voltos cső (Philips A 141),
1 „ 500 cm-es forgókondenzátor mikrodiálskálával,
1 „ 250 cm-es blokk,
1 „ 2000 cm-es blokk,

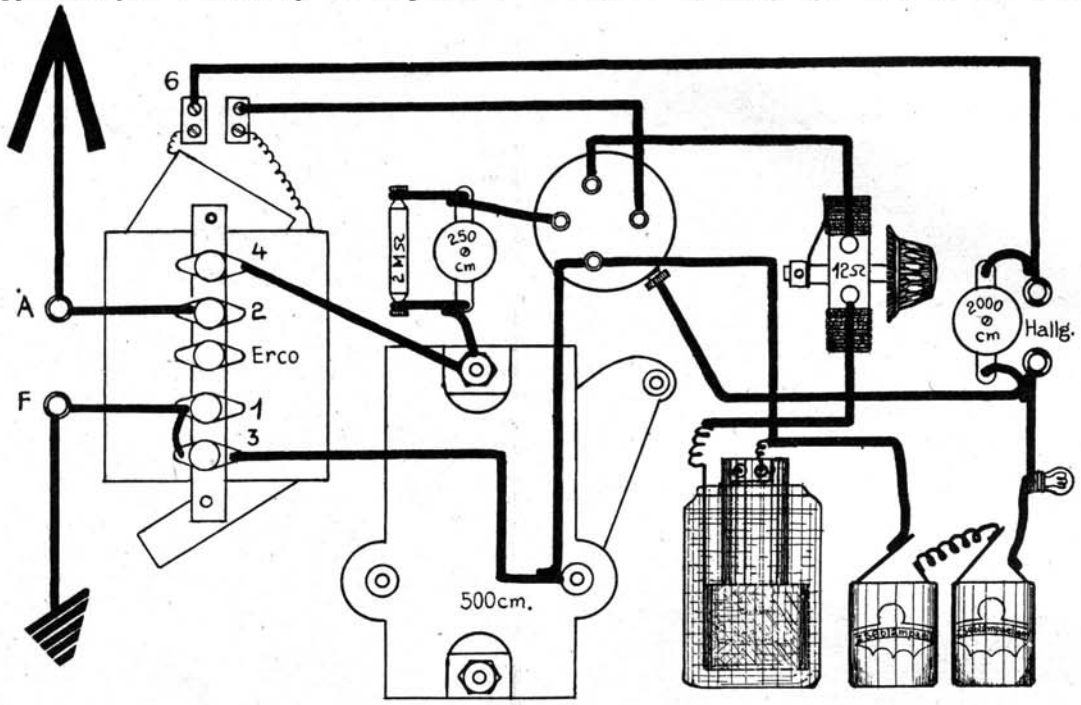
2. ábra.

Forrás: MRU 1929/51.

1 „ 12 ohmos izzitóellenállás.
1 „ 2 megohmos ellenállásrud.
1 „ 60 milliamperes anódbiztositó lámpa,
1 „ AD 240-es Le Carbon nedves elem,
2 „ zseblámpaelem,
4 „ banánhüvely,
4 méter 1 mm-es szigetelt szerelőhuzal.

A szerelés.

A vevőt kis szerelőszekrénybe épithetjük bele. (Ideiglenesen akár egy deszkalapra is.) A szerelőszekrény mellső lapját kifurjuk és fölerősitjük a forgókondenzátort (erre a lapra kerül még a tekercs és az izzitóellenállás is, valamint az antenna-, föld és a hallgatóhüvelyek).

3. ábra.

A szekrény fenekére állitjuk a lámpafoglalatot és a kis biztositólámpát. Forgókondenzátor forgatógombjául föltétlenül finoman szabályozható, ugynevezett *mikrodiál*-tárcsát vegyünk, mert készülékünk nagyon szelektiv, igen finoman kell beállitani.

Az összekötővezetékek hálózatát 3-ik ábránk mutatja. Minden vezeték 1 mm vastag, pamutszigetelésü (lehet csengődrót is). *Egyáltalában nem kényes*, hogy vezetjük a drótokat, csak arra kell ügyelnünk, hogy a 250 cm-es kondenzátor és vele párhuzamosan kapcsolt 2 megohmos ellenállás közvetlenül a lámpafoglalat mellett legyen fölszerelve.

A telepvezetékeket (3 ér) gummiszigetelésü drótból csináljuk.

A telepek.

Ha vevőnkben 1 voltos izzitásu csövet használunk, akkor izzitásra egyetlen egy elem elegendő: ilyen elemet készen lehet kapni (1 cella Le Carbon, v. 2 cella Cuprox), de házilag is meg lehet csinálni, a mult számunkban közölt rézgálicteleppel, melyből két cella szükséges.

Anódtelepnek két zseblámpaelem *teljesen* elegendő. A készülék megépitőjének 4 és fél hónapig tartott az első eleme. Nincs azonban semmi akadálya annak, hogy anódtelepnek is rézgálicelemeket használjunk, ép mai számunkban közöljük leirását.

Tanyán, távol eső falvakban ajánljuk a nedves elemek használatát, mert *igy hosszu hónapokra, sőt évekre tartalékolhatjuk energiaforrásunk anyagát*, egy kis cinket, rézgálicot, vagy szalmiáksót.

A kezelés.

Bekapcsoljuk az antennát, földet, majd az izzitást, ha a lámpát kissé megkopogtatjuk, igy már csengetést hallunk fejhallgatónkban.

Ezután a mikrodiál-tárcsa forgatásával állomásokat keresünk, A visszacsatoló-tekerccsel (5—6) szabályozzuk a hangerősséget. Az 1—2-es tekercset is be kell állitani, még pedig ugy, hogy az erős állomások a gyengébbeket ne zavarják, szóval fül után. A beállitás egyszersmindenkorra szól.

A készülékre több fejhallgató is kapcsolható, melyek mindegyike erősen fog szólni. Vevőnk kiválóan alkalmas

tanfolyam-vevőnek

a rádión leadott különböző tanfolyamok hallgatására, *még nagy távolságról is.*

Érdekes próbát végzett *B.* mérnök hazautaztában. A vonatban eszébe jutott, hogy vevőjét ott is kipróbálja. Bőröndjéből kicsomagolta a vevőt, az elemeit is előszedte és összeállitotta. Általános mosolygás vette körül, mikor antennát kezdett csinálni a fülkében — belül. A szellőztetőkarra kötötte a szigetelt huzal végét, majd körülvezette a csomagtartó hálón és igy le a készülékhez. A föld a fütés csöve volt. Közben a kalauz is bekukkantott és egyre kereste az — akkumulátort, mert hát azt nem szabad szállitani. Persze, akku nem volt sehol s ez még misztikusabbá tette előtte az egész dolgot. Ő is ott maradt nézni. *Pincehelyen* elkészült minden és barátunk maga is izgatottan illesztette hallgatóját a fejére.

Széles, mosolygós arcáról azonnal észre lehetett venni az eredményt. A vétel — *általános megrőkönyödésre* — kitünőnek mutatkozott, a meglepetés még nagyobb lett, mikor az érdeklődő publikum megtudta, hogy csak *egy lámpáról, két zseblámpaelemről van szó! Óriási sikert aratott!*

A vétel tehát a vonaton is nagyszerüen ment.

Kaposvárott pedig azóta már a 30-ik ilyen készüléket állitják össze. Ennyit tett élő propagandájával *B. L.* mérnök.

(M. J.)

RFT Beethoven II 1956-57 NDK

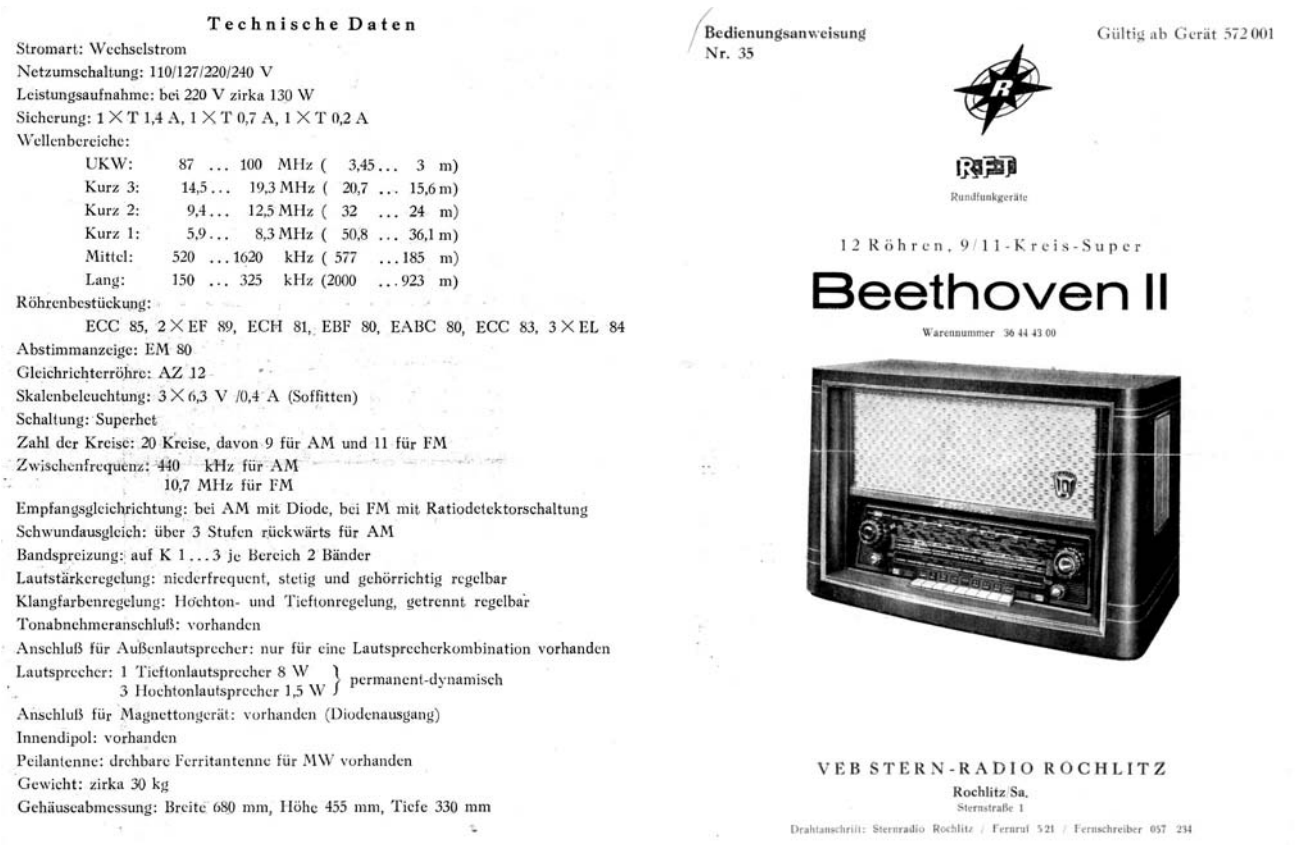

Előszó:
Kóger László kollégánkkal rövid sorozatban ismertetjük a kelet-német rádióipar néhány készülékét, az egyszerűbb és közkedvelt, valamint az elismert csúcskészülékekről adnánk bemutatót, remélhetően kedvcsinálót.
Kezdjük a „királlyal"!

RFT Beethoven II „A meglepetés rádió".
1957-et írtunk, amikor váratlanul, a semmiből jelent meg a hazai kereskedelemben ez a kelet-német rádiócsoda. Magyarországon ekkor még kevésbé volt ismert az NDK rádióipar, néhány jelentéktelen típus jelent meg a kereskedelemben, ezért megszokásból kételkedve, lenézően becsmérelték ezt a keleti importterméket, mert az általános népáhítat szerint csak a nyugati lehetett jó.
Megismerése nagy meglepetés volt, hiszen az 50-es évek kommunista szemlélete nem nézte jó szemmel a komolyabb világvevőket, a távoli és külföldi rádióadások hallgatása elferdíthette a meggyőződéses pártideológiát, veszélyes volt a szocialista társadalomra és osztályrétegekre. Külföldi adások csoportos hallgatása törvényesen is lázítás bűncselekményének minősült, tehát nem is lehetett társadalmi igény komoly rádióvevőkre. Ráadásul a Beethoven kereskedelmi megjelenése az 1956-os forradalom leverése után néhány hónappal történt, amikor is komoly hajtóvadászat folyt a társadalmi rend helyreállítását ily módon veszélyeztető, külföldi rádióadókat hallgató „reakciós népellenség" kiszűrésére.
Szerencsére a CCIR (nyugati) URH sáv jelenléte a Beethovennél érthetetlen okokból elkerülte a pártvezetés figyelmét, valószínűleg még nem tudták mire használható az (avagy Ők is hallgatták!?), ugyanúgy nem tudták akkoriban mire is való egy TV antenna. Az URH FM műsorszórás ekkor még nem indult be Magyarországon.
Talán felfoghatatlan a fiatalabbak számára, de 1957-ben egy komolyabb URH és TV tetőantenna felszerelése miatt kemény házkutatást tartottak házunkban, tiltott adó-vevőt keresve. Később a BBC magyar adásának hallgatása miatt én kerültem rendőrkézre és nyilvántartásba, mint fiatalkorú elkövető.
A szocializmust építő magyar nép tehát egyből lecsapott az üzletekre és pult alól vásárolták a Beethovent!
Borsos ára miatt elsősorban tehetősebb rétegek, orvosok-művészek-mérnökök-jóelvtársak és intézmények engedhették meg maguknak a vásárlást, de voltak hozzáértő vájtfülüek is, akik egy életre szóló és komoly rádiókészülékhez akartak hozzájutni. Ők, a RAVILL előzetes megrendelésével rövid időn belül boldog rádiótulajdonosok lehettek. Ezért büszkélkedhetek most én is egy kifogástalan példánnyal, apám protekciós vásárlását követően.

Technische Daten

Stromart: Wechselstrom
Netzumschaltung: 110/127/220/240 V
Leistungsaufnahme: bei 220 V zirka 130 W
Sicherung: 1 × T 1,4 A, 1 × T 0,7 A, 1 × T 0,2 A
Wellenbereiche:

UKW:	87 ... 100	MHz	(3,45 ... 3	m)
Kurz 3:	14,5 ... 19,3	MHz	(20,7 ... 15,6	m)
Kurz 2:	9,4 ... 12,5	MHz	(32 ... 24	m)
Kurz 1:	5,9 ... 8,3	MHz	(50,8 ... 36,1	m)
Mittel:	520 ... 1620	kHz	(577 ... 185	m)
Lang:	150 ... 325	kHz	(2000 ... 923	m)

Röhrenbestückung:
ECC 85, 2 × EF 89, ECH 81, EBF 80, EABC 80, ECC 83, 3 × EL 84
Abstimmanzeige: EM 80
Gleichrichterröhre: AZ 12
Skalenbeleuchtung: 3 × 6,3 V /0,4 A (Soffitten)
Schaltung: Superhet
Zahl der Kreise: 20 Kreise, davon 9 für AM und 11 für FM
Zwischenfrequenz: 440 kHz für AM
10,7 MHz für FM
Empfangsgleichrichtung: bei AM mit Diode, bei FM mit Ratiodetektorschaltung
Schwundausgleich: über 3 Stufen rückwärts für AM
Bandspreizung: auf K 1 ... 3 je Bereich 2 Bänder
Lautstärkeregelung: niederfrequent, stetig und gehörrichtig regelbar
Klangfarbenregelung: Höchton- und Tieftonregelung, getrennt regelbar
Tonabnehmeranschluß: vorhanden
Anschluß für Außenlautsprecher: nur für eine Lautsprecherkombination vorhanden
Lautsprecher: 1 Tieftonlautsprecher 8 W, 3 Hochtonlautsprecher 1,5 W } permanent-dynamisch
Anschluß für Magnettongerät: vorhanden (Diodenausgang)
Innendipol: vorhanden
Peilantenne: drehbare Ferritantenne für MW vorhanden
Gewicht: zirka 30 kg
Gehäuseabmessung: Breite 680 mm, Höhe 455 mm, Tiefe 330 mm

Bedienungsanweisung
Nr. 35

Gültig ab Gerät 572 001

RFT
Rundfunkgeräte

12 Röhren, 9/11-Kreis-Super

Beethoven II

Warennummer 36 44 43 00

VEB STERN-RADIO ROCHLITZ
Rochlitz/Sa.
Sternstraße 1
Drahtanschrift: Sternradio Rochlitz / Fernruf 521 / Fernschreiber 057 234

A Beethoven egy rádiócsoda!
Maximális precizitás jellemzi kívül-belül, minden fokozata és porcikája magas színvonalú, alaposan átgondolt, az '50-es évek csúcstechnikáját tartalmazó világszínvonalú rádióvevő. Esztétikus megjelenése igazi bútordarabnak számít, gondos asztalosmunka fekszik a kávájában. Belső műszaki felépítése a tervezéstől a kivitelezésig kifogástalan, megér néhány gondolatot a Nosztalgia Újság olvasói számára.

Felépítése:
Hat hullámsávos, 10+2 csöves, AM-FM nagyszuper, világvevő.
Akkoriban divatba jött nyomógombos hullámváltóval felépített készülék, amely alkalmas hosszúhullám, középhullám, három nyújtott sávú rövidhullám, valamint CCIR FM sáv vételére. Beépített és forgatható ferritantennája középhullámon működik, valamint egy URH szalagkábel dipólantennát helyeztek el a káva belsejében. Gyárilag egy textil védőhuzattal forgalmazták, amit általában eldobtak a tulajdonosai.

Érzékenysége és szelektivitása kimagasló, automatikus fadding szabályozása is említésre méltóan lágy és hatásos. Hármas forgókondenzátorral, hangolt előkörrel, nagy körjóságú KF erősítővel rendelkezik, FM sávban 11 és AM sávban 9 hangolt körrel üzemel. A hangolás indikálása EM 80 varázsszemmel történik.
Különösen figyelemre méltó a hangfrekvenciás elő- és végerősítője, négy beépített hangszóróval, amely pazar hangzást biztosít. Külön végerősítőket tartalmaz a mély- és a magas hangfrekvenciás tartományok átvitelére 3 db. EL 84 felhasználásával. A nagy átmérőjű, 3 Ohmos mély hangszórót ellenütemű végerősítő, míg a három darab párhuzamosan kapcsolt 12 Ohmos magas hangszórókat egyfokozatú végerősítő hajtja meg. A három magas sugárzó a készülék két oldalán, egy az elején helyezkedik el.
A magas és mély kimenő trafók vasanyaga sem azonos, a magas frekvenciájú kimenő trafó nagy szilicium tartalmú ötvözet, vékony lemezekkel az örvényveszteség csökkentése céljából.
Hangerő szabályozója fiziológiai, kettős potméterrel. Külön mély- és magas hangszínszabályozása rendkívül hatásos és kellemes hangzást biztosít.
Külső hangszóró kimenettel, lemezjátszó- és magnetofon bemenetekkel rendelkezik.
URH FM sávban kimagasló érzékenységgel és frekvenciastabilitással büszkélkedhet, köszönhető a stabilan megépített URH tunernak és a háromfokozatú KF erősítőnek. A tuner hangolása a megszokott fém, hangoló-dugós megoldás, amit a skálahúr dobon csigavonalban elhelyezett pálya mozgat. Az oszcillátor és modulátor hangoló dugó együttfutása egy csavar segítségével állítható be a mozgató mechanikán. Az FM demodulátor EABC 80-al készült.

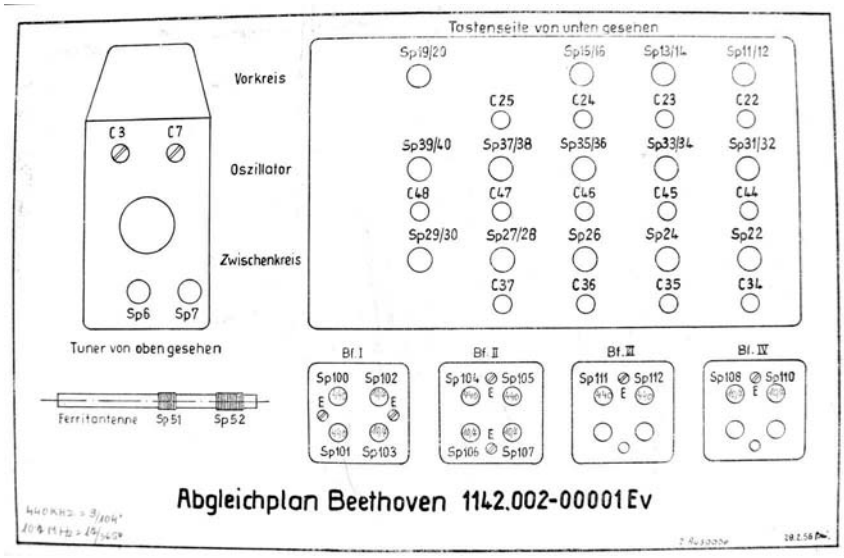
Skálamechanikája megosztott. Két külön rendszer mozgatja az FM és AM sávokat, amelyeket az FM nyomógombbal működtetett rudazat vált át a forgató tengelyen elhelyezett dörzskerékkel. Lendkerekes forgató tengelye könnyű állomáskeresést, a skálahúr rendszere sima futást biztosít. A skálahúrokat egy rugós-görgős feszítőkar tartja stabilan feszesen.
A kiválasztott hullámsávot a skálaüvegen kis ablakban megjelenő piros takarólemez jelzi, amelyeket a nyomógombok rudazata működtet. A skálavilágítás három darab szofita izzóval történik.

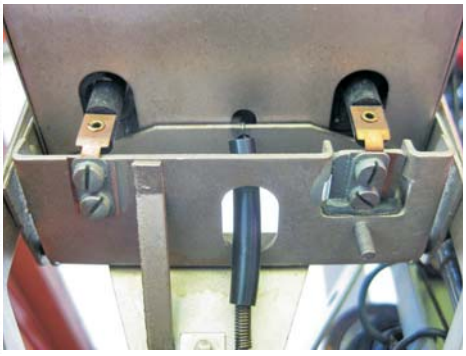
Megemlítenék néhány típushibát és öregedéssel fellépő hibákat eddigi tapasztalatom alapján.

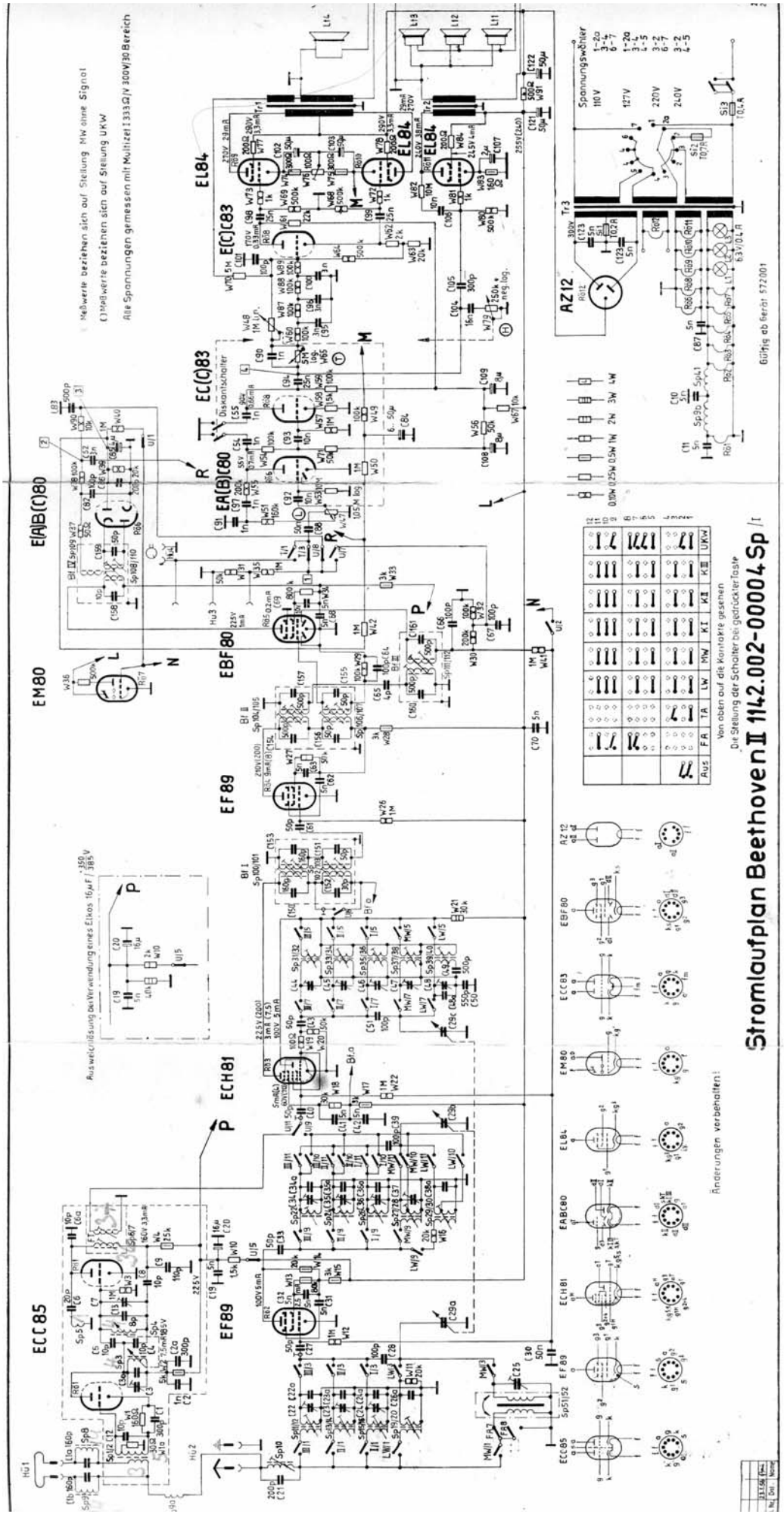
Talán legfontosabb a tisztelet megadása ennek a rádiónak, a magas színvonalú kivitelezése megérdemli a szakszerű hozzáállást. A kimagasló műszaki paraméterek teljesen hibátlan állapotban és nagyon precízen elvégzett műszeres!!! behangolás után teljesülnek, ezért a barkácsolás nem hozhat eredményt.

A rádió talán egyetlen gyenge pontja a hullámváltó.
Átgondoltan és szakszerűen megtervezett egység ugyan, gondos gyártással, de az érintkezők ezüstözése idővel beoxidálódik, tisztításuk célszerszámot igényel és sajnos nehezen hozzáférhető helyen van. Egy részét a forgókondenzátor takarja, amelyet tisztításnál ki kell emelni. Én az érintkezők tisztítását egy erre készített célszerszámmal végzem, amely egy megfelelő szélességű acélszalag, a végére erősített szarvasbőr csíkkal. Tisztításnál ne használjunk olyan vegyszert, motorbenzint, amely oldja a hullámváltó excentrikus műanyag rudacskákat. Sajnos előfordul, hogy az eltelt 50 év alatt az ezüstréteg teljes vastagságában eloxidálódik az érintkezőkről, a csupasz rézfelület marad, ami már bizonytalan érintkezést okozhat.
Gyakori hiba a tápegység szűrő elkóinak (és a többi elkó) kapacitásvesztése, ezeket cseréljük ki. A szűrő elkók kapacitása kicsit a határértékre van méretezve, nagyobbat kívánna a felvett üzemi áram miatt, de hibátlan elkónál nincs brumm.
Itt említem meg az FM demodulátorban lévő C85, 4uF elkó javasolt cseréjét is, meghibásodása gyakori és torzítást okozhat URH-n.

Gyakori hiba a végerősítők rácsköri csatoló papírkondenzátorainak átvezetése, emiatt a végerősítő csövek is túlterhelődnek, legyengülnek. Csőcsere után a nyugalmi áramszimmetriát állítsuk be a W76 huzalpotméterrel.
Tipikus és nagyon rejtett hiba a C40 50 pF-os kerámia kondenzátor megszakadása, ami egy másik kerámia kondenzátor kinézetű árnyékoló cső belsejében van eldugva. Nagyfokú érzékenységvesztést, elhangolódást okoz kapacitásának elvesztése, mivel az URH tuner kicsatoló tekercsével egy hangolt soros rezgőkört alkot FM KF-en, egyúttal az AM előkör rácscsatoló kondenzátora is!
A tuner kényes pontja a rajta található két kerámia trimmer kondenzátor. Jó minőségű trimmerek, de idők során ezek beszorulhatnak és az első mozdítástól megszakadhatnak, vagy eltörhetnek. Sajnos a cseréjük nagyon nehézkes, viszont behangoláskor nagy valószínűséggel állítani kell rajtuk.
Óvatosságot ajánlok külső hangszóró használata esetén is, mert a csatlakozó aljzat leválasztó kapcsolóval rendelkezik, lekapcsolja a belső hangszórót és 3 Ohmos terhelés nélkül áthúzhat, menetzárlatos lehet a kimenő transzformátor nagyobb hangerőnél. Én már megjártam egyszer!

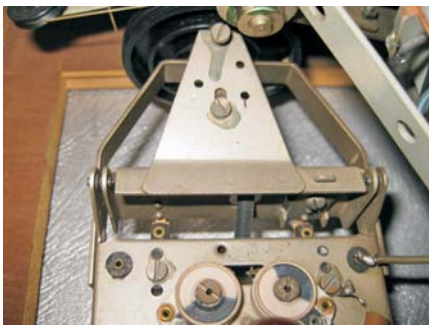

Stromlaufplan Beethoven II 1142.002-00004 Sp /I
ECC85
EF89
ECH81
EM80
EBF80
E(A)B(C)80
EL84
E(C)C83
AZ12
Meßwerte beziehen sich auf Stellung MW ohne Signal
Alle Spannungen gemessen mit Multizet 1333Ω/V 300W/30 Bereich
Änderungen verbehalten!

A préselt bakelit csőfoglalatok kissé porózus, nedvszívó, préselt bakelitból készültek, ezért ajánlatos a legelemibb alapszabály betartása, nedvességtől óvni kell! A lábak között áthúzás, elszenesedés keletkezhet a nedvességtől.
Az EABC 80 FM demodulátor nagyon kényes a jó minőségű, hibátlan csőre. Több esetben tapasztaltam, hogy válogatni kellett a gyári vadonatúj csövek között egy megfelelőt.
A mechanika kifejezetten stabil, de tisztítást, enyhe olajozást ajánlatos elvégezni a skálahúrozásnál és a hullámváltónál.
A potméterek békebeli minta alapján, polírozott szénréteg ellenálláspályát tartalmaznak grafit csúszó érintkezőkkel, amelyek általában nem kopnak ki, tisztítással javíthatóak.
Gyakori hiba, hogy a nyomógombok teteje beszakad a sok nyomkodástól. Még nem volt rá szükségem, de fogtechnikusok rendelkeznek a javításhoz szükséges műanyagokkal, megfelelő színválasztékkal.

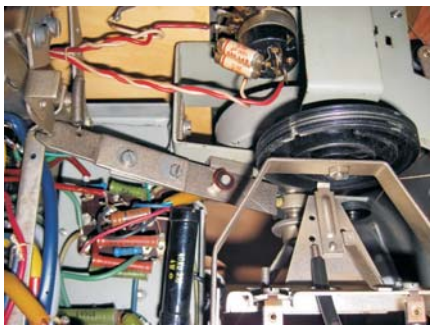
Hangolásnál ügyeljünk arra, hogy az AM KF nem a megszokott frekvenciákon dolgozik, 440 KHz-re kell hangolni, ezt az alaplemezre is rápecsételték.

Folytatás következik: RFT Capri és Capriola.

Herczeg István Veszprém
www.radiotvmuseum.hu

Forrás: Pesti Napló 1930/feb. 2.

MISS MAGYARORSZÁG IS A PHILIPS »MODERN VEVŐ«-VEL SZÓRAKOZIK

A román rádiógyártóipar rövid története

A rádiógyártóipar kialakulása szorosan összekapcsolódik a bukaresti Elektronika gyár fejlődéstörténetével. A gyár magva az Eindhoven Philips hollandiai cég szerelőműhelye volt. A kapcsolat 1927-ben kezdődött, amikor Bukarestben szerződés alapján villanyégő-forgalmazó üzletet nyitottak. Ekkor már az Orion gyár is jelen volt Romániában.

1928-ban a cég nevet változtatott, és áttértek a Hollandiában gyártott rádiókészülékek, hangszorók és elektroncsövek forgalmazására. A rádiókereslet évről évre nőtt, ami arra késztette a holland cég vezetőségét, hogy Romániában is egy gyárat építsenek (S. A. R. Philips).

1933-ban Nagyváradon felépítenek egy kisméretű, 70 személyt foglalkoztató egységet, mely Hollandiából behozott alkatrészeket használt.

1934-ben az egység felszerelését Nagyváradról áthelyezik Bukarestbe (a Luther utcába). Itt ugyanazt a tevékenységet folytatja, mint Nagyváradon.

A közép európai országok egyre növekvő igényeinek kielégítése érdekében több kisebb termelőegységet építenek a Bájkoluj utcában, a későbbi Elektronika gyár székhelyén.

1939-ben már több mint 10000 készüléket raknak össze. A személyzet száma eléri a 180-200 embert. A termelőegységek vezetését holland mérnökök biztosították. A gyártásidokumentáció és az alkatrészek Hollandiából is érkeztek.

Közben a '30-as években több kisebb rádiógyártó cég is működött, közülük kiemelkedett az aradi AFA cég. Ezek a kis cégek, amelyek javítással és/vagy összeszereléssel is foglalkoztak a román rádiózás és a rádióamatőrizmus kezdeti alapköveit képezték.

A II. világháború ideje alatt a gyár tevékenysége megszűnik, és áttérnek gyerekjátékok, cipőkrémdobozok stb. gyártására. Ez a pangás 1948-ig tartott. Ebben az évben igen kevés számú készülék összerakásával a termelő egységek áttérnek eredeti tevékenységükre.

Az államosításkor (1948 végén) a Philips cég termelőiegységei más, ugyancsak magántulajdonban levő kiscégekkel együtt (RADIOMET, STARCH) állami tulajdonba kerülnek, és RADIO-POPULAR (Néprádió) név alatt folytatják tevékenységüket.

Az első készülék 1949-ben kerül ki „RECORD" névvel a Szovjetunióból importált alkatrészekből. Majd 10 éven át a gyár alkatrész igényeit Csehoszlovákiából, Magyarországról és Németországból is biztosították. Megkezdik a passzív majd az aktív alkatrészek gyártását, ezzel jelentősen csökkentik az importot.

1954 – megkezdődik a vevőkészülékek hazai gyártmányú, 2,5 W teljesítményű, fémmágnesű hangszórókkal való ellátása.

1956 – megkezdődik az izotróp kerámia-mágnes gyártása, mint a nikkel-ötvözetű fémmágnes helyettesítő szere. Ugyanakkor megindul a III. osztályú vevőkészülékek gyártása.

1957 – elkészül az első három hullámsávos, nyomógomrendszerrel ellátott vevőkészülék.

1954 - 58 között a RADIO POPULAR megkezdi hálózati és kimenő transzformátorok, potenciométerek, rádió és középfrekvenciás tekercsek, változtatható és fix értékű kondenzátorok, nyomógombos kapcsolók, elektroncsöves foglalatok, mágnesek, sasszék és más kisebb alkatrészek gyártását.

1957-ben bővítik és modernizálják a gyárat. 1958-ban megjelenik az első, román mérnökök által tervezett elektroncsöves rádióvevő készülék, az OPERETTA S572 A2., majd sorozatban jelennek meg a különböző típusú rádióvevő készülékek:VIKTÓRIA, ROMÁNCA és BALADA.

1949-hez viszonyítva (18000 darab készülék) 1960-ban a termelés (170000 készülék) majdnem tízszeresére nőtt. Ebben az időszakban 900000 darab, 50 típusú készülékek gyártottak.

A RADIO POPULAR gyárral párhuzamosan megkezdte tevékenységét egy másik egység is a GRIGORE PREOTEASA, mely később az ELEKTROMAGNETIKA nevet veszi fel. Az itt gyártott első készülékek a PIONER 52S-521 A2, PIONER 53S-521 A3, FESZTIVÁL S521 A4, ELEKTROMAGNETIKA EM525 és HARMONIA S561 A megnevezéssel kerültek ki.

Az 1960-as évektől gyártani kezdték a SZOLISZTOR és a SPORT, hordozható tranzisztorizált készülékeket. Majd saját terv alapján sorozatban gyártják a LIRORAL és a TURISZT vevőket. A felhasznált áramköri elemek 96 %-át a román ipar állította elő.

1958 – Üzembe helyezik az új futószalag rendszert, amely négyféle típusú vevőkészülék egyidejű sorozatgyártását teszi lehetővé.

1959 – nagysorozatban gyártják az új, hazai elgondolású „Concert" nevű készülékek, amelynek alkatrészeit – a csövek, keramikus ellenállások és elektrolitikus kondenzátorok kivételével – hazai gyártmányúak.

Folytatás a 44. oldalon

Rádiótörténeti kiállítás Budakalászon

Budakalász Nagyközség 2009. július elsejével várossá vált. A városavatási ünnepséget augusztus 20-23. között négynapos rendezvénysorozat keretén belül tartották, amelyen a város lakossága, a testvérvárosok (Ada, Kahl am Main, Lővéte) küldöttsége és a meghívott vendégek vettek részt. A több napos rendezvénysorozat számos programmal várta a látogatókat. Egy ilyen program keretén belül kértek fel arra, hogy a Budakalászi Helytörténeti Múzeumban egy időszaki rádiótörténeti kiállítást rendezzek Wieszt Márta segítségével. A kiállítást megelőzően az egyik helyi lapban a hazai rádiózás fejlődését a Telefonhírmondótól az Internet rádióig mutattam be, mintegy felkeltve az érdeklődést a kiállításra. A kiállított rádiókat, tárgyakat 1920-1965 között öt éves szakaszokban bontva helyeztük el a kiállító pultokra. Összesen 30 db rádiókészülék, számos korabeli könyv és reklám, valamint néhány rádiógyár által készítetett előjegyzési naptár volt látható. A rádiókat úgy választottam ki, hogy azok az 1920-as évektől 1965-ig a kortörténetiséget jól mutassák be, a rádiók az eredetiségük megőrzése mellett szépek és esztétikusak legyenek. A kiállítást színesítette az, hogy abban a korban élő írók, költők (Tóth Árpád: Rádió, Babits Mihály: Rádió, Kosztolányi Dezső: Szavak a rádióról és a távolbalátásról, Márai Sándor gondolatai a rádióról) rádióval kapcsolatos írásait is bemutattuk, hiszen őket is megihlette a kor nagyszerű találmánya a RÁDIÓ.

A kiállítást az is színesítette, hogy egy Orion rádión korabeli archív hanganyagok voltak hallhatók egy mp3-as lejátszó segítségével. A látogatók 1910-1957 között elhangzott 39 darabos hanganyagot tartalmazó listából választhatták ki számukra a legérdekesebbet.

A hivatalos ünnepségsorozaton több százan látogatták meg a kiállítást, néhányan kétszer is eljöttek, mert az első látogatásukkor oly sokan voltak, hogy nem volt lehetőségük többet időzni egy-egy rádiónál és a személyes kérdéseiket sem tudták feltenni az állandó „elfoglaltságom" miatt. Csendesebb időben a Vendégkönyvbe is került 29 elismerő beírás. Budakalászon többen is vannak, akik komolyan érdeklődnek az öreg rádiók iránt, számukra örömmel adtam meg az Egyesületünk elérhetőségét és a börzék időpontját. (Van köztük, aki orosz táska-és zsebrádiókat gyűjt, aki Philips rádiókat gyűjt. Volt, aki már gyűjtőtársam, sok szép régi rádiója van, de egymásról csak így szereztünk tudomást, mert nem tagja az Egyesületünknek.

A négy napra tervezett kiállítást két héttel kérték meghosszabbítani, mert többen jelezték, hogy az általános iskola felső tagozatos osztályainak is hasznos lenne bemutatni. Szeptember első hetében több osztály tekintette meg a technika tanárok kíséretében. Végül szeptember 9-én az időszaki rádiótörténeti kiállítást bezárt.

Ezúton is megköszön Wieszt Márta szervezői segítségét, valamint Varga László (rádióslaci) segítségét, aki erre az időszakra kölcsönadta féltve őrzött eredeti plakátjait.

Remélem, mire olvassák e sorokat, addigra legalább 50%-ban (500 oldalnyi anyag) feltöltésre kerül az általam szerkesztett virtuális rádiómúzeum anyaga és megtekinthető lesz a következő címen. www.radiomuseum.hu

Kollár Ernő, Budakalász
HA5DB

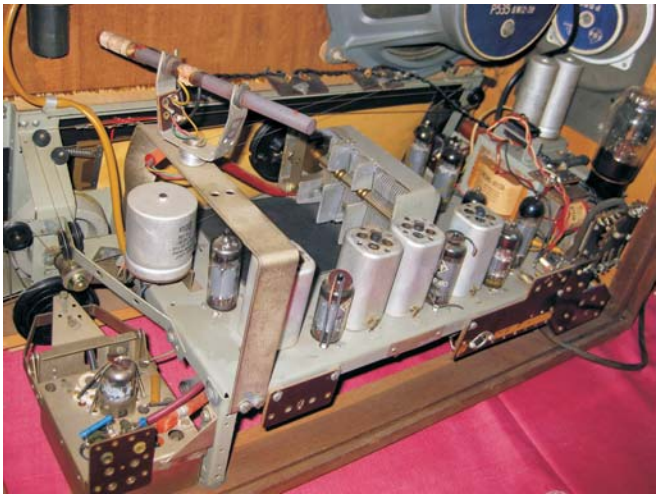
A Budakalászi Hírmondó készített fényképeket a kiállításról, amely az alábbi címen tekinthető meg: http://picasaweb.google.com/bhkeptar 2009. 08. 21-kei albumban.

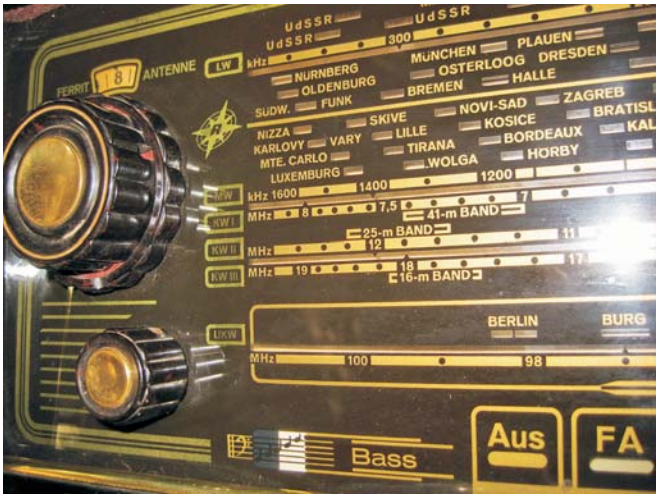
Képes tudósítás a kiállításról…
Kép 1 – kép 9 látogatók fogadására kész kiállítás
Kép 10 – kép 18 látogatók a kiállításon
Kép 19 – kép 20 iskolások a kiállításon

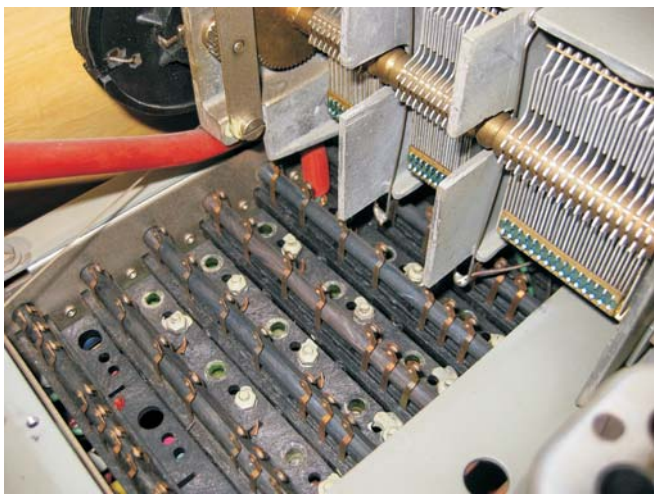
Beethoven II.

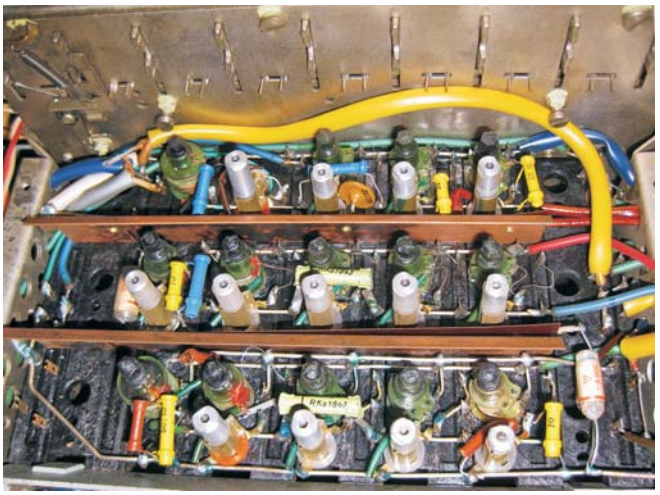

ORION
1935-1940

A KERESKEDŐ
ORION

1945-1950

1950-1955
NEPRADIO

Képek a diósdi Rádió-TV Múzeumból

Hol van a legtöbb rádió Magyarországon?

1. Rákoshegy; 2. Tóváros; 3. Pestszentlőrinc; 4. Alsógöd; 5. Sashalom; 6. Nagytétény.

240.000 előfizető. Az előfizetők felét Nagybudapest adja.

A rádiókultúra művelőinek alig akadhat érdekesebb statisztikai vizsgálatuk, mint a rádió elterjedési adatainak böngészése. Rendszeres rádiósztatisztikát még nem dolgozott fel senki Magyarországon, a *Rádióélet* erre is kiterjeszti figyelmét és tanulmányai során igyekszik majd megállapítani a rádióelőfizetők népmozgalmi jelenségeinek fontosabb tényezőit. Úgy a rádióiparnak és rádiókereskedelemnek, mint a rádiókultúra műszaki és művészeti irányítóinak egyaránt szükségesek az erre vonatkozó megbízható adatok.

Kereken 240.000 rádióelőfizető van ma Magyarországon. Ha a rohamos növekedést tekintjük, tekintélyes szám; a rádió lehetőségeit tekintve azonban, még mindig alacsony. Hivatkozhatunk kisebb lélekszámú országokra, melyekben nagyobb a rádióhasználat, így Svédország feleannyi lakossal majdnem még egyszer annyi rádióelőfizetőt mutat ki; de hivatkozhatunk saját magunkra is,

a rádióhasználat sűrűsége Budapest környékén messze fölülmulja a vidék adatait.

Ami Budapest környékén lehetséges, kellő propagandával elérhető az ország egyéb vidékein is. Nagybudapest még igen messze van attól, hogy az ország lélekszámának negyedét kitegye, viszont rádióhasználatban az ország felét jelenti ma:

Budapest	88.754
Budafok	1.759
Ujpest	5.149
Csepel	1.330
Kispest	6.191
Pesterzsébet	4.839
Pestszentlőrinc	2.603
Pestujhely	939
Rákospalota	3.683
Rákosszentmihály	1.245
Sashalom	992
Nagybudapesten összesen tehát	117.484

rádió-előfizető van.

Első pillanatra szembetünő, hogy a már kicsit távolabbeső, de Nagybudapest elgondolásába mégis beletartozó helyeket nem vettük fel, ezekkel a fővárosi és fővároskörnyéki előfizetők száma tetemesen magasabb. A cél világos: *a rádióhasználat fővároskörnyéki sűrűségének elérésére kell törekednünk a vidéki póstaigazgatások területén is.*

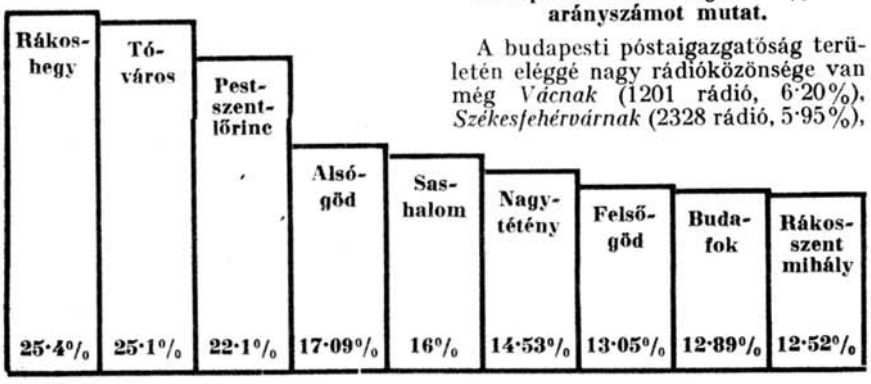
Július 1-én az öt póstaigazgatóság rádióelőfizetői így oszlottak meg:

Budapesti póstaigazgatóság		148.526
Szegedi	„	35.558
Debreceni	„	23.962
Soproni	„	15.575
Pécsi	„	14.208

E megoszlás természetesen csak nagyjában ad ízelítőt a lélekszámra való vonatkozás nélkül, ezért feldolgoztuk a lélekszám alapján valamennyi magyar község rádiónyilvántartását. Országos összehasonlításban a következők állanak legelől:

Budapest főváros maga 9·54%-os arányszámot mutat.

A budapesti póstaigazgatóság területén eléggé nagy rádióközönsége van még *Vácnak* (1201 rádió, 6·20%), *Székesfehérvárnak* (2328 rádió, 5·95%),

Rákoshegyen például 1606 lélekre 408 rádió jut, ami azt jelenti, hogy az összes ott élő emberek 25·40%-ának van rádiója, vagyis 4 tagot számítva családonként, csaknem minden családnak. A grafikonban feltüntetetteken kívül sűrű rádióhelyek még *Kispest* (12·12%), *Pesterzsébet* (11·90%), *Pestujhely* (11·90%), *Klotildliget* (11·55%), *Alag* (11·34%), *Rákospalota* (10·22%), *Salgótarjánnak* (842 rádió, 5·5%), *Esztergomnak* (964 rádió, 15·3%).

Olyan kincstári és póstamesteri hivatal, mely ne tartana nyilván rádióberendezést, a budapesti póstaigazgatóság területén nincs. *Legroszszabb a 2867 lakosú Baracs 1 rádióval.*

A szegedi póstaigazgatóság területén Baja és Nagylak vezet.

Sajátságos képet mutat a 35.558 rádióval biró szegedi póstaigazgatóság területe. Itt a jobb helyek átlaga a lélekszám 3—4%-a között mozog, szinte szabályszerűen. Négy város emelkedik csupán felül a jobb átlagon:

Baja	990	rádió	5·11%
Nagylaki kendergyár	23	„	4·5 %
Kalocsa	537	„	4·3 %
Orosháza	1029	„	4·2 %

Az ötödik helyen Apostag áll (106 rádió, 3·9%) *Cegléddel* (1448 rádió, 3·9%); hatodik *Szeged* (4572 rádióval, 3·8%); hetedik *Békéscsaba* (1303 rádió, 3·7%) és *Dunavecse* (180 rádió, 3·7%), nyolcadik *Kunszentmiklós* (301 rádió, 3.6%).

Hódmezővásárhely 61.000 lakosának mindössze 1537 rádiója van, szemben például a 39.000 lakosú Székesfehérvár 2328 készülékével. Általában kevés a rádióelőfizetők száma a 30.000 lélekszám körül levő városokban e vidéken, mint például Kis-Kunfélegyházán, Makón, Mezőtúron, Nagykőrösön, Szarvason, Gyulán.

Olyan póstahivatal, melynek területén rádiós ne akadna, nincsen. Még a legalacsonyabb szám is 7 (Pálmonostora, 3373 lakos); Bátmonostor a másik leggyengébb rádiózó hely, 2385 lakosra 8 készülékkel.

Bodrogolaszi, Szolnok és Hatvan a legjobb rádiózó a debreceni póstaigazgatóság területén.

A debreceni póstaigazgatóság területén akadunk a rádió által eddig meg nem hódított községek legtöbbjére. Elegendő lélekszámú helyeken egyetlen rádió sincs, teszem azt *Esztár* (1819 lakos), *Egerfarmos* (1111), *Forró* (1314), *Gebe* (2035), *Hodász* (1747), *Kántorjánosi* (2885!), ilyenek,

Forrás: RÉ 1929/2.

Egyenáramú hálózati készüléket
Egyedül a Corvin Rádió gyárt
Magyarországon

Telefón: József
322—66

Corvin Rádió
Budapest, VIII, Jozsef körút 86.

a Corvin Színház
főbejáratánál

Minden készülékhez díjtalanul adjuk a „Rádióélet"-et

Fábiánháza 2184 emberéből egyetlen egy rádióelőfizető van. A jelenség annál érthetetlenebb, mivel

átlagban a magyarországi községekben a lakosság 1—2%-a országszerte tart rádiót.

Az országos községi átlagból erősen kiugrik *Bodrogolaszi* (86 rádió, 7·13%); *Szolnok* 1822 készülékkel (5·5%) az aránylagossági alap második helyét viszi el, Hatvan (659 rádió, 4·69%) a harmadikat. A további sorrend: *Gyöngyös* (880 rádió, 4·47%), *Alsóberecki* (24 rádió, 4·02%), *Fegyvernek* (200 rádió, 3·4%), *Eger* (919 rádió, 3·2%).

Szokatlanul alacsony helyen áll Nyiregyháza.

43.340 lakosára csupán 684 rádióval, *Sátoraljaujhely* 21.162 lakosára 224 rádióval. Gyengék még a városok közül *Jászberény* (665 rádió, 2%), *Karcag* (490 rádió, 2·1%); *Kisvárda* szintén kevés rádiózót ad (168 rádió, 1·4%).

Tóváros és Vörösberény a Dunántúl legbuzgóbb rádiósai.

A soproni póstaigazgatóság kimutatásaiban szokatlanul előnyösen szerepel *Tóváros* (402 készülék, a lakosság 25·1%-a rádióelőfizető). Még ha leszámítjuk az itt nyaralni szokott sok fővárosi ember rádióját, akkor is igen tekintélyes számú rádiózó van itt. A másik érdekesség *Vörösberénygyártelep* póstamesteri hivatala által jelentett 118 rádióelőfizető számaránya a 938 főnyi összes lakossághoz, ami 12·5%. *Balatonalmádi* (108 rádió, 12%), *Siófok* (298 rádió, 9%), *Komárom* (407 rádió, 6·8%), *Tatabánya* (520 rádió, 6·1%), *Zirc* (155 rádió, 5·8%), *Tata* (359 rádió, 5·5%), *Felsőgalla* (723 rádió, 5·4%), *Lepsény* (108 rádió, 5·2%) a további sűrűbb rádióhasználati helyek.

Feltünő Sopron és különösen Szombathely kevés rádiója.

Sopronnak (1179 rádió, 3·39%), Szombathelynek (843 rádió, 2·48%) nem volna szabad aránylagosan annyire hátramaradni *Győr* (2332 készülék, 4·6%) mögött.

A soproni póstaigazgatóság területén *Hosszúpereszteg*, *Nagysitke* (1428 lakos!) és *Szentpéterfa* (1601 lakos!) él rádió nélkül.

Rácváros, a pécsi póstaigazgatóság területén aránylag legbuzgóbb rádiózó községe.

Rácváros községének mindössze 332 embere van. Ez a 332 ember azonban 34 rádiókészüléket tart, 10%-os arányszámával tehát messzire előljár. Egyébiránt a pécsi póstaigazgatóság területén van a legkevesebb rádió, 14.208.

Nagykanizsa igen kevés rádiója a legfeltünőbb.

552 készüléke van csupán e városnak (1·8%). 30.000 lélek körül 30.000-ren felüli *Kaposvár* szintén jár 919 rádióval (3·1%). *Pécsnek* 1633 készüléke van, 3·4%-os arányszáma alacsony e nagykultúrájú városhoz.

A második helyet *Nagymányok* (98 rádió, 6·6%) és *Balatonfüred* (174 rádió, 6·6%) tartja, majd *Hévizszentandrás* (25 rádió, 6·2%), *Csopak* (27 rádió, 6%), *Aszófő* (22 rádió, 5·4%), *Balatonszemes* (44 rádió, 5·2%), *Simontornya* (160 rádió, 4·9%), *Alsóörs* (25 rádió, 4·7%), *Balatonboglár* (89 rádió, 4·7%), *Tab* (132 rádió, 3·9%) és *Dunaföldvár* (406 rádió, 3·9%) jön a sorban.

Érdemes megjegyezni ez utóbbinál, hogy a vele lakosságszámban és jelentőségben teljesen megegyező szomszédos *Pakson* csak 262 a rádió-előfizetők száma.

Keszthely, *Szekszárd*, *Zalaegerszeg*, *Mohács* rádióérdeklődése ugyancsak fejlesztésre szorul.

Rádiótalan hivatala három van a pécsi igazgatóságnak, *Lapáncsa* (438 lakos), *Szentadorján* (458 lakos) és *Hercegszabar*.

*

Végső eredményül a következőket állapíthatjuk meg:

1. *Vidéki városaink rádióérdeklődése átlagban a lakosság 3—4%-ára szorítkozik*, ami igen kevés;
2. *falvainkban a népesség 1—2%-a rádiós átlagosan*, ez is kevés;
3. *nagyobb ipartelepek lakossága kétszer-háromszor annyi készüléket tart, mint a környékbeli mezőgazdasági népesség;*
4. *a fürdő- és nyaralóhelyeken megforduló városiak jó rádióterjesztők is;*
5. bár a rádió igen elenyésző kivételekkel a legapróbb faluba is eljutott, a falvak vezetői részéről *erőteljes propagandára van szükség*, mert a rádió terjedése: a kultúra térhódítása.

(Mühlbeck Károly eredeti rajza.)

Gyártja: Pála elemgyár rt. Budapest, VI, Csengery ucca 74. Tel.: L. 974-76.

1929

A Rádióélet hullámhossz-táblázata

Hullámhossz méter	Frequencia KC	Antenna energia KW	Állomás	Kondenzátor I	II	III
1935	155	7	**Kaunas** (Kowno) ...			
1875	160	20	**Hilversum**			
1800	167	30	**Lahti**			
1725	174	9	**Paris** (Clichy).....			
1635	183.5	80	**Zeesen** (Königswusterhausen)			
1553	193	25	**Daventry** 5XX.....			
1481	202.5	40	**Moszkva** (Komintern			
1444	207.5	35	**Paris**-Eiffel-torony ..			
1411	212.5	20	**Varsó**			
1348	222.5	30	**Motala**			
1304	230	12	**Charkow** (Narkompotschtel)			
1283	234	5	Luxemburg			
		1	Boden			
1200	250	5	**Konstantinápoly** ...			
1153.8	260	7	**Kalundborg**			
1072	280	20	**Huizen**			
1010	297	1.5	Basel			
1000	300	20	**Leningrad**			
972	309	2	Sorö			
938	320	—	Moszkva CCSP.....			
825	364	20	**Moszkva**			
800	375	2	**Budapest** (M. T. I.)..			
		2	Kiew			
770	389	1	Östersund			
760	395	1.5	Genf			
678.7	442	1.5	Lausanne			
572	520	0.2	Hamar			
570	527	0.7	**Freiburg** in B.....			
566	530	2.5	**Ljubljana** (Laibach)			
		0.7	Augsburg			
560	536	0.7	Hannover			
550	545	20	**Budapest**			
542	554	1	Sundsvall			
533	563	4	**München**			
525	572	4.5	**Riga**			
516 3	581	15	**Wien**			
508·5	590	10	**Brüssel**			
500,8	599	7	**Milano** 1MI.....			
497	603.5	2	Moszkva (szaksz.) ..			
496.7	604	1.5	**Oslo**			
487	617	5	**Prága**			
479.2	626	25	**Daventry** 5GB.....			
473	635	40	**Langenberg**			
466	644	10	**Lyon** la Douna PIT			
459	653	1	**Zürich**			
		0.7	Aachen			
		0.2	Bolzano (Bozen)....			
453	662	0.7	Danzig			
		0.5	**Klagenfurt**			
		—	Porsgrund Upsala..			
450	666.5	—	Moszkva SP.....			
447	671	1.5	Paris PTT.....			
441.1	680	3	**Róma** 1RO.....			
436	689	1.5	**Stockholm**			
429	698	2.5	**Belgrád**			
428	700	50	Cincinnati WLW...			
426	704.2	4	**Charkow** NKO.....			
424	707	1.5	Lille (Flandres).....			
		6	**Madrid** EAJ 7... ..			
418	716	4	**Berlin**			
413	725	1.5	Dublin			
411	729.5	2	Odessa			
408.7	734	10	**Kattowitz**			
403	743	5	**Bern**			
		—	San Sebastian EAJ 8			
399	752	1	Glasgow 5SC			
394	761	0.4	**Bukarest**			
		0.5	Frederikstad			
390	770	4	**Frankfurt** am Main..			
385	779	1.2	**Genua** 1GE.....			
		0.5	Vilna			
381	788	20	**Toulouse**			
379·5	790	100	Schenectady WGY..			
376·4	797	1	Manchester 2ZY....			

Hullámhossz méter	Frequencia KC	Antenna energia KW	Állomás	Kondenzátor I	II	III
372	806	4	**Hamburg**			
		1	Paris (Lucien Levy).			
368	815	0.5	Sevilla			
364	824	1.5	Bergen			
360	833	4	**Stuttgart**			
356.3	842	3	**London** 2LO.....			
352.5	851	5	**Gráe**			
349	860	15	**Barcelona** EAJ1....			
346	869	0.5	Paris (Petit Parisien)			
342	878	2.4	**Brünn**			
339	887	0.7	Bremen			
335	896	4	**Posen**			
333	901	2	Falun			
331.4	905	1.5	**Nápoly** 1NA			
329	914	0.4	Montpellier			
325	923	4	**Breslau** (Boroszló)..			
322	932	10	**Göteborg**			
		0.7	Dresden			
319	941	—	Sofia			
316	950	1.5	Marseille PTT.....			
313	959	1.5	**Krakó**			
310	968	1	**Cardiff** 5WA.....			
308	973	0.7	**Zágráb**			
307	977	4	**Paris** (Radio Vitus)..			
306.1	980	100	Pittsburg KDKA...			
		0.48	Agen			
304	986	0.7	Bordeaux-Lafayette			
301.5	995	1	Aberdeen 2BD.....			
300	1000	2	Algier PTT.....			
298	1004	20	**Huizen**			
293	1022	10	**Kassa** (Kosice).....			
291.3	1030	1.5	Lyon PTT.....			
288.5	1040	1	Bradford, Bournemouth, Dundee, Edinburgh, Hull, Liverpool,Nottingham, Plymouth, Sheffield, Stoke, Swansea (közös hullám)			
283.5	1058	0.5	**Innsbruck**			
283	1058	1.5	Berlin O-Stetten-Magdeburg			
281	1067	4	**Kopenhága**			
279	1076	12	**Pozsony** (Bratislava)			
276	1085	4	**Königsberg**			
274	1094	7	**Turin** (Torino).....			
270.3	1110	15	Catalana EAJ 13...			
270	1112	4	**Kaiserslautern**			
268	1119	0.35	Strassburg 8GF....			
268	1121	1.5	Casablanca P. O....			
263	1139	10	**Moravska-Ostrava** ..			
259	1157	4	**Lipese**			
257	1166	10	**Hörby**			
255	1184	15	Toulouse-Pyrénées . PTT			
253	1184	15	**Gleiwitz**			
248	1211	—	Triest			
		0.7	Kassel			
		0.7	Kiel			
246	1220	0.5	Linz			
		1	Säffle, Kiruna, Kalmar stb.			
239	1256	5.3	**Nürnberg**			
238	1260	1	Bordeaux			
234	1283	1.5	**Münster**			
231	1301	1	Malmő, Helsingborg			
227	1319	4	**Köln**			
226	1328	—	Bukarest			
223	1346	0.5	Luxemburg			
221	1355	1.8	Helsingfors			
218	1373	1.5	**Flensburg**			
		1.5	Karlstad			
98.9	3033	5	Motala			
49	6122	5	Paris-Eiffel-torony			
43.5	6896	—	Róma			

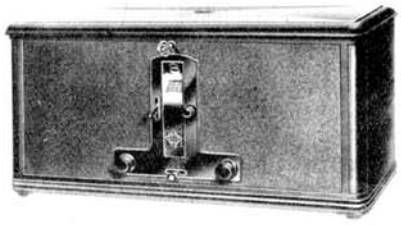
Forrás: RÉ 1929/2.

Őszi ujdonságok a rádió piacon.

Győzött a hálózati készüléktípus. — Megjelentek az új hangszórók.

Rendre látnak napvilágot a rádió világsajtójában a különböző rádióadóállomások művészeti vezetőinek téli műsortervezetei és a kezdődő idénnyel a gyárak is bemutatják, az eddig laboratóriumok mélyén, titkon őrzött ujdonságaikat.

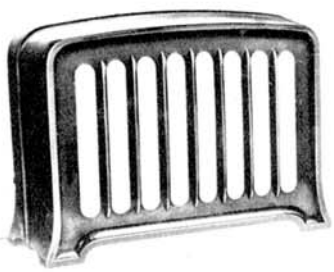
A Rádióélet munkatársa sorra járta a rádiókészülékeket gyártó üzemek vezetőit és felvilágosításaik alapján számolunk most be az őszi ujdonságokról.

Telefunken 40, az új hálózati készülék, állomásválasztóval.

A *Telefunken Társaság* budapesti képviselője, a Siemens és Halske R. T., ahol *Szigethy Gyula* főmérnök kérdésünkre a következőket mondotta el:

— Telefunken újdonságai közül mindenekelőtt a „Telefunken 40" jelzésű hálózati vevőkészüléket kell megemlítenem. Számtalan újítást jelent ez a típus a rádiózás terén. Ez a készülék néhány méter, a szoba padlólécére szerelt, s így láthatatlan huzal útján nagy hangerővel veszi Európa valamennyi jelentősebb adóállomását. Meglepetésszámba jöhet e készülék állomásválasztója. A készülék különleges precizitása lehetővé tette, hogy a beállításra szolgáló dobskálát kilohertzekben állapítsuk meg. Nem kell tehát keresni a kívánt állomást, hanem egyszerűen megnézzük a táblázatban, hogy a keresett leadóállomás hány kilohertzzel dolgozik, a dobskálát a számra beállítjuk — és *a kívánt állomás máris be van hangolva.* A kezelés tehát a minimumra egyszerűsödött. *A készülék 7½ oktávot reprodukál hűen.* Megemlítem, hogy a készülék gramofónlemezek elektromos úton való felvételére és erősítésére is alkalmas.

Telefunken Arcophon 5 az uj ívmembrános elektrodinamikus hangszóró.

Hangszórók terén most adtuk piacra a *Arcophon* legújabb 5 számú típusát. E típus doboza nemes bazelitanyagból készült. Az *Arcephon 5* ugyancsak 7½ oktávra megkonstruált s így tökéletes zenei élvezetet nyújt.

Legújabb hangszórónk elektrodinamikus rendszerű és *L 500* jelzéssel kerül forgalomba. Különösen nagy hangerőssége, a hatások keretéénél nagyobb helyiségekben való rádióvételre teszi alkalmassá.

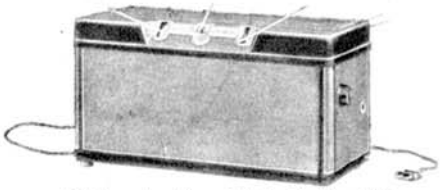
Érdekesebb új lámpánk az árnyékoltrácsú magas frequencia erősítő (RES 044) akkumulátoros vételhez s ugyanez RES 1204 jelzéssel váltóáramú üzemhez. E csövek új, u. n. külső fémezéssel készülnek, mely a belső kapacitást a minimumra szorítja le és ezzel jelentékenyen növeli az erősítést. Az RES 094 jelzésű lámpák csak anódfeszültségre konstruáltak, míg RE 304 típusú legújabb lámpánk abban tűnik ki, hogy kevés fogyasztással nyújt magas teljesítményt a végerősítő helyén.

Philips kiskombináció, rádióvétel és gramofon átvitel és váltóáramú hálózatból.

A *Philips*-cégnél, *de Rijk Ede* igazgató az őszi idény ujdonságairól így nyilatkozott:

— Az irányzat: *mindent a hálózatból!* Enek megfelelőleg irányítottuk a mult évi laboratóriumi munkát is s az eredmény: két, valóban minden tekintetben kifogástalan hálózati vevőkészüléktípus. Elsősorban a szerényebb viszonyok között élő rádióhallgatónak kiváltképp alkalmas *Philips kiskombinációt* kell megemlítenem. Egyszerű szerkezet és feltétlen üzembiztonság: ez volna röviden az új típus főelőnye. A készülék kicsire méretezett, mindössze 17×18×25 cm. nagyságú. Ebben a kis térfogatban talált elhelyezést a vevőkészüléken kívül az izzítótranszformátor és az anódpótló is. Egy-egy gombnyomásra 3 különböző hullámterületen (200—400, 300—600, 1000—2000) működik a *Philips kiskombináció.*

Philips 4 csöves hálózati készülék.

Ugyancsak egy gombbal végezzük a hangolást is. A kiskombináció gramofónátvitelre is alkalmas.

Most kerül piacra háromlámpás hálózati vevőkészülékünk. Különleges „Miniwatt"-lámpánk révén olyan hangerősséget produkál ez a 3 lámpástípusunk, mellyel eddig csak 4—5 lámpával működő típusoknál találkozhattunk. Egyik legkiválóbb tulajdonsága e készüléknek rendkívül nagy szelektivitása. Alkalmas a készülék gramofón átvitelre is.

Újdonság 4 csöves, két árnyékoltrácsú csővel ellátott hálózati vevőnk is. Laboratóriumi kísérleteinknél több mint 60 adóállomást sikerült teljes szelektivitással vennünk vele. *A készülék rövid és hosszú hullámokon dolgozik.*

Szerkesztettünk egy *különleges rövidhullámú* készüléket is, mellyel az amerikai, ausztráliai és indiai rövidhullámú adók vehetők kitünő hangerősséggel.

A hangszóró technika legújabb eredményei alapján konstruált új elektrodinamikus és elektromagnetikus hangszóróink is méltán fognak feltünést kelteni.

Végül a *Philips Csodacsövekről* nyilatkozott de Rijk igazgató.

A csodacsövek használata — mondotta — megszünteti mindazokat az akadályokat, mikkel eddig az amatőrnek meg kellett küzdenie. Az anódrácskapacitás kicsiny, a hibaforrások megfogynak, a készülék megépítése olcsóbb és egyszerűbb, végül az üzem gazdaságosabb az új csövek használatával.

(Folytatjuk.)

A hallgatag Schumann

Schumann Róbert híres volt arról, hogy legtöbbször gondolataiba mélyedve halkan fütyülgetett, még társaságban is. Egy ízben Lipcse egyik legelőkelőbb társaságába volt hivatalos. Az estély vendégei már azt hitték, hogy Schumann teljesen elfeledkezett a meghívásról, annyira előrehaladt az idő. Egyszer azután mégis beállított, némán meghajolt jobbra-balra s a nyitva álló zongorához sietett. Bizonyos ideig játszott azon, majd kedvesen rámosolygva mindenkire, elsietett. Az egész idő alatt egyetlen szót sem szólt senkihez.

Forrás: RÉ 1929/2.

Forrás: RÉ 1929/2

MÁR NEM HIÁNYZIK!

MINDEN RÁDIÓ SZAKÜZLETBEN KAPHATÓ A LEGMODERNEBB

4 CSÖVES HÁLÓZATI EUROPAVEVŐ

Standardyne

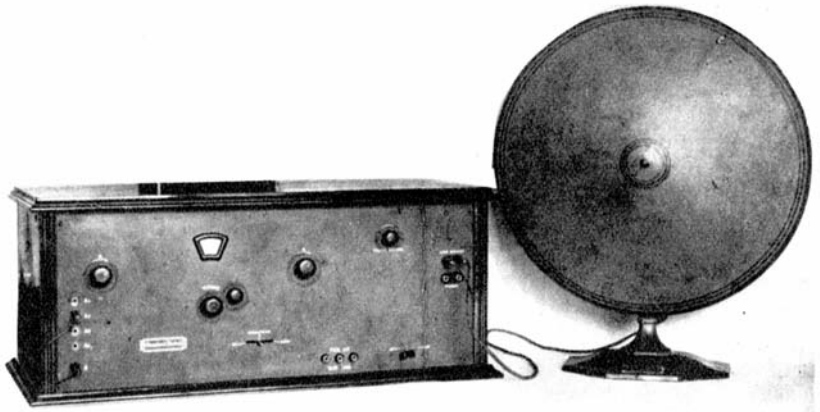
STANDARD VILLAMOSSÁGI R. T. UJPEST 4

Ujdonságok az őszi rádiópiacon.

(Mit mondanak a magyar gyárak vezetői?)

A Ráióiélet mult számában közöltük két kiterjedt, rádiógyártással foglalkozó üzem budapesti képviseletének beszámolóját az őszi rádióujdonságokról. Körútunk során felkerestük dr. *Patai* Imrét, a *Vatea-gyár* technikai igazgatóját, aki munkatársunk előtt az alábbiakban nyilatkozott:

— Büszkén állíthatom — mondotta dr. Patai — hogy a magyar rádióiparnak nincs miért szégyenkeznie a külföld előtt. Lépést tartottunk a technika fejlődésével és sok tekintetben felül is muljuk a külföldet. Az európai nagyvárosokban nemrégiben lezajlott rádiókiállításokon méltán keltettek feltünést a magyar ipar termékei a legelőkelőbb külföldi gyártmányok mellett is. A jövő, nézetem szerint az indirekt fütésü csöveké és ilyen irányban kutattunk tovább a laboratóriumi munkában is.

Standard 4 csöves hálózati Európa-vevő.

Az ujdonságok most kerültek ki a laboratóriumból. Elsősorban továbbfejlesztettük kolloid-sorozatunkat. Kézenfekvő volt a gondolat, hogy többrácsos csöveinket is kolloidált izzószállal készítsük. Első ujdonságunk tehát a kolloid két- és háromrácsos cső. Új egyenirányító csövet is bocsátottunk forgalomba Vatea Re. 4100 jelzéssel, anódpótlók részére. Érdekes ujdonságot hozunk a vidék számára is. Ez a D. X. 106 jelzésü egyvoltos kolloidcső, melyet egyetlen egyvoltos Leclanche-elem mel lehet fűteni. Az alacsony fűtőfeszültség a sok kellemetlenséget okozó akkumulátorok mellőzését teszi lehetővé. Amint láthatja tehát — fejezte be Patai igazgató beszámolóját, — felkészülve vártuk az őszi idényt.

Munkatársunk ezután a *Standard* újpesti gyártelepét kereste fel, ahol *Leitner* főmérnök a gyár újdonságairól a következőket mondotta.

— Legközelebb újabb típusú, váltóáramú hálózatra kapcsolható négycsöves Európavevőt hozunk forgalomba. Az új készülék Európa összes jelentős adóállomásait hangszórón veszi. A készülék minden átkapcsolás nélkül gramofón erősítésre is alkalmas. Működését az antennakörbe beépített, szabályozható tekercscsel, az antenna méreteitől sikerült függetlenítenünk. Az alkalmazott egyenirányítás pedig maximális szelektivitást biztosit. A készülék kezelése rendkívül egyszerű, mert a három tárcsa egyszeri beállítása után csupán egyik kondenzátor tárcsája állítandó, a hallani kívánt állomásnak megfelelőleg. A készülék erős áram ellen teljes védelmet nyújt s 110, 120, 150 valamint 220 voltos feszültségre egyaránt használható. Az idényre ezenkívül nagymennyiségű Standard-Conus hangszórót és fejhallgatót gyártottunk s így a növekvő szükségletet ki tudjuk elégíteni.

(Körutunkat folytatjuk.)

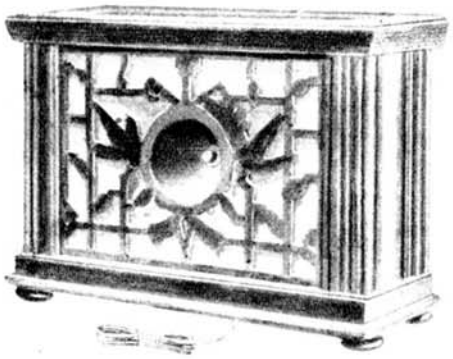
Forrás: RÉ 1929/3.

Forrás: RÉ 1929/4.

Őszi újdonságok a rádiópiacon.

A rádió magyar gyártó cégei során felkerestük Wohl Hugót, az Orion Izzólámpagyár igazgatóját, aki az 1929—30-as szezón Orion Rádió újdonságairól a következőket mondotta:

Elsősorban is az Orion normalizált rádiólámpákról kell megemlékeznünk, mely 6 telepfütésü és 5 hálózati (váltóáramú) típusból áll. Alig néhány hete vannak forgalomban ezen lámpák és már teljesen meghódították úgy a magyan, mint a külföldi rádiópiacot. A

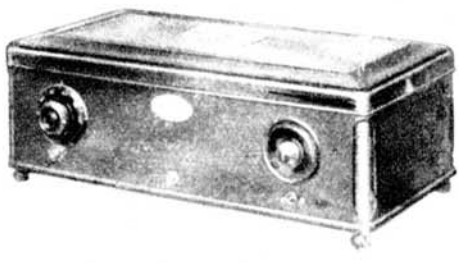
Orion 9090. sz. koncert hangszóró

legutóbb forgalomba hozott S4 árnyékoltrácsú normálcsövünk a szakmában feltűnést keltett, mivel ez a cső a szelektív vételt nem kis mértékben segíti.

Most folyik hálózati csöveink szétküldése. Ezek a csövek közvetett fűtésüek és különlegesen kiképzett elektród elhelyezéssel birnak, miáltal a csövek káros belső kapacitását minimálisra sikerült leszorítani.

Másik újdonságunk, mely a szezón „slágere" lesz, az új Orion normalizált anódpótló, mely váltóáramú típusai minden hálózati feszültségre alkalmazhatók és egy-két Volton belül minden anódfeszültségre pontosan beállíthatók. Ennek az elrendezésnek előnyeit nem kell külön is felsorolni, mert mindenki, akinek egyszer anódpótlóval költözködnie kellett, akár nyaralóba, akár a városba, tudja mit jelent a különböző hálózati feszültségre való beállítás lehetősége.

Az Orion normalizált anódpótlók váltóáramú típusai ez újításokon kívül hálózati csövek fütésére is be vannak rendezve, úgyhogy váltóáramú készülékeknél a fütőtransformátor fölöslegessé válik. Forgalomba hozunk még

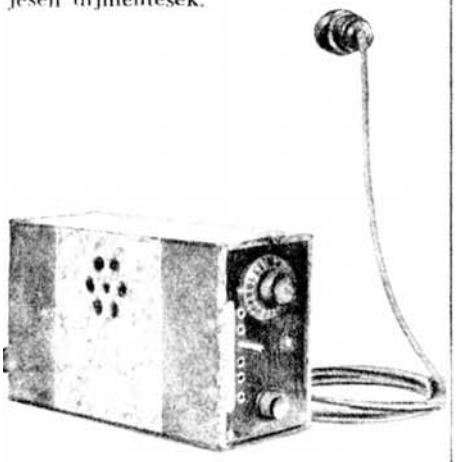

8 lámpás Atwater Kent vevő

összeépítésre alkalmas ú. n. anódpótlósettet is, mely különlegesen kicsiny terjedelménél fogva majdnem minden meglevő készülékbe is beépíthető. Tekintettel arra, hogy ezen anódpótlósettünk is alkalmas váltóáramú fűtésre, a jelenlegi telepfütésű készülékekbe való beépítésével a meglevő készülékek legkönnyebben alakíthatók át modern telepnélküli, azaz hálózati készülékké.

Az új Orion normalizált hangszóró-típus úgy van megválasztva, hogy mindenki saját izlésének megfelelő kivitelt talál. Különösen kiemelendő az Orion hangszórók koncerttípusa, melynek fölépítésénél a hangszerek hangrezonancia felületei és rezonans szekrényei is tekintetbe jöttek. A különleges önhangnélküli selyemmembran és a túl nem terhelhető mozgató szerkezet az új Orion hangszóróknak élethű hangvisszaadást biztosít. A legutóbbi párizsi kiállításon új gyártmányainkkal megérdemelt nagy sikert arattunk.

Fel akarom hívni most is figyelmét új kultúrakcióinkra, először is a 28-án megnyíló Orion Rádió Iskolára, amelynek előadásai, valamint kiadványai teljesen díjmentesek.

N—K hálózati vevő

Alkalmunk volt *Márton* Pál mérnökkel, a hasonnevű rádiócég főnökével beszélgetni, aki a cég őszi rádióújdonságairól az alantiakban tájékoztatott:

Piacra hozzuk az N & K jelű, kétlámpás, váltóáramú hálózati készüléket, amely antenna nélkül, csupán földvezetékkel hangszóróban hozza a lakihegyi adót.

Ezenkívül az amerikai Atwater—Kent-gyár nagyteljesítményű, nyolclámpás, váltóáramú hálózati készülékét, a hozzá közvetlenül kapcsolt elektródinamikus hangszóróval, mely összeállítás néhány méter szobaantennával Európa összes állomásait kifogástalanul hozza.

Ugyanezen gyárnak van egy elektromágnetikus hangszórója, mely hangerőben, hangtisztaságban és hangszínezetben, kiválót nyújt.

A cég sajátgyártmányú hatlámpás készülékkel jött ki a piacra, mely készüléket „Martosix" név alatt védjegyeztettünk. A készülék legfőbb előnye az, hogy egytárcsás, továbbá abszolúte szelektív és hangerős, s amellett igen olcsó s így amatőrök által is könnyen állítható össze.

A rádió bevonulása a magyar rendőrség munkájába.

Támadás ellen is védhető rendőri adóállomást építettek a Fehérvári úton. — Kis adóállomás a belügyben, a főkapitányságon, Szegeden, Debrecenben és Szombathelyen. — Percek alatt, egyidőben kapják meg a körözést az összes hatóságok, fényképpel és ujjlenyomattal.

A rendőri munkában döntő szerep jut a gyorsaságnak. Néha perceken múlik, hogy a tettes kisiklik az igazságszolgáltatás sújtó keze alól. Eddig nálunk az a helyzet, hogy egy-egy nagyobb bünesetnél 45—50 vidéki és külföldi állomással kell telefónon beszélni a főkapitányságnak és tömeges táviratot leadni. Ez természetesen hosszú időbe és sok pénzbe kerül s emellett bizony megtörténhetnek olyan Kopinics-féle esetek, hogy mire az értesítés megérkezik az összes határállomásokra, addig a tettes már átsétált a határon.

Szélhámoskörökben bizonyára nagy lehangoltságot kelt a hír, hogy ennek a helyzetnek rövidesen vége: a *rendőri nyomozó eszközök sorába nálunk is bevonul a gyorsaság győzhetetlen eszköze, a rádió. Scitovszky* Béla belügyminiszter, aki szívesen hoz áldozatot a rendőrség színvonalának emeléséért, *Vay* Kázmér dr. miniszteri tanácsossal, a rendőri főosztály vezetőjével áttanulmányozta ezt a kérdést, átérezte nagy fontosságát és a tervek keresztülvitelével megbízta vitéz *Szentirmay* Endre dr. rendőrkapitányt, a rendőri rádió kitünő szakértőjét.

Kellő tanulmányok után a londoni, berlini és bécsi példa alapján megindultak a munkálatok.

A Fehérvári úti rendőrtelepen külön épületet emeltek a rádióállomás céljára.

Itt állítják fel a 700 watt távíróantenna teljesítményű, *rövidhullámú adóállomást*, amely tekercs- és kondenzátorcsere nélkül hangolható 15 métertől 97 méterig, vagyis teljesen átfogja a rövidhullámú bandokat.

A rendőri rádióállomást teljesen függetlenítik a városi villamoshálózattól és vizszolgáltatástól és saját áramszolgáltatással rendezik be. Külső támadás ellen *páncélozott ablakok védik.*

A teljesen önállóan működő és támadás ellen védhető rendőri rádió nagyjelentőségű azért is, mert forradalom esetén se vághatják útját annak, hogy a karhatalom megkaphassa a kellő utasításokat.

Három kisebb adóállomást szerelnek fel Szegeden, Debrecenben és *Szombathelyen* visszajelentés céljaira, úgyszintén a *belügyminisztériumban* és a *főkapitányságon* kis tartalékadóállomást az esetre, ha a nagy rendőri *rádióhoz vezető kábelt elvágnák. A fővárosban 121, az országban további száz rendőri és egyelőre húsz csendőri vevőállomást létesítenek*, háromlámpás készülékekkel.

Így az összes karhatalmi szervek egyidőben kapják meg az utasításokat *nyilt, vagy rejtjelezett leadásban.* Valószínűen félóránként tartanak periódusokat s rövidesen,

mihelyt a képátvitel tökéletes lesz, a körözéssel egyidőben adják a tettes fényképét és ujjlenyomatát is.

A rendőri rádió forgalma háromféle lesz: *budapesti, országos és nemzetközi.* Az úgynevezett „i, p, c, gu" közlemények ben adják az egész európai rendőrséget érdeklő körözvényeket rövid hullámon Berlinnek, amely hosszú hullámon nyugtázza és tovább adja Európának. Ha például tudja a rendőrség, hogy egy bűntettes Varsóba szökött, akkor felhívja Varsót, hogy a periódus végén maradjon, külön közlést kap s morse-jelekkel adja le számára a közleményt.

A magyar *rendőri rádiót november végén próbaüzembe helyezik* s ha minden jól megy, *januárban megkezdik a hivatalos forgalmat.* Vezetőjévé vitéz *Szentirmay* Endre dr. kapitányt szemelték ki. Júliustól novemberig tartó tanfolyamon huszonöt intelligens, javarészt középiskolát végzett rendőrt képeznek ki. A kiképzést Szentirmay kapitány 9 mérnökkel együtt, köztük *Magyary* Endrével és *Baczynski* Istvánnal végzi s a rendőrök teljes rádiótechnikai és morse adásvételi kiképzésben részesülnek. A rádió bevonulása a rendőri munkába, külföldi színvonalra emeli a kitünő magyar rendőrséget.

K. Somody István.

Felten és Guilleaume
Kábel-, Sodrony- és Sodronykötélgyár R.T.
Budapest, I, Budafoki út 60.

Sürgönycim: Telefón Guilleaume Budapest.
Levélcim: 113. póstahivatal.
Távbeszélő: Lá 4—36

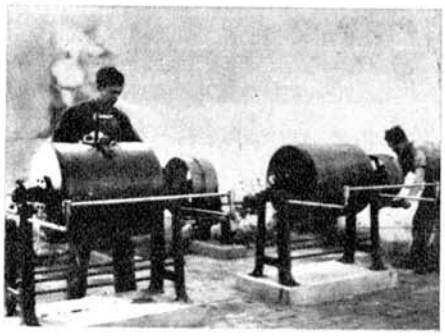
Ólomkábelek és ezek szerelvényei szigetelő és kiöntőanyagokkal. Villanyvilágitási vezetékek. Okonitszigetelésü vezetékek. Telefón- és rádiózsinórok. Dinamódrótok. Selyemhuzalok. Lakkábelek. Hajlékony „Fug" esövek. Szigetelő szalagok. Zománcozott vörösrézhuzalok. Szigetelőesövek fémköpennyel és anélkül, valamint azok tartozékai. Gumiesövek. Hajlékony fémtömlők. Elektrolytikus vörösréz-, bronz-, sárgaréz-, aluminium- és aludurhuzalok és rudak, valamint kábelek szabadvezetékekhez. Trolleyhuzalok. Vas- és acélsodronykötelek. Bútorrugók.

Forrás: RÉ 1929/4.

Feltalálták a törhetetlen gramofonlemezt!

Magyar szerző, magyar előadó, magyar lemez.

A rádió első szárny-próbálgatásai után vészkiáltás hangzott el a gramofónipar frontján: A rádió megöli a gramofónt! Azóta a rádió hajtása sudár törzsbe szökkent, de a gramofón nem vesztett

A keverőgép, ahol a lemez anyaga készül.

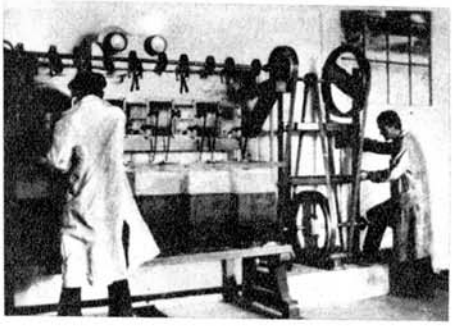
népszerűségéből. Ellenkezőleg, a rádió gramofónközvetítései a műsorok egyik legkedveltebb számaivá lettek és a rádió óriási propagandatív tevékenysége, szolgálatába szegődött a gramofón népszerűsítésének. A rádió nem egy szereplője vált közkedvelt gramofón-énekessé és nem egy rádió műsorszám kelt el sokezer lemezpéldányban. A lemezgyártás azonban mindeddig külföldön történt és ugyancsak külföldre kellett utazniok felvétel céljából, a lemezen szereplő művészeknek. Nemrégiben azonban magyar társaság alakult meg, mely céljául tűzte ki a magyar gramofónlemez gyártását. Kérdést intéztünk erre vonatkozólag Baross Gáborhoz, az újonnan alakult vállalat elnökéhez, aki munkatársunknak a következőket mondotta:

Nemrégiben alakult meg a Középeurópai Duophone R.-T., mely Magyarországon fogja gyártani a törhetetlen lemezeket. Nemcsak a felvételek történnek Budapesten, hanem tökéletesen felszerelt, modern gyártelepet rendeztünk be a Telep uccában, a lemezgyártás tehát első fázisától — a legutolsóig idehaza történik. Nyugodtan állíthatom, hogy gyártelepünk, Európa egyik legmodernebb ilynemű üzeme. Lemezeink tehát nyugodtan felveszik a versenyt bármely külföldi gyártmánnyal. A gyártás nemcsak Magyarország számára történik, hanem az angol Duophone művekkel való megegyezés alapján egész Közép-Európa és a Balkán számára egyedül a magyar gyár hivatott gyártani és szállítani.

Mondanunk sem kell, hogy az alakulással egész serege a magyar munkásoknak jut kenyérhez, ami a mai súlyos gazdasági helyzetben, igen örvendetes jelenség. Különös súlyt kívánunk helyezni arra, hogy megszólaltassuk a legkiválóbb magyar előadóművek interpretálásában, a legkiválóbb magyar zeneműveket a felvevőgép előtt s ezzel sok ezer lemez útján újból bebizonyítsuk a külföld előtt, hogy a sokat hangoztatott kultúrfölény nem elkoptatott frázis, hanem élő valóság.

Olyan kivitelben készülnek lemezeink, hogy minőségük a magyar ipar magas színvonaláról is ékesen tesz majd tanuságot. Reméljük, hogy gyártmányaink tökéletessége olyan kivítelhez fog vezetni, mely súlyosan esik majd latba a magyar külkereskedelmi mérlegben is.

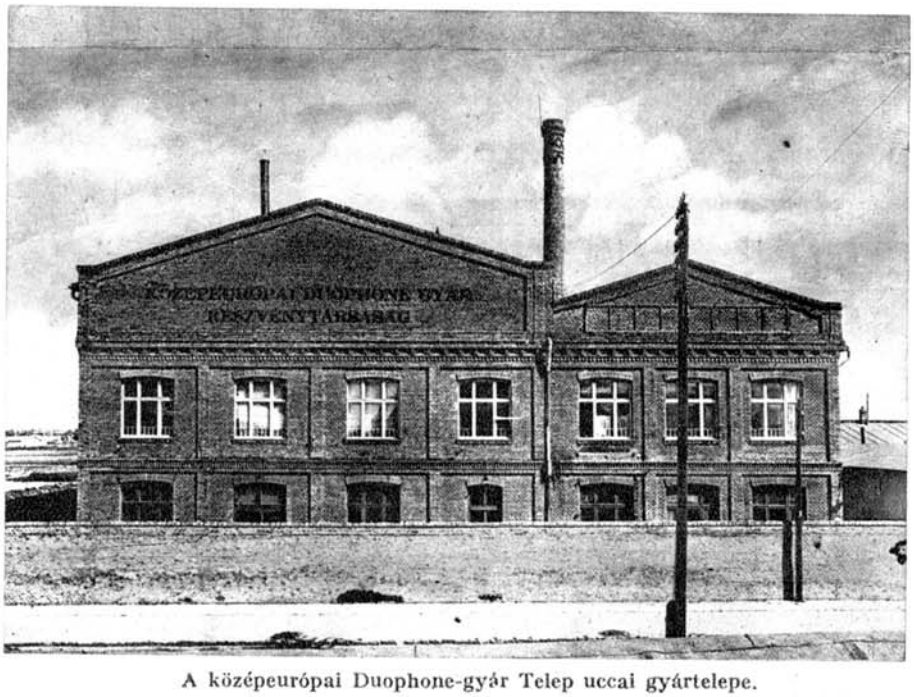
A lemez sajátságos törhetetlen voltáról a következőkben világosított fel Baross Gábor:

Itt készülnek a matricák.

— A Duophone-lemez új találmány. Lényege, hogy papíranyagból készül, melyet 250 atmoszfére nyomás alatt sajtolnak. A lemez köre egyáltalán nem érzékeny, tehát soha el nem görbülhet. Egyébként gyártási eljárásuk a továbbiakban teljesen azonos a más anyagú lemezével. A Duophone-lemez fizikai behatásokra nem reagál. Földreejthető, súlyos tárgygyal kalapálható, anélkül, hogy ez a lemeznek vagy akár a hangvisszaadásnak bármily kismértékben is ártana. *A lemez rugalmasságánál fogva, a hangvezetésre szolgáló sellak réteg nem repedezik, tehát a Duophone-lemez karcolásra nem érzékeny.* Ismétlem, magyar művészetet, magyar munkával, ez lesz a jelszavunk.

Az új magyar alakulást azzal a szeretettel köszöntjük, mely megillet minden magyar vállalkozást, ha célja magyar munkásnak adni megélhetést és magyar névnek szerezni új megbecsülést. A Duophone vállalatnak pedig ez a célja.

A középeurópai Duophone-gyár Telep uccai gyártelepe.

Forrás: RÉ 1929/1.

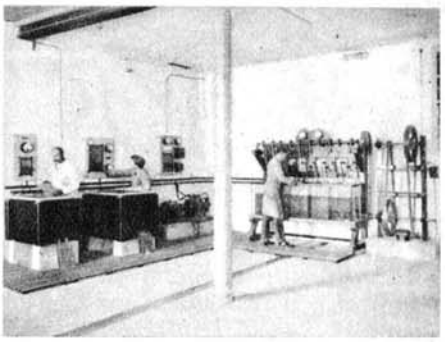
Hogyan lesz papirból gramofónlemez?

Séta a Douphone gramofónlemezgyár Telepuccai gyártelepén.

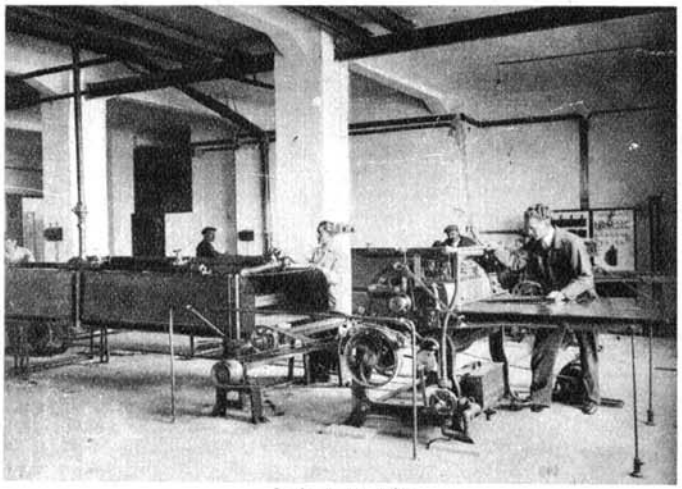
Beszámolt a Rádióélet arról, hogy a közelmultban új iparággal gazdagodott a magyar gazdasági élet, ami ma, a világszerte uralkodó dekonjunktúra idején mindenképp örvendetes jelenség.

Baross Gábor, az alakulás elnökének engedélyével meglátogattuk a Duophone gramofónlemezgyár telepuccai hatalmas gyártelepét. Az üzemvezető mérnök irodájában, mintegy harmincszor, negyvenöt centiméter nagyságú fekete lemezt adnak kezünkbe, azt a sajátságos eljárással impregnált anyagot, melyből a gramofónlemez készül. Sima fogású, tompa fényű hajlékony anyag. Kérdésünkre felvilágosítanak, hogy anyaga papiros, de gyártási eljárása bizony féltve őrzött titok. Szívesen kalauzolnak azonban végig a hatalmas munkatermeken és magyarázzák el a komplikált, modern gépek csodálatosan precíz munkáját. A papírlemez mindenekelőtt az úgynevezett lakolyte-gépbe kerül, ahol különböző festő- és fényezőanyagok hozzáadásával csillogó, sötétfekete felületűvé válik. A lakolyte-gépből kikerülő lemezt szemre és fogásra már nem igen lehet másgyártmányú lemezanyagoktól megkülönböztetni. Odébb bonyolultnak látszó és mégis egyszerű gépbe kerülnek a most már tükörfényes téglalapalakú lemezek. Szabályos négyzeteket hasít a gép a téglalapból és fürge munkáskezek adják tova a négyzetlemezeket a következő gépig. Hatalmas nyomással működő prés ez, mely pillanatok alatt formázza meg a gramofónlemez ismert alakját. Ezzel az előkészületeli eljárás befejezést nyert.

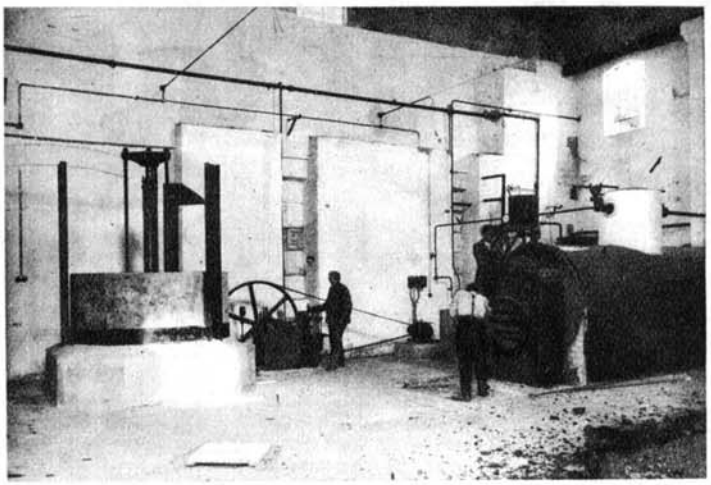
A következő folyamat már a hangvisszaadás megrögzítésére szolgál. Itt találkozik a felvétel művészi része a technikai kivitellel. A viaszlemezre felvett zenekari szám, dal vagy szólóhangszer sűrű egymásutánban egymás mellett elhelyezkedő köralakú mélyedésekben, az úgynevezett hangárokban rögződik. Az érzékeny viaszlemezről galvanizálás útján rézlevonat készül, a pozitív lemez. Ez a vékony vörösrézlemez fényezés után hidraulikus présbe jut, mely hátsó oldalára mintegy 3 mm. vastag és 25 cm. átmérőjű vörösrézkorongot sajtol. A pozitív lemez elkészült, a nyersanyag is kellő formát nyert már, most kezdetét veszi a tulajdonképpeni gyártás. Súlyos prések hosszú sora foglalja el az óriásméretű terem egyik oldalát. Ügyes kezek nyitják fel a sajtológép tetejét, melynek homorú mélyedésébe hajszálpontosan illeszkedik a pozitív, vörösrézlemez. A sajtó lapjára fényes Duophone-lemez kerül, a prést légmentesen zárják és százölven atmoszféra nyomással vágódik a pozotív lemez kiemelkedő körsorozata, a hajlékony gramofónlemezanyagba. A prés felnyílik és kezünkbe vesszük a kész gramofónlemezt, mely ott született a szemünk előtt.

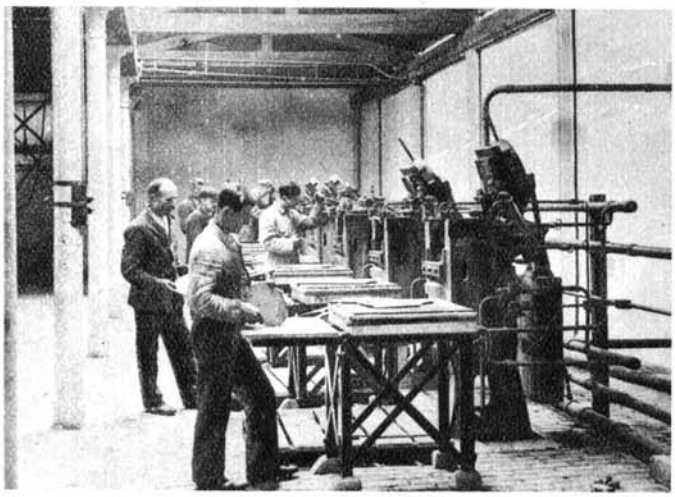
A gyár lelke. A galvanizáló műhely.

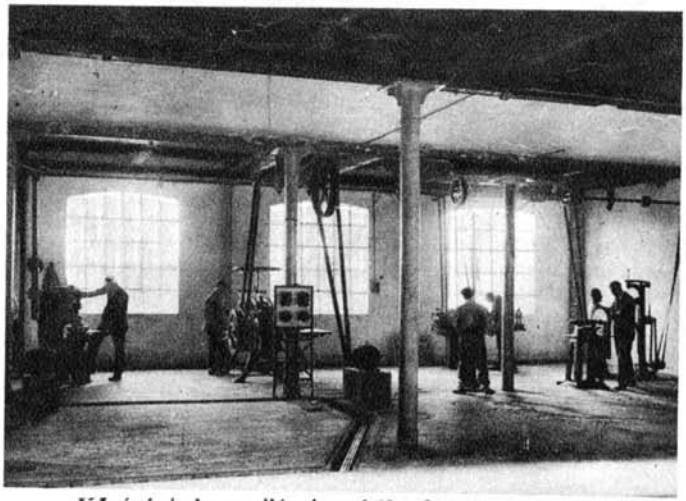
Lakolyte gép.
Itt kapja a papirlemez fényes, ruganyos felületét.

Kazánház, a prések számára a magas nyomást szállító géppel.

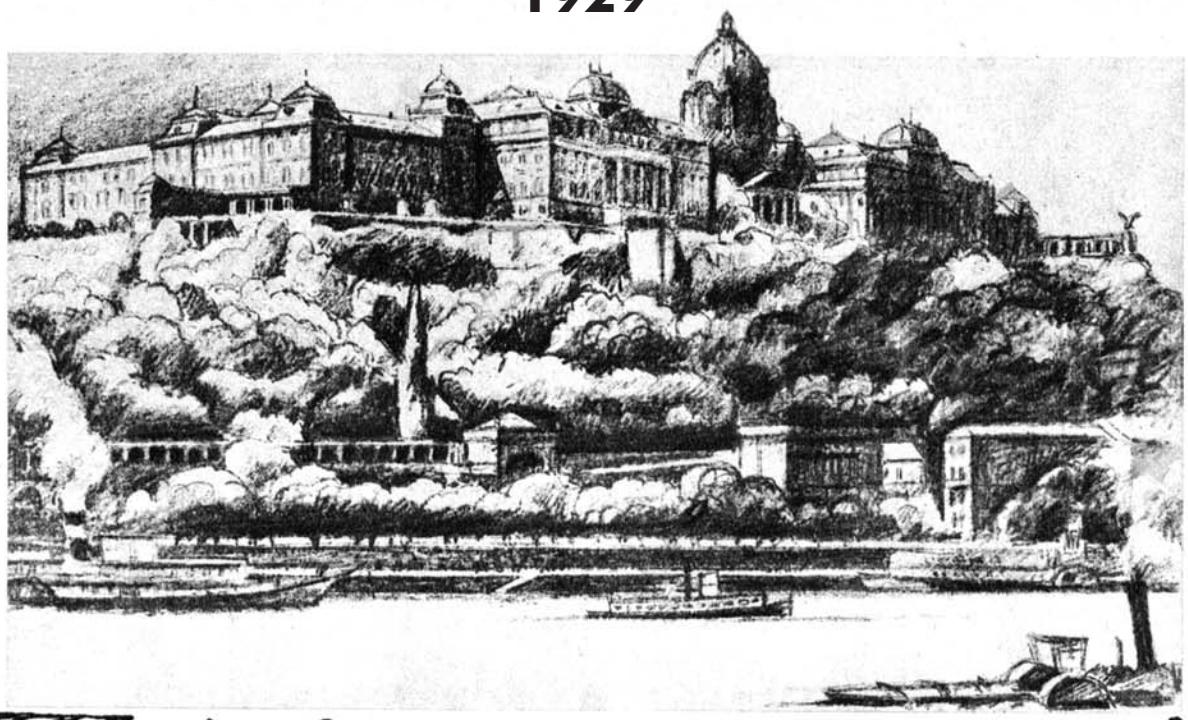

A sajtoló-gépek.

Kővágó és lemezolló-gép, ahól a lemezt formázzák.

Forrás: RÉ 1929/2.

A budai vár rádiósai

Budapest valamennyi rádióelőfizetőjének megvan a maga kékszínű nyilvántartólapja a pósta rádióüzemi osztályán. Uccák szerint sorakoznak itt egymásután a rádió fővárosi hívei. Sok érdekes néven akadhat meg a kereső ujságíró szeme, sajnos, szépszámmal van olyan közéleti név is, melyet hasztalanul keresünk a kék lapok erdejében. A 90.000-nél több budapesti rádióelőfizető közül ezúttal Budavára rádiózói érdekelnek bennünket.

Milyen a budai vár rádióshelyzetképe?

Felette érdekes. Mingyárt a királyi palotán kezdhetjük:

nagybányai vitéz Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának neve nyitja meg Budavára rádiózóinak sorát.

A kormányzó természetesen magyar vevőkészüléket és magyar gyártmányú hangszórót használ. Először Kenderesen szereltek fel a kormányzói család számára vevőkészüléket a m. kir. pósta mérnökei. Ez tavaly történt,

a kormányzó ötlámpásos Neutrodyn-vevőkészülékkel és Standard-Conus hangszóróval hallgatja a rádióműsorokat.

Ugyanilyen, tehát teljesen magyar gyártmányú rádiófelszerelése van a kormányzói családnak a királyi palotában levő lakásán is, ez a felszerelés megy át nyaralás idején a gödöllői királyi kastélyba. A kormányzó feltétlenül ragaszkodik a magyar gyártmányú készülékhez. Nem kell külön hangsúlyoznunk, hogy mint műszakilag képzett haditengerésztiszt, Horthy Miklós nagy érdeklődést tanusít a rádió műszaki kérdései iránt is.

József királyi herceg palotájában

Magdolna királyi hercegnőnek és László királyi hercegnek van rádióengedélye.

Bethlen István miniszterelnök régi rádiós,

első készüléke egy háromlámpásos telefóngyári magyar vevő volt, ma

ő is ötlámpásos Neutrodynt használ.

Említeni sem kell, hogy a magyar gyártmányt a miniszterelnök is minden másnál előbbre helyezi.

A Vár ismert közéleti nevei közül

Walkó Lajos külügyminisztert

kell Bethlen után említenünk a rádiósok sorában. A külügyminiszter a törzsrádiósok közé tartozik, már 1926-ban volt rádióengedélye. Ma ötlámpásos készüléke van.

Albrecht királyi herceg és családja nem szerepel a rádióengedélyesek között.

Hiába kerestem Apponyi Albert gróf nevét is a kék lapokon. A Werbőczy ucca főúri lakói közül

Zichy Rafaelné grófnő a legbuzgóbb rádiós, nyolclámpásos vevője van.

Az Országház uccában *Piret de Bihain* Gyula bárónak van rádiója. Az Úri uccában *Madarassy-Beck* Gyula báró régi rádiós; egyéb ismertnevű rádiós a Várban még *Hadik* Béláné grófné.

Az írók világát a boldogult Tóth Árpád képviselte. Ha a Várhoz számítjuk a vároldalt is, úgy

Schöpflin Aladárt, a Nagy Sándor úton lakó író-kritikust kell megneveznünk a Vár legrégibb rádiósai között.

Ismert ember *Emich* Gusztáv is a várbeli rádiósok táborában.

Igen érdekes jelenség az alkalmazott kisemberek nagy rádiósseregé a Várban. Igen sok portás, gépkocsi vezető, komornyik, komorna, alüsz tart rádiót;

a Lovarda uccában például majdnem csupa gépkocsivezető lakik és mindje rádiós.

A rádió hallgatása a legdemokratikusabb élvezetek egyike a világon; főherceg és főhercegi portás; miniszterelnök és kisegítő napibéres szolga egyazon műsort kapja. Rádióarisztokrácia nincs, a rádió a sok milliós tömegeké. Nemcsak élvezet, hanem emberi jog is a hallgatása ma már, temérdek embernek pedig életszükséglet.

Ez a legszebb benne, ez a mindenkit felölelő nagy demokratizmusa, mely a budai vár sokrétegű lakosságánál is ennyire szembeötlő.

Kilián Zoltán.

Forrás: RÉ 1929/8.

Az ismeretlen magyar rádióhallgatónál

A *Rádióélet* második számában jelent meg az az érdekes statisztika, amely a rádióhallgatók geografikus eloszlását tünteti fel. Itt vagyunk most, ahol a legsűrűbben feszülnek az antennák a kis, földszintes házak felett: Budapest

Sashalmi villamos állomás

kissé poros, kissé füstös, de egyre jobban kiépülő, kultúrára egyre szomjasabb környékén.

A kis telepek közül — amelyek szinte versenyre kelnek egymással, melyikük tud nagyobb rádióelőfizető tábort felmutatni, — *Sashalmot* választottuk ki.

A magyar rádió munkájának bizonyítékát s diadalát jelenti Sashalom: ezért választottuk ezt a községet, amikor az ismeretlen magyar rádióhallgatót akartuk megismerni...

Sűrű antennarengetegben áll meg a villamos. Az országút s a villamos töltése mentén nemrégiben parcellázták a

Ahol az ismeretlen rádióhallgató lakik

földeket, azóta gombamódra nőttek ki a kockányi telkeken a meglehetősen uniformizált házak. Mindegyik körül kis kert, ha sikerülne valamiképp végre lekötni a ma is fullasztóan nagy port, ez az újonnan épült rész megközelítené egy szerényebb s egyszerűbb kertváros képét.

Benyitunk az első kis házba. Piciny konyha, mellette ugyanolyan szoba. Fiatalasszony vasal éppen a konyhán.

— Jaj, hát a *Perzsa vásár*... ezt szeretem a legjobban... — tör ki a fiatal asszonyból, szinte gejzírszerűen, amikor egy-két szóval elmondjuk, miért jöttünk. Oly őszinte s oly meleg ez a primitív lelkesedés, hogy egy szó ellenvetést nem lehet tenni. Nem is lenne szabad, oly tiszta ez a rajongás.

— És tessék csak elképzelni, éppen tegnap délben játszották, már korábban megfőztem az ebédet, hogy hallgathassam... s egyszerre elromlott a rádiónk, nem szólt, hiába forgattam a kristályt... csak sírtam egész idő alatt... Oly ritkán játsszák már... és éppen akkor elromlik...

Fátyolos lesz még most is a szeme.

Megnézzük a „készüléket": bizony, a legolcsóbb, legkezdetlegesebb kis detektoros vevő. Külön technikai csoda, hogy egyáltalán szól. A kis szobakonyhás lakás ura 24 P-t keres hetenként. Elhisszük, hogy ebből nem telik jobbra. A készülék mellett egy hallgató. Az asszony elérti pillantásunkat.

— Igen, csak egy kagylónk van. Felváltva hallgatjuk esténként az urammal. Ha azután valami nagyon szépet játszanak, csak úgy kapkodjuk ide-oda.

Mosolyogni is lehet, s meghatódni: ezen az egykagylós „ide-odakapkodáson".

Közben megérkezik a férj is. Gyári munkás. Ő kissé fölényesen leinti már az asszony Perzsa vásár-lelkesedését. Fiatal férfi ő is. A vígjátékokat szereti, meg az operetteket. Az utóbbit ketten is hallgathatják — egy kagylóval. Az előbbit már kevésbé. Az érthetőség rovására megy.

— Főleg a vidám dolgokat szeretem... Az ember kissé elszórakozik, amikor hazajön. Fáradtan nem lehet komolyabb dolgokra figyelni. De azért mindent meghallgatunk, ha csak lehet. Még az operákat is, bár megvallom, nem nagyon értjük. Bodán Margit énekét jobb' szeretjük. És Rózsahegyi...

— Rózsahegyi — veszi át az asszony perzsavásáros meggyőződésével a szót, — Rózsahegyi a legjobb színész...!

Megtudakoljuk, mit hallottak először a rádiójukon?

— Egy vasárnap délelőtt szerelte fel az uram egyik barátja az antennát, éppen a harangszót kapcsolták be a „Bazilikából"... Gyönyörű volt. Ezt még a kicsinek is meg kellett hallgatni...

Egy kisfiú játszik a porban, künn a konyhaküszöb előtt. Amikor elköszönök, megtudjuk, a másik útban van.

(i.)

Forrás: RÉ 1929/9.

Operaadások * gramofonnal *

A Studió látogatói igen gyakran fordulnak vezetőikhez azzal a kérdéssel, hogy hogyan csináljuk azt, hogy néha egy óráig is játszunk gramofónon minden megszakítás nélkül, amikor teljes operát adunk. Olyan látogatónk is akadt, aki úgy képzelte el magának operát adó gramofónunkat, hogy óriási

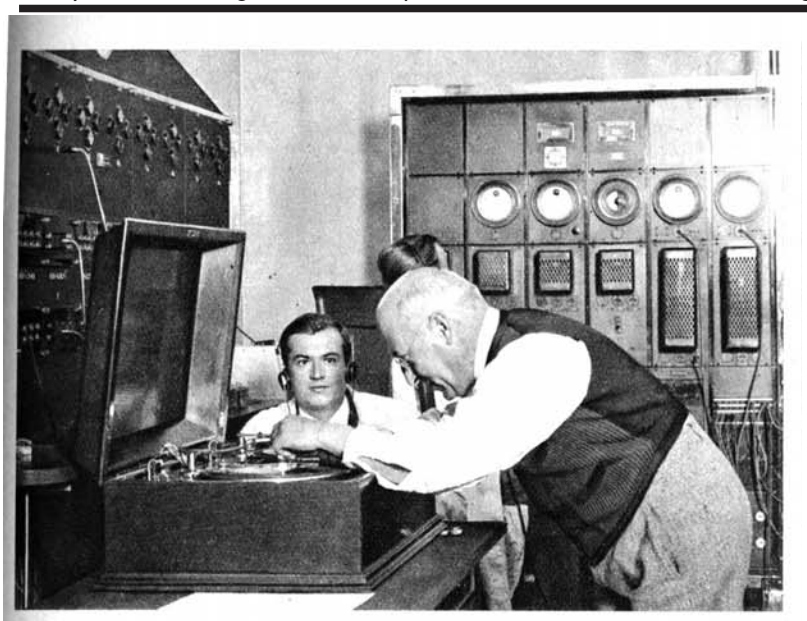

A Studió Eternola gramofónja

Forrás: RÉ 1929/7.

Látogatás a diósdi Rádió-Televízió Múzeumba

Október 3-án kb. 25-30-an jöttünk össze Diósdon a Múzeum bejáratánál, jó időben várva bebocsátásunkat. Sokan messziről is eljöttek, sokan már régóta készültek a Múzeum megtekintésére, hisz mégiscsak ez a legnagyobb , nyilvánosan megtekinthető szépen berendezett Rádió ás Televízió gyűjtemény.

Lemezváltás

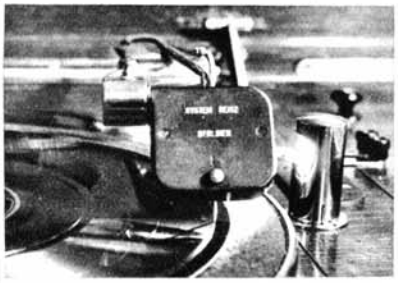
lányéron méteres lemezeket forgatunk. (Notabene: Ebben volt némi logika, mert újabban a hangos filmeknél, amelyek legnagyobbrésze *nincsen* a filmre fotografálva, tényleg olyan szinkron futó gramofónokkal dolgoznak, melyek nagy átmérőjű (45 cm.) lemezeket a normális 78 fordulat helyett lényegesen alacsonyabb fordulattal forgatnak, s így egy lemez játékideje mintegy 20—25 percre is kinyúlik. Természetesen a fölvétel is ugyanolyan lassú forgás mellett történik.)

Gramofónunk — mint azt a fotográfián láthatjuk — „Eternola" kéttányéros gép, melynek hajtása elektromotorokkal történik. A motorikus hajtás teljesen egyenletes, nyugodt futást biztosít a rúgós gépekkel szemben. Természetesen külön védelmi berendezésekre volt szükség a szerelésnél, hogy a motorok elektromos zavarását teljesen kiküszöböljük és a motor okozta gyönge remegés befolyásától is mentesítsük a tányért.

A gramofón természetesen elektromos hangdobozzal (pick-up) dolgozik, mely a tű rezgéseit közvetlenül elektromos feszültség ingadozássá alakítja, s így mindaz a sok torzítás elmarad, amit egy hangos gép membrán- és tölcsérrendszerétől és a mikrofónikus visszaalakítástól kapnánk.

A pick-up-ök tehát közvetlenül a Studió főerősítőjére dolgoznak, még pedig egy kapcsoló állása szerint vagy a bal, vagy a jobbtányér pick-up-je. Így, mialatt az egyik tányér fut, kényelmesen lehet a másik tányérra a következő lemezt elhelyezni, tűt cserélni stb. Ez vonatkozik a rendes gramofonadásra. Olyan esetekben, ahol folytatólagos átmenetekre van szükség, tehát operaközvetítéseknél, a két pick-up között egy keverő berendezés van beiktatva, melynek segítségével teljesen fokozatosan lehet az egyik pick-upöt lefojtani és a másikat behozni. Ha már most a lemez vége felé közeledik, akkor *Fischer* tanár úr megindítja a másik tányért és a pick-up-öt készen tartja, hogy minden pillanatban a lemezre helyezhesse a tűt. Az utolsó taktusoknál óvatosan ráhelyezi a második lemezre. (Rendesen a kis *Kiszely* partiturával kézben adja meg a jelt.) Ugyanebben a pillanatban az erősítő egyik műszaki tisztviselője (a képen Burján), az átkeverőt forgatja át, míg a másik a főerősítőt szabályozza.

Egy-egy átmenethez tehát legalább három ember precíz együttműködése szükséges, hogy lehetőleg észrevehető ne legyen semmi zökkenés.

A tű megvilágítása

Megnehezíti a dolgot az, hogy egy-egy lemezen a valóságos kezdés nem mindég ugyanazon a helyen történik. Egyiken két-három üres menet van, másikon hét-nyolc — hasonlóan a lemez végén is, — ami bizony négy öt másodperces üres futást is kitehet, s így előre le kell hallgatni minden lemezt, s a valóságos kezdet helyét megjelölni — illetve felírni.

A tű pontos elhelyezését megkönnyítik a tányér mellett elhelyezett kis lámpák, melyek a tű helyét világítják meg.

Tomcsányi Béla.

A Múzeum megnyitása kb. 15 évre vezethető vissza, 1995. december elsején, nyitotta meg kapuit, a Magyar Rádió megindulásának 70-ik évfordulóján. Akkor igen komoly ráfordítással alakították ki a kiállító termet, a még hivatalosan is működő épületben Azóta a hivatalos vételi tevékenység megszűnt, viszont a Múzeum területe növekedett, Békési György emlékszobával bővült, és a kiállított anyag is gyarapodott.

A gazdag anyagból kiemelném a híres Huth adót, ezt a magyar rádiózás hőskorából való első adókészüléket, melyen a 20-as évek közepén a MTI adta híreit. Ezen adó jeleit foghatta az a néhány lelkes amatőr, kik az elsők voltak az országban. Hát igen, a múlt viharait, viszontagságos körülmények között túlélte épségben ez az adóberendezés, mely itt megtekinthető. Természetesen, a korabeli adástechnikából is leggazdagabb a kiállítás, szépen láthatjuk a stúdió technika fejlődését a telefonhírmondótól szinte napjainkig. A rádiókészülékek fejlődését is láthatjuk a szép készülékek kiállításából. Ritka példányokat láthatunk a magyar hazai típusokból.

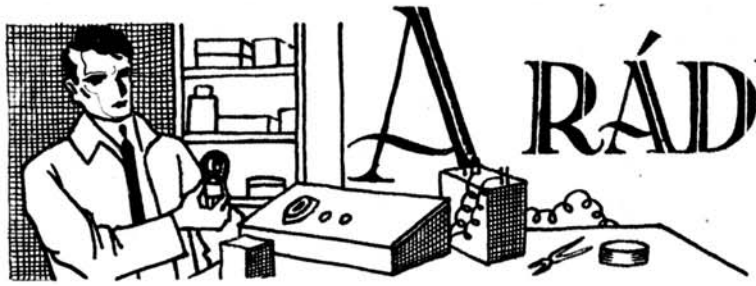
Hasonlóan gazdag a kiállítás a magyar televíziózás hőskoráról, az adástechnika fejlődéséről, és szinte teljes a magyar televíziók bemutatása. A hangtárba is belehallgathatunk, nagyon sok korabeli hangfelvétel hallható újra, bármelyik időszakból. Békési György Nobel díjas fizikusunk tiszteletére berendezett emlékszobában is egész napot el lehet tölteni, láthatók azok az elmés saját maga készítette készülékek, berendezések, melyekkel kísérleteit végezte. Ezen kívül személyes hagyatékából is nagyon sok tárgy, irat megtekinthető.

Gazdag a „katonai részleg" is, nagyon sok katonai berendezést is megtekinthetünk.

Ilyen röviden még felsorolni sem lehet a látnivalókat, ezt látni kell, néhány képet láthatunk a Múzeumról lapunk színes mellékletében.

Kóger László

Forrás: RÉ 1929/9.

A RÁDIÓÉLET MŰHELYE

KÉTLÁMPÁS * HÁLÓZATI * VÁLTAKOZÓ * ÁRAMU * KÉSZÜLÉK *

Irta: **Novák Ervin,** műegyetemi tanársegéd, okl. gépészmérnök

A *Radióélet* mult számában közöltük a hálózati készülékek alapelveit és működési módját, míg most pontos számadatokkal egy kétlámpás, házilag is elkészíthető váltakozó áramú hálózati készüléket ismertetünk. A vevőkészülék Hartley-rendszerű visszacsatolt audionból és egy fokozat hangfrekvenciás erősítőből áll. Teljesítménye a lakihegyi adó körzetében cca 20—25 km.-re, hangszóróvétel *hálózati antennával*. Jó külső antenna esetén az egész ország területén nemcsak a lakihegyi leadó, de több külföldi adóállomás is hangszóró erősséggel vehető, de természetesen a külföldi leadóállomások csak akkor, ha a vétel helye távolabb van a lakihegyi adótól, mint cca 50—60 km. Jó hullámcsapda használatánál azonban, kedvező körülmények között, kisebb távolság esetén is.

A készülék kapcsolása az 1. ábrán látható. A rácsrezgőkör áll az L_1, L_2 tekercsből és a C_1 forgókondenzátorból. L_1, L_2, L_3 tekercsek egy 6 cm. átmérőjű bakelit vagy papírhengerre 0.4 mm.-es kétszer selyemszigetelésű drótból vannak csévélve.

L_2 és L_1 egymás mellé folytatólagosan, míg L_3 az L_2-től 10 mm.-re legyen tekercselve. L_1 menetszáma 45, L_2 = 15 és L_3 = 20 menettel.

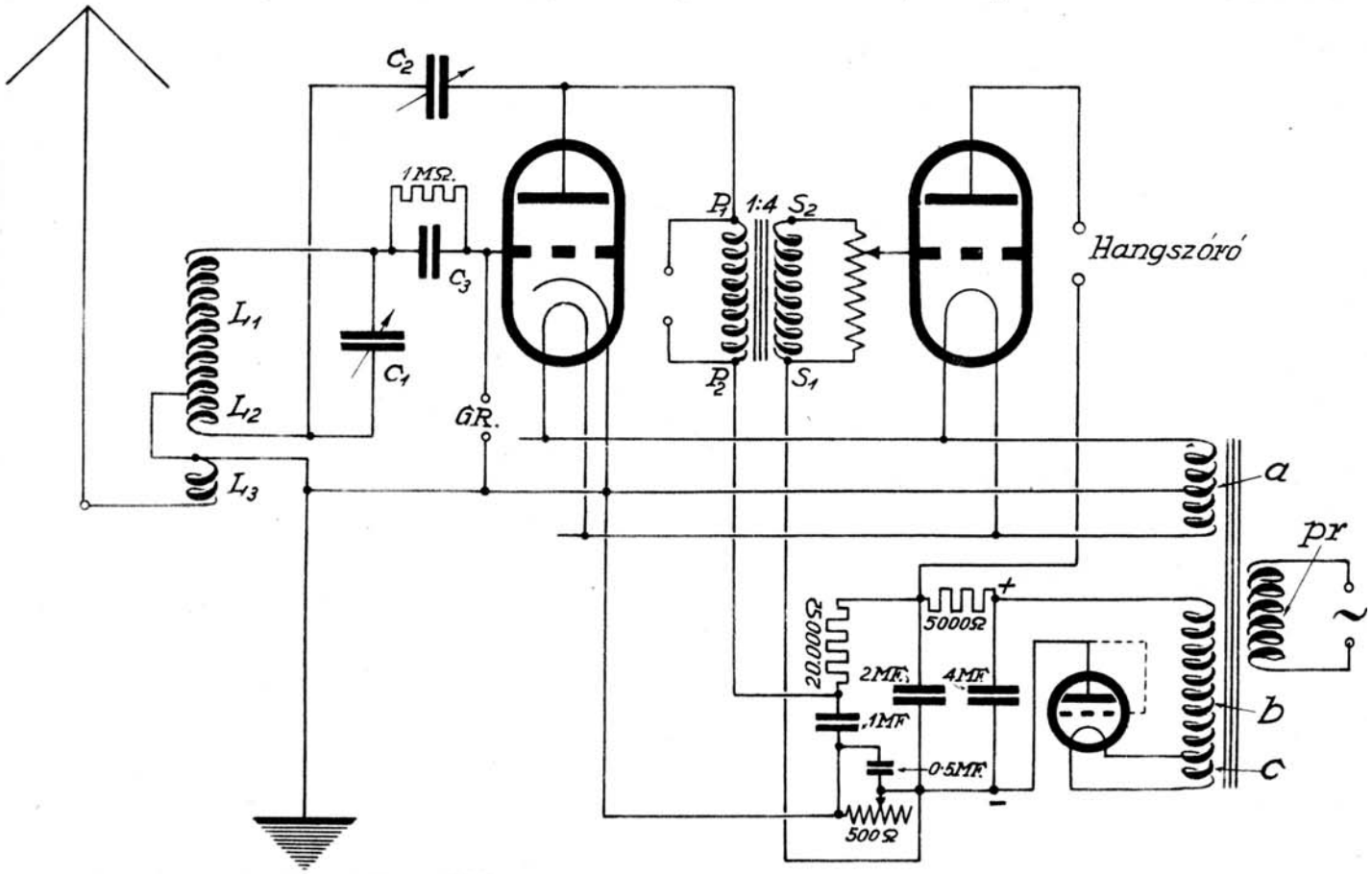
A készüléknél kapacitív visszacsatolást használunk, visszacsatoló kondenzátor (C_2) lehet egy 250 cm.-es csillám, vagy bakelitpapírszigetelésű kis forgókondenzátor.

A rezgőkör C_1 forgókondenzátora 500 cm.-es légszigetelésű legyen, ámbár kizárólag helyi vételre szolgáló készüléknél igen jól megfelel a csillám- vagy bakelitpapírszigetelés is.

Az első lámpa audionkapcsolású, ennek *közvetett* fűtésű 4 volt feszültségű lámpát használhatunk. (Lásd a *Rádióélet* előbbi számait.) Audion rácskondenzátornak 250 cm.-t, míg levezető ellenállásnak helyi vételre készült készüléknél 250.000 ohmot, távolsági vételt is célzó készüléknél 1,000.000 ohmot használjunk.

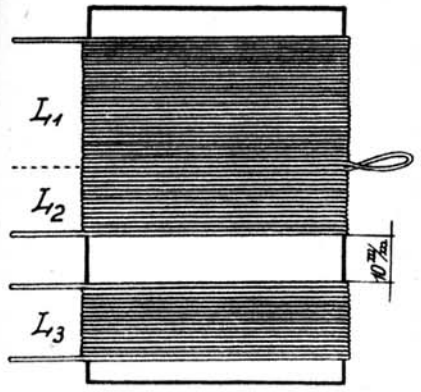
Kis levezető ellenállás esetén ugyanis az audion érzékenysége csökken, de viszont nagyobb energiát is hibátlanul tud feldolgozni, míg nagy levezető ellenállás használata esetén vagy beérkező energia esetén az audion könnyen túl lesz vezérelve, viszont érzékenyebb lesz.

Az audionlámpa által egyenirányított energiát egy 1 : 4 és 1 : 5 áttételű *jóminőségű* hangfrekvenciás transzformátoron vezetjük át a következő lámpára. Ezen lámpa nagyteljesítményű végerősítő legyen, szintén 4 volt fűtőfeszültségre. A transzformátor szekundér

1. ábra

Forrás: RÉ 1929/9.

2. ábra

oldalát egy 500.000 ohmos feszültségosztóval rövidre zárjuk, és a mozgó kontaktusba kötjük a lámpa rácsát. Ezen feszültségosztó azért előnyös, mivel így a hangerősséget elhangolás nélkül csökkenthetjük. (Gramofónerősítésnél is igen hasznos.) A második lámpa anódkörébe kapcsoljuk a hangszórót. Fejhallgatót bekapcsolva ezen körbe, a hálózati búgás igen erős lenne, ezért fejhallgatóvétel céljaira a hangfrekvenciás transzformátor primérmeneteinek a sarkait is kivezetjük és idekapcsolhatjuk a fejhallgatót.

Amint látjuk, ez a rész nem különbözik semmiben a rendes telepes készülékektől, csak abban, hogy az audionlámpa ötpólusú közvetett izzítású.

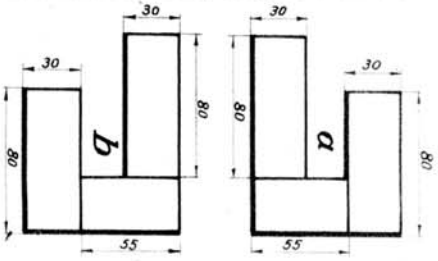
Egy kicsit nehezebb a hálózati rész elkészítése. Amint mult cikkünkből tudjuk, a hálózati feszültséget egyrészt le kell transzformálni 4 voltra, a lámpák izzítására, másrészt az anódfeszültség részére fel kell transzformálni, azután egyenirányítani, és a lüktető egyenáramot kiszűrve, egyenletessé tenni.

A következőkben egy ilyen transzformátort ismertetünk, amelynek elkészítése házilag is lehetséges.

A transzformátor nem más, mint vasmagra csévélt különböző menetszámú tekercsek összeállítása, ahol a feszültség a menetszámokkal arányos.

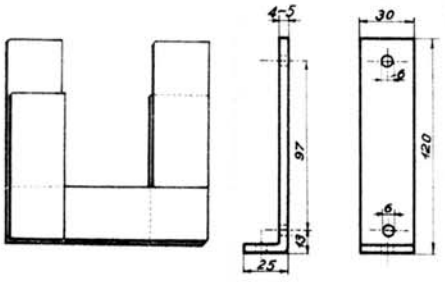
Rádiókereskedésekben mindenütt kapható ma már transzformátor vaslemez (ugyanis a transzformátor vasmagja örvényáramok elkerülésére egyes lemezekből készül).

A mi célunknak legjobban 30 mm. széles 0.3— 0.5 mm. vastag vasszalagok felelnek meg, amelyeket tetszés szerint lemezvágó ollóval feldarabolhatunk. A szalagból kétféle méreteket vágunk le, még pedig 55 mm. és 80 mm. hosszúakat. Ha a szalag vastagsága 0.5 mm., úgy mindegyik méretből 110—110 darabot kell levágni, hogy a kellő vastagságot megkaphassuk. Mindegyik méretből levágott csomagot kettéosztjuk, úgyhogy egy-egy csomagban 55—55 darab legyen, ami a négy oldalnak felel meg. A transzformátor vasmagjának összeállításánál először csak három oldalt rakunk össze, hogy a csévét rá-

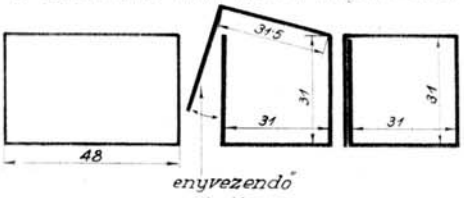
3. ábra

húzhassuk a 3. ábra szerint. Így tehát először a 3. ábra „a" szerint, majd „b" szerint rakjuk egymás fölé a lemezeket, úgyhogy mindig egy „a" sorra egy „b" sor kerüljön. Az összerakott lemezekből álló vas „pakli" szabályos U-betűt mutat (4. ábra.), ahol a negyedik, üres oldalra a cséve ráhúzása után rakjuk be megint felváltva az 55 mm.-es vaslemezeket. Hogy ezt a vascsomót összetarthassuk, csinálnunk kell vastagabb 4—5 mm.-es, 30 mm. széles — vas-

4. ábra 5. ábra

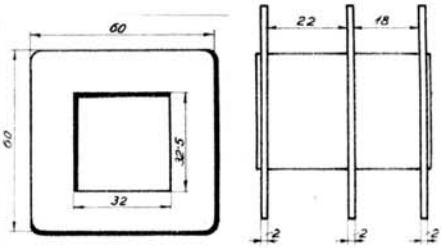
kereskedésben kapható — szalagvasból összetartó pántokat (5. ábra.). Négy ilyen pánt kell, ami egyúttal lábnak is szolgál. Ezeket a lábakat a megjelölt helyen 6 mm.-es fúróval átfúrjuk. A vasmag összállítása után a meglévő rövid oldalon felrakjuk ezen lábakat és 5 mm.-es, 50 mm. hosszú anyás csava-

6. ábra

rok segítségével erősen összeszorítjuk. Így a most még csak háromoldalú vasmag masszívan összeáll és a csévét rá lehet húzni.

A cséve céljaira készítünk először 0.5 mm.-es prespanból egy négyszögletes csövet (6. ábra.), erre 2 mm. prespan-

7. ábra 8. ábra

ból kivágott tárcsákat (7. ábra.) ragasztunk (asztalos enyv jól megfelel) a 8. ábrán megjelölt távolságokra.

Ha ez a cséve jól megszáradt, elkezdhetjük a tekercselést. A keskenyebb részre tekerceljük (9. ábra, A) a primért, amely 105 volt primérfeszültségnél 735 menet, 110 voltnál 770 menet, 150 voltnál 1050 menet 0.3 mm.-es, viszont 220 voltnál 1540 menet 0.25 mm.-es kétszer selyemmel szigetelt huzalból készül. *Ügyeljünk a szép rendes tekercselésre.*

A cséve szélesebb (9. ábra, B) részére legalul kerül az egyenirányítandó anódfeszültség részére szükséges tekercs (1. ábra, b) 1400 menet 0.15 mm.-es kétszer selyemmel szigetelt huzal. Ennél

CorvinRádió

Lukács György elektrotechnikai és rádióüzeme

Budapest, VIII. kerület, József körút 86 szám

Corvin-színház főbejáratánál

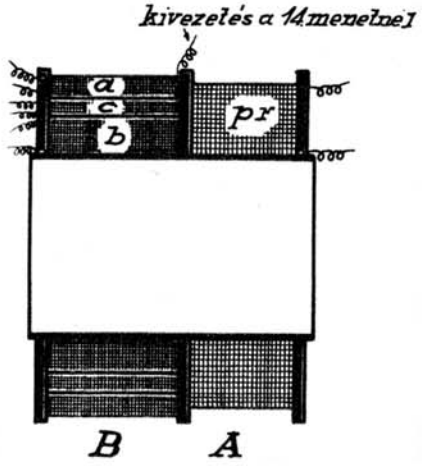
Régi készülékét

modernizáljuk

átalakítjuk telepes vagy hálózati készülékké. Javitások, átépítések garancia mellett!

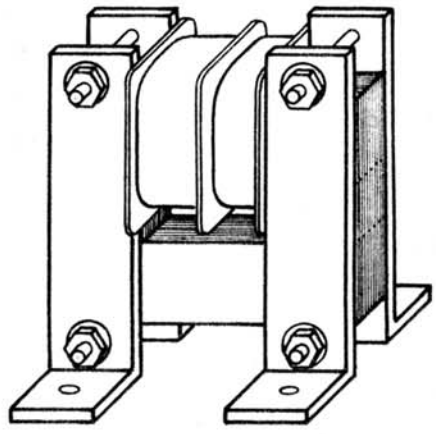
Telefón: József

322—66

9. ábra

a tekercsnél igen előnyös, ha 700 menet után varnisszalaggal szigetelő réteget helyezünk el, hogyha a tekercselést nem végeznénk teljesen egyenletesen, a nagy 200 voltos feszültség ne üthessen át. Az 1400 menet fölcsévélése után megint varnisszalagot tekercselünk. E fölé kerül az egyenirányítandó lámpa fűtésére szolgáló (1, ábra, C) tekercs, 28 menet 0.8 mm.-es kétszer pamutszigetelésű huzalból. Ezt megint gondosan elszigeteljük varnisszalaggal és efölé kerül a vevőlámpák fűtésére szolgáló 29 menet 0.8 mm.-es drótból. Ennél a tekercsnél a 14-ik menetnél kivezetést készítünk. A vékony (0.15—0.3 mm.-es) drótoknál a kivezetést vastagabb, esetleg többeres (litzni) drótból készítjük, nehogy ezek letörhessenek. A

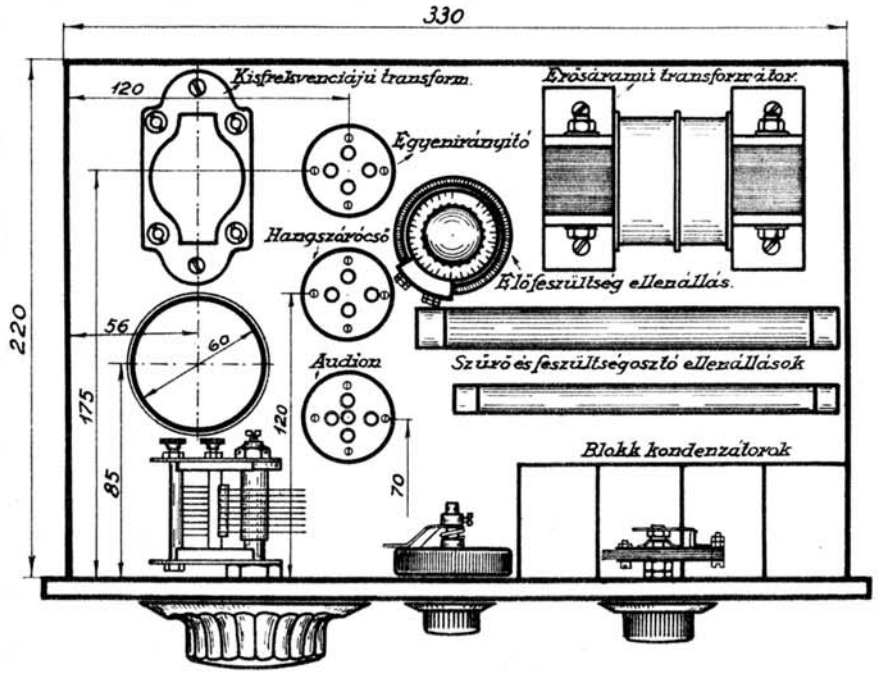
10. ábra

vastag és vékony drótok összeforrasztási helyét gondosan le kell szigetelni. Az így elkészített tekercseket még kívül is beboritjuk varnisszalaggal.

Ezt a készen tekercselt csévét ráhúzzuk a három oldalból álló vasmagra, azután a negyedik oldal vaslemezeit berakva, a második pár pánttal, csavarok segítségével, jól összeszorítjuk.

A kész transzformátort a 10. ábrán látjuk.

Egyenirányító csőnek minden 4 voltos egyirányú egyenirányitású csövet használhatunk, de esetleg vehetünk (ha

11. ábra

van otthon) egy végerősítő csövet is, ámbár ez nem tökéletes. Ezen esetben az egyenirányító cső bekötését az 1. ábrán a pontozott vonallal látott módon végezzük. A lüktető egyenáram kiegyenlítésére szolgáló szűrőkör itt tömbkondenzátorokból és *ohmikus* ellenállásból áll. A tömbkondenzátorok 500 volt váltakozó feszültségre kipróbáltak legyenek. Az 5000—10.000 ohmos szűrő ellenállás olyan legyen, hogy nagy áramerősséget is kibirjon (Telefunken, Always, Panadi). úgyszintén az audionlámpa körében levő 20.000 ohmos ellenállás is. Ezen 20.000 ohmos ellenállás arra szolgál, hogy az audionlámpa ne kapja a teljes anódfeszültséget, hanem a 20.000 ohmos ellenálláson előálló feszültségesséssel kevesebbet.

A negatív anódvezetékbe egy 500 ohmos potenciométert kapcsolunk be, és az ennek a mentén előálló feszültségesést használjuk fel a hangfrekvenciás lámpa előfeszültsége céljára.

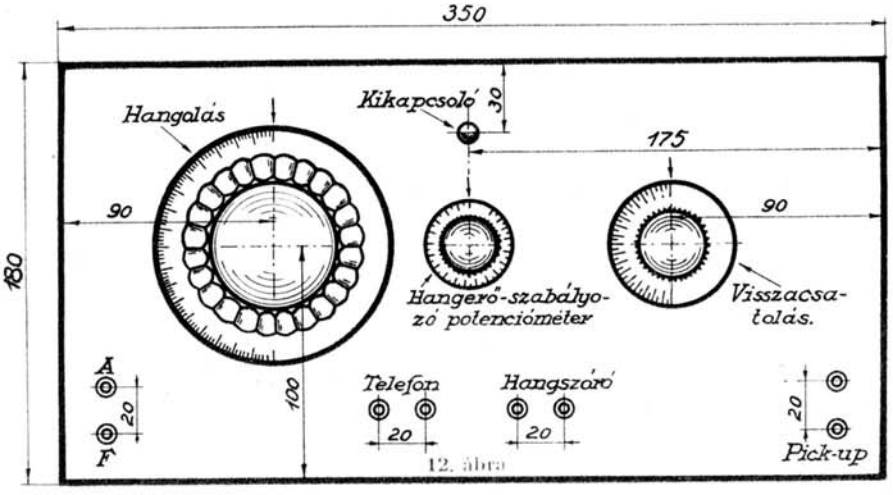
Ha ezen kis készüléket az 1. ábra szerint készítjük el, úgy ez gramofonerősítésre is felhasználható. A gramofonfejet a GR (1. ábra.) jelzésű helyhez kapcsoljuk, ami által az audion átalakul erősítő lámpává. Ilyenkor természetesen az antenna és a földvezetéket kapcsoljuk le a készülékről.

Ezen itt ismertetett készülék könnyen elfér egy 33×22×18 cm.-es belső méretű kis ládikában.

Az egyes alkatrészek elhelyezését és a homloklap szerelését a 11. és 12. ábrán tüntetjük fel.

A bekötésnél nagyon kell ügyelni a transzformátor kivezetésére, és főleg arra, hogy a primérvezetékek jól legyenek elszigetelve.

Ha ezt a kis készüléket elkészítjük, úgy gondos szerelés mellett igen jó eredményt érhetünk el. Helyi vétel esetén a hangszínezet és a hangerő elsőrangú lesz, a készülék búgása egyáltalában nem vehető észre hangszóróvétel esetén, csak arra kell vigyázni, hogy a hangfrekvenciás és az erősáramú transzformátor ne kerüljenek közel egymáshoz és egymásra lehetőleg merőlegesen álljanak.

12. ábra

A BUDAPESTI RÁDIÓ- ÉS TELEFON HIRMONDÓ MŰSORA

Tasnády Ilona

9.15: *A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. Vezényel Fricsay Richárd zeneügyi igazgató. 1. Händel: Nagy „Halleluja" a „Messiás" c. oratóriumból; 2. Wagner: Harang és Grál-jelenet a „Parsifal"-ból; 3. Oelschlegel: Ábránd közkedvelt karácsonyi dalokból; 4. a) Schubert—Wilhelmy: Ave Maria. Előadja Sándor János hangversenymester; b) Bach—Gounod: Meditation; 5. Seidel: Karácsonyi harangok (Christmass Bells); 6. Kienzl: Részletek a „Bibliás ember" c. operából.*

9.30: Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. Vízállásjelentés magyarul és németül.

12.00: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: *A Mándits szalónzenekar hangversenye. 1. Strauss: Reggeli hangok (Morgenblätter), keringő; 2. Adam: Ha én király volnék (Si j'étais roi), megnyitó; 3. Lincke: Lysistrata, egyveleg; 4. Delibes: A forrás (La source) balettszvit.*

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1.00: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

2.30: Hírek, élelmiszerárak.

3.00: Piaci árak és árfolyamhírek.

3.30: A „Tündérvásár" meseórája. 1. A mortaracsi fenyő. Irta és felolvassa Altay Margit; 2. Karácsonyi dalok. Előadja Lászlóffy Ágnes. Zongorán kísér Hosztovszky Grete; 3. Betlehemesek. Irta és felolvassa Törökné Kovács Hermin; 4. Karácsonyi dalok. Előadja Lászlóffy Ágnes. Zongorán kísér Hosztovszky Grete; 5. Édes karácsony. Színdarab. Irta Altay Margit. Előadja Lakner bácsi gyermekszínháza.

4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek.

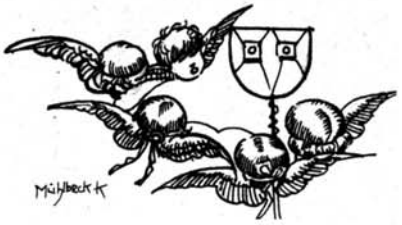
5.00: *A M. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel Berg Ottó karnagy. 1. Bach: Pásztorzene a karácsonyi oratóriumból (Hirtenmusik aus dem Weinachtsoratorium); 2. Chiassi: Karácsonyi szimfónia (vonószenekar orgonával). Az Esley organszólamot Weigerth Aladár játssza; 3. Szabados*

Petheő Attila

Béla: Közzene Gárdonyi „Karácsonyi álom" c. darabjához; 4. Prusse: Karácsonyi hangulat mindenütt (Weinachtsjubel überall).

6.15: *Karácsonyi áhitat. 1. A Belvárosi templom énekkarának énekszámai: a) Buchner Antal: Karácsony éjjelén; b) Bárdos Lajos: Kyrie; c) Demény Dezső feldolgozásában: Krisztus Jézus született; d) Demény Dezső feldolgozásában: Az ige megtestesült. Vezényel Harmath Artúr karnagy; 2. Versek. Előadják Tasnády Ilona és Petheő Attila, a Nemzeti Színház művészei; 3. A Belvárosi templom énekkarának énekszámai: a) Szép violácska; b) Csöndes éj; c) Mennyből az angyal; d) Pásztorok, pásztorok. (Harmath Artúr feldolgozásai.) Vezényel Harmath Artúr karnagy.*

Kellemes karácsonyi ünnepeket kíván minden olvasójának a Rádióélet

7.00: Gramofónhangverseny.

1. Gruber: Csendes éj (Stille Nacht), (Dóm-kórus); 2. Mendelssohn: Elijah (Royal-kórus); 3. Bach—Gounod: Ave Maria (G. Ljunberg); 4. Mozart: a) Agnus Dei; b) Lux aeterna; c) Cum sanctus (Philharmonic-kórus); 5. Mozart: Cum sanctus (Philharmonic-kórus); 6. Caesar Frank: La Procession (Mc. Sormack); 7. Bach: Hívom hozzád Jézust (I call upon the Jesus), (Filadelfiai szimfónikus zenekar); 8. Mozart: Domine Jesu Christi (Philharmonic-kórus); 9. Stradella: Pieta Signore! (Caruso); 10. Rossini: Messe Solenelle (Caruso); 11. Händel: Messiás (Worthy is the Lamb, Royal-kórus); 12. Händel: Messiás (Lift up your Heads, Royal-kórus); 13. Verdi: Requiem Mass „Ingemisco" (Caruso); 14. Rossini: Stabat mater — „Cujus animan" (Caruso); 15. Mendelssohn: Sonata I. (Orgonán Marcel Dupné).

Karácsony estéjére való tekintettel a Studió további műsort nem ad.

Harmath Artur

A telefonhírmondó műsora egész nap azonos a rádióéval.

Forrás: RÉ 1929/13.

Rádiót a karácsonyfa alá!!

Szemle a karácsonyi rádiópiacon

Rádió a karácsonyfa alatt
(G. Pataky Etelka rajza)

Ilyenkor fogy a legtöbb lámpásgép és hangszóró, mert aki csak teheti, hangszórós vételt rendez karácsony estéjén.

Meglátogattuk a karácsonyi vásárra készülő rádiópiacot és örvendetes hírként közöljük, hogy a részletre való vásárlás ma már szinte általános a rádiópiacon. A honi és külföldi gyártmányú rádiófelszerelési cikkek, lámpák, hangszórók és gépek oly gazdag választéka várja a vásárlót, hogy a kedvező fizetési feltételek mellett a tehetős és szegény egyaránt megtalálja a neki legalkalmasabb rádióportékát. Olvasóink közül bizonyára sokan felkeresik a karácsonyi rádióvásárt, — hogy megkönnyítsük számukra a tájékozódást, felsoroljuk röviden azokat a neveket és helyeket, amelyeket ismerni és amelyeket felkeresni érdemes annak, aki jó rádiócikket akar vásárolni.

A *Telefónygyár Rt.* dús választékban önti a piacra a különféle rádióvevőket, kezdve a kristálydetektoros készüléktől a legmodernebb hálózati keretvevőkig. „TRT" jelű készülékei kaphatók minden rádiókereskedésben. Szenzációs ujdonsága, a „Glória"-jelű készülékei mellett, a „Stabilodyn" hálózati vevője, melynél az anódáram kiegyensúlyozására alkalmazott ellenállás-lámpa, a Telefónygyár magyar konstruktőrjeinek találékonyságát dicséri. A Telefónygyárén kívül még egy gyárunknak a készülékeit találjuk nagy választékban a piacon, még pedig az *Egyesült Izzó és Villamossági Rt.* „*Tungsram*" egyik ikervállalatának, a „*Standard*"-nak készülékeit. Ezek közül a legújabb típus a hirdetéseinkből jól ismert „Standardyne" 4 lámpás hálózati vevő. Nagy hírnévre tettek szert a „Standard Conus" hangszórói és kiváló fejhallgatói.

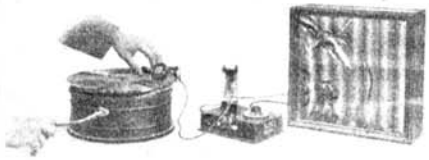
A „*Tungsram*" a rádió-világpiacon nagy feltűnést keltett bárium izzószálas lámpáival, melyek teljesítmény és tartósság tekintetében bármely világmárkával versenyeznek.

Kiváló lámpákat gyárt a teljesen magyar talajból sarjadt *Vatea elektrónlámpagyár*, melynek laboratóriuma, az izzószálak kolloidális úton való előállításának feltalálásával a magyar névnek helyet biztosított az elektrónlámpagyártás történetében. Olcsó és kitünő lámpái külföldön is nagy elterjedtségre tettek szert, a skandináv államokban a rádiópiac favoritjai.

Lámpákat gyártó kitünő magyar gyárunk a *Magyar Wolfram Izzólámpagyár, Kremenezky János Rt., „Orion"*. Lámpái éppúgy, mint az előbb említetteké, minden szükségletre, minden típusban, még a legmodernebb árnyékoltrácsú és váltóáramfűtésű típusban is készülnek. Lámpáin kívül nevezetes gyártmánya a közismert kitünő és olcsó „Orion" hangszóró, melyből már sok tízezer hagyta el a gyárat. Az Orion legújabban bevezette kiváló gépalkatrészeinek a gyártását, melyekből az amatőrök házilag, könnyű szerrel állíthatnak össze kifogástalan vevőkészüléket.

A külföldi rádióipart a *Telefunken, Philips* és *Loewe* rádiógyárak nálunk elterjedt gyártmányai reprezentálják. Amit a rádiótechnika újat és nagyszerűt produkált, annak kiváló minőségű kivitele a fenti neveket viselő gyárak történetéhez fűződik. A *Telefunken* kiváló teljesítményű lámpái, hangszórói és hirdetéseinkből is jól ismert készülékei nálunk minden rádiókereskedés kirakatában láthatók. Ugyanígy a *Philips*-gyár közismert, óriási népszerűségű gyártmányai.

A *Telefunken csillag* és a *Philips címerpajzs* az egész világon ismert. Nincs a vételtechnikának olyan

A Loewe „néma gramofon"

alkatrésze, amit több típusban is a piacra ne dobtak volna. Gyártmányaikról igazán elmondható, hogy a sok jó közül nehéz választani.

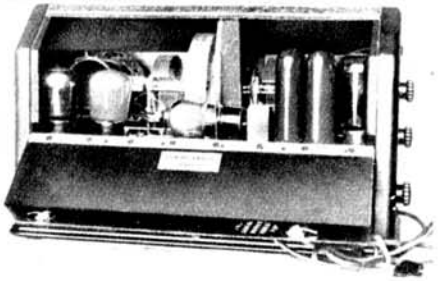
A *Loewe rádiógyár* nagynevű megalapítójának, *Loewe S dr.*-nak, a híres Le de Forest egykori munkatársának vezetése alatt nagy alapossággal fejleszti tovább híres többszörös lámpáit. Néhány nap előtt Székely Pál mérnök, a gyár itteni képviselője új többszörös lámpát kapott, mely rövidhullámú vétel céljaira készült. A képviseletnél tett látogatásunk alkalmával a kitünő és már a külalakban is minden más gyártmánytól eltérő Loewe-hangszórók és alkatrészek tömege között megpillantottunk egy érdekes dolgot, a Loewe-gyár *„néma gramofón"*-ját. Ez egy rendes gramofónszerkezet, azonban mechanikus rezgéseket a membránra átvivő tűje nincs, csak „pick-up"-pal működik, rádióvevőgéppel kapcsolatban, ennélfogva csakis lámpás géptulajdonosok használhatják.

De szólanunk kell azokról is, akik a sok elsorolt gyártmányt forgalomba hozzák, a rádiókereskedőkről.

Ezek közül *Marton Pál* a világhírű *Nife* fémakkumulátorok képviselője Városház ucca 1. szám alatti üzletében *„Martosix"* néven forgalomba hozza saját laboratóriumának nagyteljesítményű vevőgépjét. A szintén a Városház uccában székelő *Seligmann* cég *„Universal 6"* jelzésű német gyártmányú, nagy hatástávolságú keretvevővel lepi meg a karácsonyi rádiópiacot. A József körúti *„Corvin-Rádió"* agilis vezetője, Lukács György okl. gépészmérnök saját konstrukciójú megbízható egyenáramú hálózati készülékeivel konkurencia nélkül áll a piacon. Üzletében dús választékban sorakoznak az összes elismert gyártmányok, lámpák, gépek, alkatrészek és hangszórók. A Király uccai *„Modern Rádiólaboratórium"* a beteg rádiókat várja, ugyanott kaphatók alkatrészek is. A Rákóczi úton lévő *Palace csillár, rádió* és a Bálvány uccai *Holstein rádióvállalat* a legminimálisabbra redukált üzleti haszonnal igen olcsón árusítják rádiócikkeiket, részletre is. Igen fontosnak tartjuk fölemlíteni a hiressé vált *„L'Carbone"*-elemeket. Képviseletük a *Szalay István cég*, a Falk Miksa uccában van. Ezen elemek fontossága abban rejlik, hogy segítségükkel olyan helyeken, ahol áram nincs és akkumulátor sem tölthető, mégis megvalósítható az egy-, kettő-, sőt háromlámpás vétel és így természetesen kisebb típusú hangszóróval a hangszóróvétel is. Mi sem bizonyítja jobban ez ellemek használhatóságát, mint az a körülmény, hogy már körülbelül négy év óta vannak forgalomban és még nem akadt komoly versenytársuk.

Az eddigiekből is láthatják igen tisztelt olvasóink, hogy a különféle rádiószükségletek kielégítése a karácsonyi rádiópiacon a fennálló nagy kínálat mellett nem okozhat senkinek nehézséget. Készpénzért vagy részletre minden kapható, ám arról is gondoskodott az üzleti élelmesség, hogy azok is rádiózhassanak karácsonykor, akik, hogy úgy mondjuk, nem akarnak „örökbe venni" rádiót, csak éppen karácsonykor szeretnék megszólaltatni a karácsonyfa alatt. Ez is elérhető, rádiót lehet bérelni a *Szikszi rádiógyár* Rákóczi úti, dúsan fölszerelt üzletében, illetve kívánatra áramforrást is szállít a gyár, vidékre rövid időre alkalmasabb venni egy száraz anód- és fűtőtelepet. Legjobban ajánljuk a *Palaba*-jelű *elemeket*, melyeknek külalakjáról hirdetéseinkben közölt képekről tájékozódhatnak olvasóink.

Mire e sorok a sajtó alól kikerülnek, a kereskedők pultjain már szép rendben sorakoznak a lámpák, gépek és hangszórók és várják a Jézuskát. Kívánjuk, hogy sok-sok olvasónknak vigyen belőlük. Kívánjuk, hogy sok-sok családnál a rádió szózata köszöntsön: „Boldog karácsonyi ünnepeket".

A Telefongyár rt. „Stabilodyn" készüléke

Forrás: RÉ 1929/12.

Látogatás a Philips üzemtelepén

Az itt közölt képek úgy viszonylanak a valósághoz, mint általában a képek az élethez. Erről különösképp meggyőzött bennünket az a látogatás, amelyet a minap tettünk a Philips Radio Service Pannónia uccai telepén. Ez az üzem a nagy gépgyárakhoz képest egészen kicsiny, de ha teljesítményét és teljesítményének minőségét nézzük, akkor méltán a modern nagyüzemek közé sorolhatjuk.

Újkori boszorkánykonyha ez az üzem, ahol a magyar Géniusz a rádiótechnika terén mutathatja be kiválóságait. Magyar mérnökök és konstruktőrök dolgoznak itt, akik a rádiótechnika legexponáltabb készülékeit, az erősítőberendezéseket tervezik és gyártják.

Itt, ebben az üzemben, ezek a fehérköpenyes magyar tudósok dolgozták ki az erősítőberendezésnek azt a modern elvét, amely szerint a nagy hangerőt nem sok kis egységgel, hanem egyetlen tökéletesen megszerkesztett nagy egységgel kell előállítani.

Fölösleges lenne bővebben megmagyarázni ennek az előnyét, mert hiszen a rádióval foglalkozók nagyon jól tudják, hogy a másodperc elenyésző töredékeiben lejátszódó hullámrezgések oly finom jelenségek, amelyeket gyakorlatilag párhuzamosan összehangolni úgyszólván lehetetlenség. Szükséges tehát egyetlen jól kiegyensúlyozott, halálos biztonsággal működő erősítőcső, amely nagyságánál fogva megadja a kívánt hangerősséget, a végletekig kiegyensúlyozott és kikísérletezett konstrukciója pedig kiküszöböli a torzításokat.

A Philips budapesti üzemében folyik ez a nagyvonalú munka, amely azonban természetesen nem az egyedüli hivatása és foglalkozása a telepnek. Ugyanitt van a szerelőműhely is, ahol az alkatrészekből összeállítják azokat a hibátlan és tökéletes rádióvevőkészülékeket, amelyek hovatovább elkedvetlenítik az amatőröket attól, hogy önmaguk próbálkozzanak kétes kimenetelű kísérletekkel.

Teljes erővel, hatalmas tempóval folyik itt a munka: magyar mérnökök, magyar munkások keltik itt életre a holt anyagot.

Külön osztályban történik az ellenőrzés és egyik legmozgalmasabb dependansa az üzemnek a „Service", amely az egész fővárosra kiterjedő hálózatával mintegy a beteg rádiók pulzusán tartja a kezét: ha valahol baj van, azon nyomban ott terem, megvizsgálja a család „kedves betegét" és természetesen rögtön segít is a bajon.

Tökéletesen megszervezett üzem ez, amely a gyártási kiválóságon kívül elsősorban éppen ezzel a gépies hibátlansággal működő szervezetével hódította meg oly hihetetlen gyorsasággal az egész magyar rádiós közönség osztatlan rokonszenvét.

Forrás: RÉ 1929/11.

1960 – a nagy megvalósítások éve: előállítják a fémkeramikus anizotróp mágnest, elkészítik a hordozható, kizárólag tranzisztorral működő vevőkészüléket. Megkezdik az „Enescu" vevő gyártását, az első ultrarövid hullámsávval bővített készüléket, amelyen különleges finomításokat eszközöltek, fölfogásában, szerkezeti sajátságaiban pedig üzemi mérnökeink munkája. Megindul az „Electronika" nevű kombinált hangszekrény gyártása. Megszerkeztik az első román magnetofont külföldről behozott alkatrészekkel, ugyanakkor előkészítik és beállítják a félvezető diódák és tranzisztorok gyártásához szükséges gépeket, felszereléseket.

Az 1960-az évben az „Electronika" gyárban előállított készülékek típusformái magukba foglalják a vevőkészülékek összes változatait, úgymint:

- tranzisztor alapú, hordozható típusok: a „Sport" és a „Litoral";
- szárazelemmel üzemeltetett közönséges elektroncsöves vevőkészülékek a „Hora";
- III-ad osztályú vevők: Junior, Bucuresti 500, Acord, Fantezia;
- II-od osztályú vevőkészülék, az "Enescu";
- kombinált hangszekrények az „Electronica".

Az első performáns UR hullámon működő csöves készüléket 1960-ban kezdik gyártani ENESZKU márka alatt.

Ugyancsak ebben az évben (1960) a RADIO POPULAR felveszi az ELEKTRONIKA elnevezést. Az 1961-1962 évek előirányzatai a gyártmányok mennyiségének növelésével és minőségi javítását célozták. Tervbe vették, hogy a rádiókészülékeket a jövőben majdnem kizárólag hazai alkatrészekből fogják előállítani, változatos típusformákkal és nagy választékban. Több ultrarövid hullámsávval ellátott, rövidhullámon pedig sávnyújtóval rendelkező, nyomtatott áramkörű készülék, hordozható tranzisztorosvevő és zsebrádió forgalomba való hozását.

Új típusú, nagy képernyőjű és vevőképességű televíziós készüléket fognak gyártani. Különféle rádióalkatrészek gyártását fogják beindítani – először Romániában – többek között germánium tranzisztorokét, 25 W legnagyobb teljesítménnyel, 30 MHz üzemi frekvenciáig, pontérintkezős és ötvözött germánium diódákét, metálpapír és stiroflex kondenzátorokét, valamint különböző kapacitású és üzemi feszültségű elektrolitikus és keramikus kondenzátorokét, réteg ellenállásokét.

Forrás: MRU 1925/45.

Az első rádióautó Romániában

Egy különleges rádióautó járja be most a romániai helységeket, mely óriási feltünést kelt mindenütt.

Az autó *nyolchengeres motorral* ellátott alvázra szerelt külön e célra készült impozáns karosszériából áll és belsejében a következő berendezést találjuk: Egy 10 wattos rövidhullámu adóállomás, a hozzátartozó vevővel, mellyel sikerült a multkor, mikor egész Európában igen rossz vételviszonyok voltak, ugy Észak-, mint Dél-Amerikával kölcsönös érintkezést fentartani. A kocsi felszereléséhez tartozik még egy nagyteljesitményü erősitő-berendezés, mely négy darab hangszórót működtet. Érdekessége ezen erősitőnek, hogy normális Orion-rádiócsövek vannak benne, melyeknek 500 volt anódfeszültséget adnak. A csövek e hihetetlen nagy anódfeszültség dacára is teljesen megbizhatóan és üzembiztosan működnek. A rádióvétel a kocsiban elhelyezett hét darab 2—7 csöves készülékek egyikével történik. Kiegészíti mindezeket a kocsi tetejére szerelt összecsukható antenna, mely bambuszrudakon a kocsi teteje fölött négy méterre emelhető. A kocsiban még két alvóhely is van. Ahová ez a rádióautó elérkezett,

óriási feltünést keltett; a legnagyobb sikere azonban Bukarestben volt, ahol a főposta udvarán az autót *a román hivatalos körök egyetemlegesen megtekintették és dr. Andronescu postaügyi miniszter külön is megelégedését fejezte ki.*

Az autó nagyszerüsége arra inditotta a román posta rádióvezetőit, hogy *az autót vezető mérnököt felkérjék az uj román adóállomás megfigyelésére, az u. n. térerősség-mérések szempontjából.*

Az autó Nagyvárad, Kolozsvár, Brassó utvonalon ment Bukarestbe és most az óromániai és bukovinai helységeket járja.

Az autót az *Orion-gyár* készittette és minden rádióalkatrész az utolsó csavarig (vevők, csövek, hangszórók) *Orion* gyártmány.

Párhuzamos a rádiógyártó ipar fejlesztésével, a szakértő körök megtették a szükséges lépéseket az eddig legyártott 900 000 román vevőkészülék javításának és karbantartásának biztosítására. Ezen a téren fontos helyet tölt be megfelelő szakkáderek kiképzése a javító központok számára, valamint a műsorhallgató nagyközönség ismereteinek bővítése a vevőkészülék kezelésével és hibátlan működésének megőrzésével kapcsolatban.

1961-ben gyártják az első teljesen tranzisztorizált rádiókészüléket MIORICA név alatt. 1962-ben kezdik gyártani a műanyag dobozú tranzisztorizált DELTA 3 hullámú rádióvevő készüléket. 1963-ban gyártják az első hordozható, kisméretű, középhullámon működő S632T típusú zsebkészüléket. 1965-ben japán alkatrészekből megkezdik a MAMAIA típusú készülék összerakását, majd folytatják a PERLA (1968) SZIMIONETT, OSZKAR, MAZSOR és az UNIVERSZUL (1969) típusokkal. A rádióvevő készülékeket gyártó ipar, megtervezi a gépkocsikba szerelhető SZINAJA típusú 2 hullámhosszú (közép, rövid), jó minőségű készülék gyártását, mely állítólag nemzetközi elismerést is nyert.

Javul a elektroncsöves készülékek minősége. Megjelennek az OPERA, RAPSZODIA, TONUSZ NORD, KARMEN, DARCLÉE, EFORIA, TRAVIATA és TRAVIATA KOMBINA márkáju készülékek. Ezek nagy része lemezjátszóval is rendelkezett.

1972-ben az Elektronika legyártja az első sztereofónikus tranzisztorizált MAESZTRO típusú készüléket felszerelve 2 darab 6 wattos hangszoróval. A rádió működött hosszú, közép, rövid és UR hullámhosszon.

1976-ban újabb és újabb típusok kerülnek a piacra, pl. a BUKUR amely rövid idő alatt eléri a 9-ik változatát, S780TS2 típusszámmal. A kapcsolási rajzok nem változtak de, a dobozok és a teljesítmények különböztek (2x6 W és 2x25 W közt). Külfödre BUKUR és EUROKORD néven kerültek kivitelre és forgalomba.

Nemsokára megjelenik a GLORIA típusú, tranzisztorizált, hordozható vevőkészülék. Működik AM-ben hosszú, közép, rövid 1 és rövid 2 hullámokon, FM-ben az UR hullámon. Tápegységei 220 V, CA és 9 V CC, gépkocsiba szerelve az akkumlátorokról is üzemeltethették. A román szakemberek úgy emlegették, mint az akkori rádióipar „győzelme", mint ahogy a neve is mutatja tudniíllik a GLORIA győzelmet jelent.

Javítják a gépkocsikra szerelhető rádióvevő készülékek jellemzőit, és legyártják az első PREDEAL típusú készüléket, amely elmés segédberendezéssel bármilyen gépkocsira is felszerelhető volt. Ezzel párhuzamosan kidolgozzák a gépkocsi villamos berendezésének árnyékolását is, amely nagyon sokszor a magasfeszültségű gyújtás meghibásodását okozta, nem beszélve a kötségekről. És mindezekhez még hozzáadhatjuk, hogy az áramköri elemeket (R, C és csatlakozók) nem is forgalmazták a kereskedelemben, nagyjából úgy kellett „beszerezni". De a villamos berendezésnek árnyékolása felette szükséges, mert nélküle a rádiókészülék használata kocsikban lehetetlen.

1967-től lehetségessé válik a külföldön való árusítás is. Az első évben 6100 darabot majd később már 100000 darabot is értékesítettek. 1967 és 1980 között 50 típust szálítottak 30 országba, a legkeresettebb típusok a MAMAIA, KARMEN, GOLDSTAR, KORA, OVERSEAS, NEPTUN, MILKOV, ALFA, SELECT, GLORIA, ROJAL, JUNIOR készülékek voltak. Ezek közül egyesek extrákkal voltak ellátva. A igénylő országok Albánia, Anglia, Egyiptom, Chile, Franciaország, Németország, Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, SUA, Svédország voltak.

Az 1980-as évek kimagasló teljesítményű készülékei közt említhetjük a KOZMOSZ (hosszú és URH-s elektronikus órával felszerelt), INTERSZON EXPRESS két változatban (hosszú és URH; közép és URH), SZUPERSZON (fényorgonával), ULTRASZON (közép, RH1, RH2, RH3 és URH).

Megjegyezhetjük, hogy 20 év alatt (1960-1980) az Elektronika gyár 6,7 millió darab, 75 típusú, 200 variánsú rádiókészüléket gyártott le. Ezekből 1,8 milliót külföldön értékesítettek.

1976-tól beszüntetik az elektroncsöves készülékek gyártását.

A TECHNOTON, (Jászvásár) gyár beindulásával a román ipar érezhetően növelte a gyártott készülékek mennyiségét. 1972-1979 közt az Elektronika gyár átadja a dokumentációt és a szükséges felszerelések nagyrészét.

A TECHNOTON 1974-ben kezdi gyártani a készülékeket. 1980-ig több mint 3,1 millió tranzisztorizált rádióvevő készüléket gyártanak, amelyből 700000-et külföldön értékesítenek.

Ami a készülékek villamosenergiával való ellátását illeti érdemes megemlíteni, hogy a román szakemberek figyelme az új energiatakarékos követelmények felé kezdett orientálódni. Használják a stabilizált tápegységeket. Az 1960-as években kísérletképpen a termogenerátorokat (hőelemeket) használtak a telepes elektroncsöves készülékek üzemeltetésére. Egy ilyen, petróleumlámpával ellátott hőelem fogyasztása alig érte el a 20 grammot óránként. Rájöttek, hogy hőelemeknél is olcsóbb és modernebb megoldás a fényelemes (fotovoltaikus) tápok alkalmazása. Ezek az ötletek tudtommal nem voltak véglegesítve. Megjelennek a tranzisztorizált konverterek, melyek meglehetősen csökkentik a készülékek súlyát és árát.

A rádiógyártás fejlődésével párhuzamosan megjelennek a javításhoz szükséges szaklapok és szakkönyvek. Figyelemre méltó szakkönyv „A rádióvevő készülékek rajzai"; TOMA CHIRIC, IOAN DINU, NICU SOROCEAN szerzők aláírásával. Ebben megtalálható az összes Romániában 1973-ig gyártott elektroncsöves (47 típus), tranzisztorizált (27 típus) készülék. A könyv Romániában több 10000 példányban jelent meg, de ma már csak magánszemélyek tulajdonában található. A felszámolt gyárakban a szakkönyvek „elvesztek". Magyarországon többek közt egy példány klubunk elnökénél, Kóger László-nál található.

1984-tól kezdődően a TECHNOTON gyár piacra dobja az első integrált áramkörös RALLY típusú sztereó, hosszú, közép és UR hullámú gépkocsiba szerelhető rádiókazettofont.

Nemsokára a bukaresti szakemberek gyártani kezdik a 350 HI-FI, sztereó AM és FM típusú, hálózatról táplált rádió készüléket, mely biztosította a vételt a hosszú, közép, UR1 (65-73 MHz) és UR2 (87,5-108 MHz) hullámon, majd egy másikat IDEAL IC5-t, mely közép, rövid és URH sávon muüködött. Lemezjátszót is lehetett rákapcsolni. A kimenő teljesítmény mérésére analóg mérőműszerrel látták el. Megjelentek az új hordozható és zsebrádiók: APOLLO, KORA, (1 hullámsáv) PESKARUS, ALFA (2 hullámsáv), ALBATROSZ, JUPITER, MADRIGAL, GLORIA (4-5 hullámsáv), GAMMA (1 hullámsáv), SZOLO100, 300, 500 (2-3-4 hullámsáv), DERBI (2 hullámsáv).

Ezeken kívül működtek más cégek is, melyeket csak megemlítenék helyszűke miatt, úgy mint a vásárhelyi ELEKTROMURES, mely rádiókat, autórádiókat, kazettás magnókat is gyártott, bukaresti RADIO PROGRES, mely a detektoros készülékeket is gyártotta, a bukaresti ELEKTRONIKA INDUSTRIALA.

Az 1989-es események után a vevőkészülékek gyártása jelentősen csökkenni kezdett, mert már nem voltak versenyképesek a nemzetközi piacon, és valoszínűleg senkinek nem volt érdeke hogy modernizálják ezt az iparágat.

A 2000-es évek elején olyan gyárakat tettek a földel egyenlőve, melyekre valamikor igen büszkék voltunk. A szakembereket elbocsátották, és a gyárak csődöt jelentettek, az épületeket leronbolták, a területeket pedig igen drágán „értékesítettek".

Akit a román rádiógyártóipar részletesebben is érdekel az tájékozódhat a romániai rádiógyűjtő klubnál illetve a Pro Radio Antic c. lapban. Honlap: www.proradioantic.ro , e-mail: contact@proradioantic.ro

Csáky Ernő, Sepsiszentgyörgy

CSERE-BERE

ADOK-VESZEK

HTV Vobllerszkóp, 2 db 100 MHz-es szkóp, digitális memóriás szkóp, üzemi szignál eladók.
Nagy Antal 06-56-423-129
este 19 után

Keresek Standard Super 36-hoz hátlapot, fenéklapot és hullámváltó gombot.
Kocsis János 06-20-405-9428

Eladó Orion TV Duna 505-011, 505-022, 2 db, KÉKES TV 2db, szalagíró telex új, 40 db szalaggal, lapíró telex, nagyfrekvenciás csővoltmérő, transzformátorok, egyéb alkatrészek, 5 db R105D tartozékokkal. Nagy Antal
06-56-423-129 este 19 után

Pacsirta rádió eladó Nógrád megyében. Szikszai Ferencné
06-20-802-2389

Eladó Orion 820A 12.000 Ft, AR305 3500 Ft, VT R4350 3500 Ft, R4900 4000 Ft, Terta 331 7000 Ft. Az árak irányárak. Mindegyik készülék napi használatra alkalmas.
Ozorai Sándor 06-1-280-0946

Keresek ML zenegéphez lemezjátszó-magnó részt, a lemezjátszó hiányozhat, a magnó és a szerelőlap kellene.
Kóger László 06-30-378-6633

UTÁNGYÁRTOTT SKÁLAÜVEGEK:

Orion: 55, 933, 955, 044, 045, 055, 144, 133, 255, 233, 216, 228, 333, 324, 325, 221, 222, 227, 420A, 330, 331, 441, 444, 140, 130, 309, 520AG, 239A, 1004 táska, BR 701 AR301, 140, Népszuper
Philips: Pajtás, Jóbarát, Ráva, Mesterműű, 31V, 32V, 36, 37, 38, 66, 67, 68, 77, 82, 86, Matador, Luxusszuper, Olimpia, York, 753A-14X
Terta: 1004 táska, 330, 331
Siemens: 350V, 344, 346, Vikert 344, 442-443
Telefunken: 1T64, 1T75, 238, 239
Standard: Super 37, 4244, 4355, 4455
Tesla: 305U (kocka Talisman), Talisman

Csizmadia Zsolt Győr
Tel.: 30/9717-814

MŰSZER OLDAL

Műszeroldal www.muszeroldal.hu

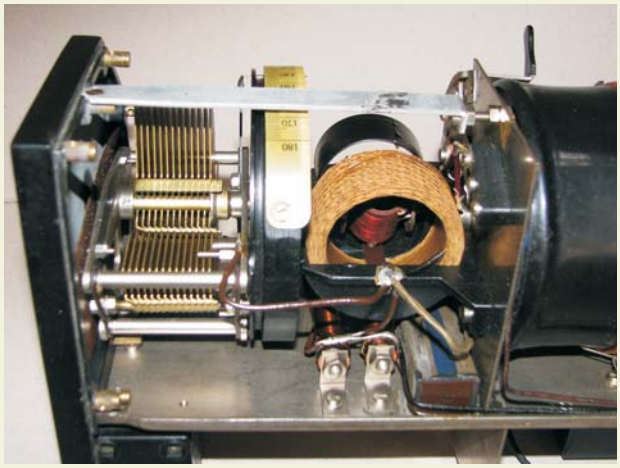
Minden ami műszer és mérés! Műszerforgalmazó, -javító, fejlesztő cégek adatai, mérési útmutatók, jegyzetek, cikkek, hasznos adatok egy helyen. Ingyenes Műszerpiac rovat használt műszerek adás-vételére!

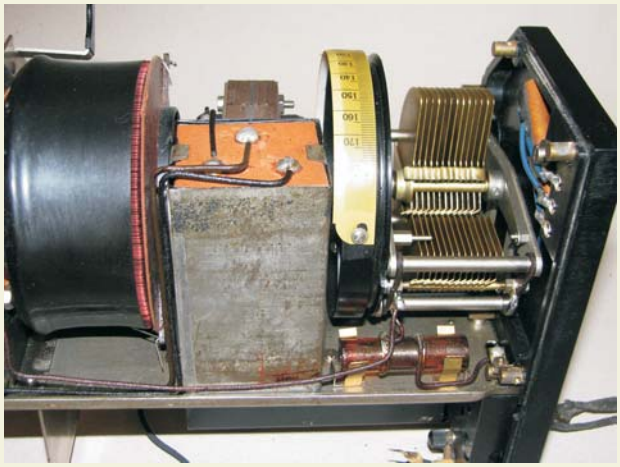
Philips 2514 Modernvevő

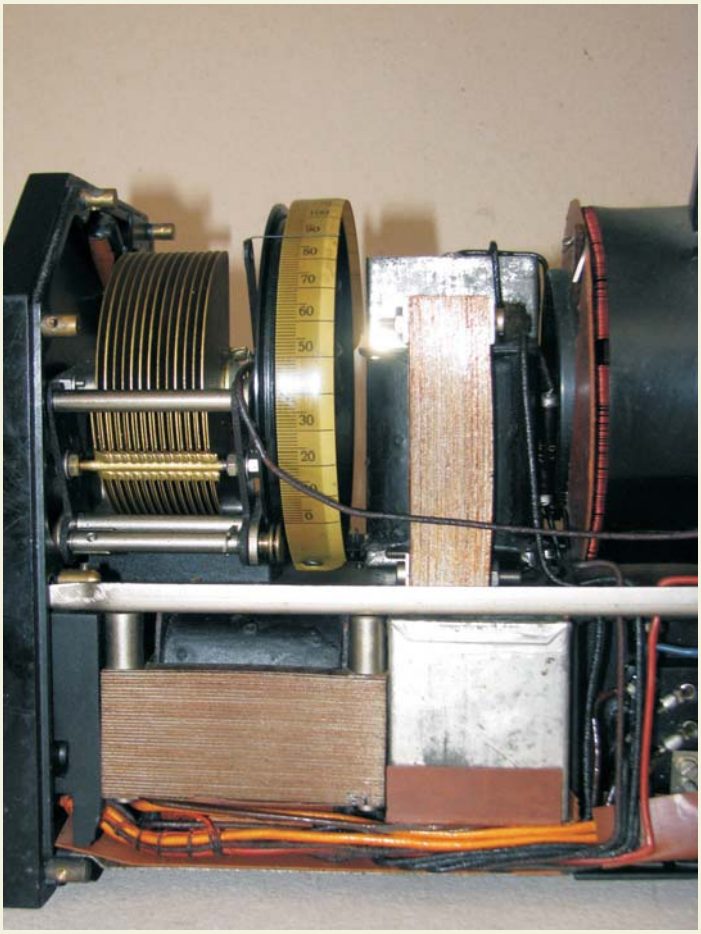

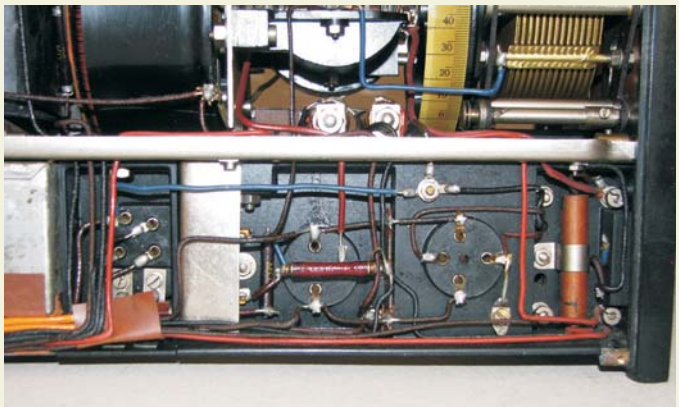

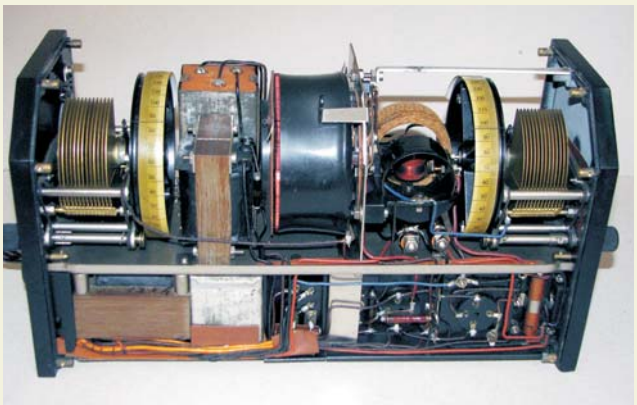

Forrás: Tolnai Világlapja 1930 július 9.